İŞKUR

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

TÜRKİYE İŞ KURUMU

9. GENEL KURUL

ÇALIŞMA RAPORU

İŞKUR

TÜRKİYE İŞ KURUMU

9. GENEL KURUL

ÇALIŞMA RAPORU

İŞKUR

SUNUŞ

Günümüzde iktisadi, ticari ve sosyal hayat önemli ölçüde küresel ve teknolojik gelişmeler tarafından şekillendirilmekte ve bu durum işgücü piyasalarını daha rekabetçi, etkileşime açık ve dinamik bir yapıya kavuşturmaktadır.

Gelişmişlik düzeyinden bağımsız olarak, işsizlikle mücadele hemen her ülkenin gündeminde önemli bir yer tutmaktadır. İşsizlik sebepleri ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmelere göre farklılık sergilese de; sebeplerden bağımsız olarak işsizliğin ortaya çıkaracağı ekonomik ve sosyal tahribat her coğrafyada aynıdır. İstihdam, ekonomik büyümenin itici gücü olmasının yanı sıra başta yoksullukla mücadele olmak üzere birey ve toplum huzuru için de vazgeçilmez bir olgudur.

İnsan kaynağının doğru şekilde yönlendirilmesi ve etkin kullanımı işyerlerinin verimliliğini doğrudan etkilemektedir. Sanayi 4.0 olgusunun sıkça tartışıldığı bugünlerde; işlerin, işverenlerin ve işgücünün geleceğe hazırlanması konusu hükümetimizin önemli gündem maddelerinden biridir. Yenilikçi, değişime açık ve katma değer oluşturabilen işyerleri ile işgücünün varlığı, sadece bireylerin değil, toplumun refahı için de hayati derecede önem arz eden bir husustur. Bu anlamda, İŞKUR tarafından geleceğin mesleklerine yönelik aktif işgücü programları hayata geçirilmiştir.

Bakanlık olarak ülkemizi daha müreffeh yarınlara taşıma yolunda işverenlerimiz, sivil toplum kuruluşlarımız, sendikalarımız, yerel yönetimlerimiz ve ilgili tüm kamu kurumlarımız ile sürdürdüğümüz işbirliğini geliştirmeye duyduğumuz ihtiyacı, bu ihtiyacı karşılamada ise ülkemizin kamu istihdam kurumu olarak İŞKUR'un çok önemli vazifelerinin bulunduğunu buradan belirtmek isterim. Tüm tarafların desteğiyle Bakanlığımız; işsizlikle mücadele edilmesi, işgücünün niteliğinin artırılması, çalışma koşullarının iyileştirilmesi, işgücü piyasasına daha fazla kişinin katılımının sağlanması, kayıtlı istihdamın desteklenmesi, işgücü piyasasının arz ve talep yönüyle geliştirilmesi ve engelli, kadın, genç, uzun süreli işsiz gibi özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına girişte ve istihdamda kalmada karşılaştıkları engellerin bertaraf edilmesi hedefleriyle çalışmalarını kararlılıkla sürdürmektedir. Bakanlığımız, bu çalışmaların bir düzen içinde yürütülmesini sağlamak ve işgücü piyasasının etkinliğini artırmak için önemli reformları hayata geçirerek istihdamı artırmaya yönelik kapsamlı düzenlemeler gerçekleştirmiş ve gerçekleştirmeye de devam etmektedir.

Bu yaklaşımla; İŞKUR'un kişinin ihtiyacına uygun hizmeti alabilmesi gayesiyle vermiş olduğu danışmanlık hizmetleri, nitelikli işgücünün yetiştirilmesi için düzenlemekte olduğu kurs ve programlar, iş arayan ile açık işin en uygun şekilde eşleşmesi amacına yönelik olarak yürütmekte olduğu aracılık faaliyetleri ve işsizliğin olumsuz etkilerini en aza indirmek için uyguladığı pasif işgücü piyasası politikaları sosyal devlet anlayışı çerçevesinde işsizlikle mücadelede kullanılan önemli araçlardır. Günümüzde, birçok değişkene bağlı olan istihdamı artırmak, istihdamda devamlılığı sağlamak ve işgücünün niteliğini geliştirmek ancak ekonomiyi oluşturan tüm unsurların bir araya gelmesi ile mümkün olabilecektir.

Çağın gereklerine ve bireysel ihtiyaçlara uygun şekilde hizmet sunumunu daha etkin hale getirebilmek ve hizmet çeşitliliğini artırabilmek için önemli projeleri hayata geçirmiş ve geçirecek

olan İŞKUR, uluslararası arenada da temel aktörler arasında yerini almıştır. Bu doğrultuda, Dünya Kamu İstihdam Kurumları Birliği (WAPES)' nin 2015-2018 dönem başkanlığı yürüten İŞKUR, WAPES üyesi 85 ülke ile yakın iletişim halinde çalışma imkânı bulmaktadır.

İŞKUR, ulusal ve uluslararası sorumluluklarının bilinciyle, Türkiye'de ve uluslararası platformlarda, görev alanına giren konularda tüm paydaşlardan edindiği bilgi ve tecrübeler ışığında, işgücü piyasasında lider bir Kurum olmaya devam edecektir.

JÜLİDE SARIEROĞLU
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i

İÇİNDEKİLER iv

TABLOLAR LİSTESİ viii

GRAFİKLER LİSTESİ x

KISALTMALAR xi

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

DÜNYA İŞGÜCÜ PİYASASI

1.1 DÜNYA İŞGÜCÜ PİYASASI 6

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI

2.1 TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI 19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE İŞ KURUMU

3.1 TARİHÇE 32

3.2 ORGANİZASYON YAPISI 34

3.3 GÖREVLERİ 35

3.4 KURUMSAL KAPASİTE 36

3.5 STRATEJİK PLANLAMA VE HEDEF ODAKLI HİZMET SUNUMU 42

3.6 ULUSAL İSTİHDAM STRATEJİ KAPSAMINDAKİ ÇALIŞMALAR 44

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İSTİHDAM HİZMETLERİ

4.1 GENEL GÖRÜNÜM 50

4.2 BAŞVURU 51

4.3 KAYITLI İŞGÜCÜ 53

4.4 KAYITLI İŞSİZLER 54

4.5 AÇIK İŞ 55

4.6 İŞE YERLEŞTİRME 56

4.7 ENGELLİ, ESKİ HÜKÜMLÜ VE TERÖRLE MÜCADELEDE MALÜL SAYILMAYACAK ŞEKİLDE YARALANANLARIN İSTİHDAMI 58

4.8 YURTDIŞI İSTİHDAM HİZMETLERİ 61

4.9 İŞKUR HİZMET NOKTALARI 62

4.10 SOSYAL YARDIM - İSTİHDAM BAĞLANTISI KAPSAMINDAKİ FAALİYETLER 63

4.11 İSTİHDAM FUARI VE KARİYER GÜNÜ 65

4.12 ÖZEL İSTİHDAM BÜROLARI FAALİYETLERİ 67

BEŞİNCİ BÖLÜM

AKTİF İŞGÜCÜ PİYASASI PROGRAMLARI

5.1 GENEL GÖRÜNÜM 71

5.2 MESLEKİ EĞİTİM KURSLARI 74

5.3 İŞBAŞI EĞİTİM PROGRAMLARI 80

5.4 GİRİŞİMCİLİK EĞİTİM PROGRAMLARI 83

5.5 ENGELLİLERE VE ESKİ HÜKÜMLÜLERE YÖNELİK FAALİYETLER 85

5.6 TOPLUM YARARINA PROGRAMLAR 86

ALTINCI BÖLÜM

DANIŞMANLIK VE MESLEKİ BİLGİ HİZMETLERİ

6.1 İŞ VE MESLEK DANIŞMANLIĞI 89

6.2 İŞ ARAYANLARA YÖNELİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİ 90

6.3 İŞVERENLERE YÖNELİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİ 92

6.4 ÖĞRENCİLERE YÖNELİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİ 93

6.5 MESLEK ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI 95

6.6 AVRUPA REHBERLİK MERKEZİ FAALİYETLERİ 96

YEDİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZLERİ, İŞGÜCÜ PİYASASI BİLGİ SİSTEMİ ÇALIŞMALARI

7.1 İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMALARI 104

7.2 AÇIK İŞ İSTATİSTİKLERİ ARAŞTIRMASI 108

7.3 İŞGÜCÜ PİYASASI BİLGİ SİSTEMİ 109

7.4 İŞGÜCÜ PİYASASI BİLGİ DANIŞMA KURULU 109

7.5 AYLIK VE YILLIK İSTATİSTİK BÜLTENLERİ 110

SEKİZİNCİ BÖLÜM

İŞSİZLİK SİGORTASI FONU VE

PASİF İŞGÜCÜ PİYASASI PROGRAMLARI

8.1 İŞSİZLİK SİGORTASI FONU VE YÖNETİMİ 112

8.2 PASİF İŞGÜCÜ PİYASASI PROGRAMLARI 115

DOKUZUNCU BÖLÜM

ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR

9.1 ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR 125

9.2 AVRUPA BİRLİĞİ İLE İLİŞKİLER 126

9.3 Diğer Uluslararası Kuruluşlarla İlişkiler 128

ONUNCU BÖLÜM

PROJELER VE DİĞER ÇALIŞMALAR

10.1 PROJELER 131

10.2 TAMAMLANMIŞ PROJELER 131

10.3 DEVAM EDEN PROJELER 132

10.4 HAZIRLIK AŞAMASINDAKİ PROJELER 134

10.5 İŞBİRLİĞİ KAPSAMINDA KATKI SUNULAN PROJELER 135

10.6 GÖÇ VE SURİYELİLER KONUSUNDA DEVAM EDEN PROJELER 136

10.7 GÖÇ VE SURİYELİLER KONUSUNDA HAZIRLIK AŞAMASINDA OLAN PROJELER 139

10.8 DİĞER PROJE VE ÇALIŞMALAR 141

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME 142

KAYNAKÇA 144

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. İşgücüne Katılım Oranı (2007-2017) ... 12
Tablo 2. İstihdam Oranı (2007-2017) ... 14
Tablo 3. İşsizlik Oranı (2007-2017) ... 16
Tablo 4. Temel İşgücü Göstergeleri ... 21
Tablo 5. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşgücüne Katılma Oranı (%) ... 22
Tablo 6. İstihdamın Sektörler İtibarıyla Dağılımı (%) ... 25
Tablo 7. İşteki Durumuna Göre İstihdam Edilenler ... 25
Tablo 8. Yıllara ve Eğitim Durumuna Göre İşsizler (%) ... 29
Tablo 9. Bütçe Gerçekleşmeleri (TL) (2016) ... 36
Tablo 10. Bütçe Gerçekleşmeleri (TL) (2017*) ... 37
Tablo 11. Bilgi Teknolojileri Donanım Altyapısı ... 38
Tablo 12. İstihdam Şekline Göre Personel Sayısı (2006-2015) ... 40
Tablo 13. Kadro Durumu ... 40
Tablo 14. Hizmet Sınıfına Göre Personel Dağılımı ... 40
Tablo 15. Eğitim Durumuna Göre Personel Dağılımı ... 41
Tablo 16. Cinsiyete Göre Personel Dağılımı ... 41
Tablo 17. UİS Temel Politika Göstergeleri ... 45
Tablo 18. UİS Sektör Stratejileri ... 46
Tablo 19. İŞKUR'un Sorumlu Olduğu Eylemler ... 46
Tablo 20. İŞKUR'un Sorumlu Olduğu Eylemler ... 47
Tablo 21. İŞKUR'un İşe Yerleştirme Faaliyetlerinin Yıllar İtibarıyla Dağılımı (2012-2017) ... 50
Tablo 22. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Başvuru Sayısı (2015-2017) ... 51
Tablo 23. Eğitim Durumuna Göre Başvurular (2015-2017) ... 52
Tablo 24. Yaş Grubu ve Eğitim Durumuna Göre Kayıtlı İşgücü ... 53
Tablo 25. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsizler ... 54
Tablo 26. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsizler ... 55
Tablo 27. İşyeri Türüne Göre Açık İş Sayısı (2012-2017) ... 56
Tablo 28. İşe Yerleştirilen Engelli Sayısı (2015-2017) ... 59
Tablo 29. Engelli Kontenjan Durumu ... 60
Tablo 30. Eski Hükümlü ve TMY İşe Yerleştirme Sayısı (2015-2017) ... 61
Tablo 31. Eski Hükümlü Kontenjan Durumu ... 61
Tablo 32. Yurtdışına Gönderilen İşçilerin Ülkelere Göre Dağılımı ... 62
Tablo 33. İstihdam Fuarı Sayısı (2010-2017) ... 66
Tablo 34. Kariyer Günü Sayısı (2011-2017) ... 66
Tablo 35. İllere Göre Özel İstihdam Büro Sayısı ... 69
Tablo 36. Aktif İşgücü Piyasası Kurs ve Programları (2017) ... 72

Tablo 37. Aktif İşgücü Piyasası Kurs ve Programları (Detaylı) (2017) ... 73
Tablo 38. Öğrenim Durumuna Göre Aktif İşgücü Piyasası Kurs ve Programlarından Faydalanan Sayısı ... 73
Tablo 39. Yaşa Göre Aktif İşgücü Piyasası Kurs ve Programlarından Faydalanan Sayısı ... 74
Tablo 40. Yaş Gruplarına Göre Mesleki Eğitim Kursiyerleri ... 77
Tablo 41. Ana Sektörlere Göre Mesleki Eğitim Kurslarına Katılanlar ... 78
Tablo 42. En Fazla Mesleki Eğitim Kursu Düzenlenen İlk 10 Meslek(2017*) ... 78
Tablo 43. En Fazla İşbaşı Eğitim Programı Düzenlenen İlk 10 Meslek(2017) ... 81
Tablo 44. Eğitim Durumuna Göre İşbaşı Eğitim Programı Katılımcıları(2017) ... 82
Tablo 45. Yaş Gruplarına Göre İşbaşı Eğitim Programı Katılımcıları(2017) ... 82
Tablo 46. Ana Sektörlere Göre İşbaşı Eğitim Programı Katılımcıları(2017) ... 83
Tablo 47. Yaş Grubuna Göre Girişimcilik Eğitim Programı Katılımcı Sayısı(2017) ... 84
Tablo 48. TYP Program ve Katılımcı Sayısı (2015-2017) ... 87
Tablo 49. İş ve Meslek Danışmanlığı Faaliyetleri ... 89
Tablo 50. İŞKUR'un Uyguladığı İşgücü Piyasası Araştırmaları ... 105
Tablo 51. Sigortası Fonu Gelir-Gider Tablosu (Bin TL) ... 114
Tablo 52. Yıllar İtibarıyla İşsizlik Ödeneği Verileri ... 117
Tablo 53. Yıllar İtibarıyla Kısa Çalışma Ödemelerinden Yararlanan Sayısı ... 118
Tablo 54. Yarım Çalışma Ödemelerine İlişkin Veriler (2016-2017) ... 119
Tablo 55. Yıllar İtibarıyla Ücret Garanti Fonundan Yararlanan Sayısı ... 120
Tablo 56. Yıllar İtibarıyla İş Kaybı Tazminatı Ödemeleri ... 121

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Yıllar İtibariyle İşgücüne Katılım Oranları (2007-2016) ... 11
Grafik 2. Yıllar İtibariyle İstihdam Oranları (2007-2016) ... 13
Grafik 3. Yıllar İtibariyle İşsizlik Oranları (2007-2016) ... 15
Grafik 4. Cinsiyete ve Yıllara Göre İşgücüne Katılım Oranı (%) ... 22
Grafik 5. İşgücüne Dâhil Olmayanların Nedenlerine Göre Dağılımı ... 23
Grafik 6. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı (%) ... 24
Grafik 7. İstihdamdakilerin Kayıtlılık Durumu (%) ... 26
Grafik 8. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranları (%) ... 27
Grafik 9. Yıllara ve Cinsiyete Göre Genç İşsizlik Oranı (%) ... 28
Grafik 10. İş Arama Sürelerine Göre İşsizler (%) ... 29
Grafik 11. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Yıllar İtibarıyla Cinsiyete Göre Dağılımı (2012-2017) ... 54
Grafik 12. Açık İş ve İşe Yerleştirme Sayısı(2012-2017) ... 56
Grafik 13. Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı(2012-2017) ... 57
Grafik 14. İşyeri Türüne Göre İşe Yerleştirme Sayısı(2012-2017) ... 57
Grafik 15. Cinsiyete Göre Özel İstihdam Büroları İşe Yerleştirme Sayısı(2007-2017) ... 68
Grafik 16. İŞKUR Tarafından Düzenlenen Mesleki Eğitim Kurslarının Yıllar İtibarıyla Dağılımı ... 75
Grafik 17. Cinsiyete Göre Mesleki Eğitim Kurslarından Faydalananlar ... 76
Grafik 18. Eğitim Durumlarına Göre Mesleki Eğitim Kursiyerleri ... 76
Grafik 19. Çalışanların Mesleki Eğitimi Kursları (2009-2017*) ... 79
Grafik 20. İşbaşı Eğitim Programlarının Yıllar İtibarıyla Dağılımı(2010-2017*) ... 81
Grafik 21. Girişimcilik Eğitim Programları (2010-2017) ... 84
Grafik 22. Eğitim Durumuna Göre Girişimcilik Eğitim Programı Katılımcılarının Dağılımı(2017) ... 85
Grafik 23. Bireysel Görüşme Sayısı (2009-2017) ... 91
Grafik 24. Grup Görüşmesi ve İş Arama Becerileri Eğitimi Sayısı (2012-2017) ... 91
Grafik 25. İşyeri Ziyareti Sayısı (2012-2017) ... 92
Grafik 26. Okul Ziyareti Sayısı (2012-2017) ... 94
Grafik 27. Öğrencilere Yönelik Danışmanlık Sayısı (2012-2017) ... 94
Grafik 28. Fon Portföyünün Yatırım Araçları İtibarıyla Dağılımı ... 115

KISALTMALAR

a.g.k.	: adı geçen kaynak
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AB-FRIT	: AB Mali İmkân Programı
ADAPTESK	: Esnaf ve Sanatkârların Yeteneğinin Arttırılması Projesi
ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AİKB	: Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası
AİPP	: Aktif İşgücü Piyasası Politikaları
AİS	: Avrupa İstihdam Stratejisi
AK	: Avrupa Komisyonu
ASEAN	: Güneydoğu Asya Uluslar Birliği
ASF	: Avrupa Sosyal Fonu
ATO	: Ankara Ticaret Odası
Avrasya PESNET	: Türk Cumhuriyetleri Kamu İstihdam Kurumları Ağı
BM	: Birleşmiş Milletler
CPESSEC	: Güneydoğu Avrupa Ülkeleri Kamu İstihdam Kurumları Merkezi
ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
DESİP	: Dezavantajlı Kişilerin Sosyal Entegrasyonu ile İstihdam Edilebilirliklerinin Geliştirilmesi Projesi
DEZÖDES	: Dezavantajlı Yükseköğrenim Öğrencilerinin İş Piyasasına Erişiminin Kolaylaştırılması için Teknik Yardım Projesi
DİBS	: Devlet İç Borçlanma Senedi
DTH	: Döviz Tevdiat Hesabı
EFTA	: Avrupa Serbest Ticaret Birliği
EİT	: Ekonomik İşbirliği Teşkilatı
ESRP	: İstihdam ve Sosyal Reform Programı
Euroguidance	: Avrupa Rehberlik Merkezi
European PES Network	: Avrupa Kamu İstihdam Kurumları Ağı
EUROSTAT	: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi
GAP	: Güneydoğu Anadolu Projesi
GIZ	: Almanya Uluslararası İşbirliği Kurumu
GKSS	: Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler
GSYH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
HİA	: Hanehalkı İşgücü Anketi

IDB	: İslam Kalkınma Bankası
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
IPA	: Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı
İİBK	: İş ve İşçi Bulma Kurumu
İİMEK	: İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu
İİT	: İslam İşbirliği Teşkilatı
İKEYS	: İnsan Kaynakları Etkin Yönetim Sistemi
İPA	: İşgücü Piyasası Araştırması
İSKEP	:Dezavantajlı Bireylerin Entegrasyonuna Yönelik İstihdam ve Sosyal Destek Hizmetleri Koordinasyon ve Uygulama Modeli Operasyonu
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
KÇÖ	: Kısa Çalışma Ödeneği
KFW	: Alman Kalkınma Bankası
KİK	: Kamu İstihdam Kurumları Ağı
KİT	: Kamu İktisadi Teşekkülleri
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
Kurum	: Türkiye İş Kurumu (İŞKUR)
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEDAK	: Meslek Danışma Komisyonu
MEK	: Mesleki Eğitim Kursu
NACE	: Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NEETs	: Ne Eğitimde Ne İstihdamda Yer Alan Gençler
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Teşkilatı
OIC-PESNET	: İslam İşbirliği Teşkilatı Kamu İstihdam Kurumları Ağı
OIS	: Operasyon tanımlama belgesi
OVP	: Orta Vadeli Plan
ÖİB	: Özel İstihdam Bürosu
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SIDA	: İsveç Uluslararası Kalkınma Ajansı
SİROMA	: Romanların Yoğun Olarak Yaşadığı Yerlerde Sosyal İçermenin Desteklenmesi Operasyonu
TAIEX	: Teknik Destek ve Bilgi Değişim Ofisi
TESK	: Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu
TMS	: Türk Meslekler Sözlüğü
TMY	: Terörle Mücadelede Malul Sayılmayacak Şekilde Yaralanan
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

TYP	: Toplum Yararına Program
UİS	: Ulusal İstihdam Stratejisi
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNHCR	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
WAPES	: Dünya Kamu İstihdam Kurumları Birliği
WEC	: Dünya İstihdam Konfederasyonu

İŞKUR

GİRİŞ

Küreselleşme süreci, işgücü piyasalarının ekonomik ve teknolojik gelişmelere duyarlılığını artırmakta ve beraberinde getirdiği sorunlarla birlikte Türkiye işgücü piyasasını farklı yönlerden etkilemeye devam etmektedir. 2008 Küresel Ekonomik Krizinin işgücü piyasaları üzerindeki etkileri henüz tam anlamıyla geçmemişken teknolojide yaşanan baş döndürücü dönüşüm, işgücü piyasalarına uyumu zorlayıcı bir etmen olarak ortaya çıkmaktadır. Tüm dünyada büyüme oranlarının istihdama aynı ölçüde yansıtılamaması, içinde bulunduğumuz coğrafyada yaşanan istikrarsızlık ortamı ve ülkemizin 15 Temmuz'da yaşamış olduğu menfur işgal ve darbe girişimi işgücü piyasası aktörlerini zorlu bir sürecin içine sokmuştur. Bütün bu belirsizliklere rağmen verdiği mücadeleler ve izlediği politikalarla Türkiye, bir yandan uluslararası alanda söz sahibi ve güçlü bir ülke olduğunu ispat etmiş, diğer yandan ise işgücü piyasasında istikrarı önemli ölçüde yakalamıştır.

İşgücü piyasasında güven ortamının oluşturulabilmesi gayesiyle bu süreçte azami gayret sarf edilmiştir. İşgücü piyasasında yaşanan yapısal sorunları kontrol altına almaya yönelik bütüncül politikalar ve bu politikalara bağlı reformlar hayata geçirilmiş, işgücü piyasası arz ve talep yönüyle farklı araçlarla desteklenmiş, büyümenin istihdama yansıması ve işsizlik sorununa çözüm üretmek maksadıyla birçok tedbir yürürlüğe girmiştir.

Bahse konu çalışmalara ek olarak, Cumhuriyetimizin 100'üncü kuruluş yılı olan 2023 için; işsizlik oranının yüzde 5 seviyesine indirilmesi, istihdam oranının yüzde 55'e ve kadınların işgücüne katılımının yüzde 41'e çıkarılması şeklinde önemli hedefler belirlenmiştir. Bu hedefler ulusal politika haline dönüştürülmüştür.

2023 vizyonu çerçevesinde pek çok kamu kurumunun yanı sıra Türkiye'nin kamu istihdam kurumu olarak İŞKUR'a da önemli bir misyon yüklenmiştir. 71 yıllık tecrübe ile kamu istihdam hizmetleri sunan ve sunduğu hizmetleri sürekli olarak bir adım ileriye taşıma gayretinde olan İŞKUR, insan kaynağının etkin yönetimine, kurumsal kapasitenin geliştirilmesine, hizmet çeşitliliğinin artırılmasına, ulusal alanda etkinliğin ve uluslararası alanda bilinirliğin sağlanmasına yönelik yapmakta olduğu çalışmalar vasıtasıyla söz konusu hedeflere ulaşma noktasında kararlılığını sürdürmektedir.

Nihai hedefi istihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması olan İŞKUR, iş ve meslek danışmanları vasıtasıyla kişilerin ihtiyaçlarına en uygun hizmeti alabilmesi; bireyin yeteneklerinin ve yatkınlıklarının tespit edilmesi; kişinin kendisi için en doğru işe en kısa zamanda yönlendirilmesi ve istihdam edilebilirliğinin artırılması için yeni meslek edindirilmesi veya niteliklerinin artırılması başta olmak üzere pek çok alanda birey odaklı hizmetler sunmaktadır. Ayrıca işsizlik ödeneği, kısa çalışma uygulaması gibi pasif işgücü uygulamaları ile sosyal devlet olmanın gereği olarak işgücü piyasasına tutunmada zorluk yaşayan veya istihdamdan kopan bireylere geçici gelir destekleri sunmaktadır.

Tüm bu hizmetleri sunumunda ve geliştirilmesinde gerek merkez gerekse de yerel düzeyde sosyal diyalog kapsamında tüm paydaşların görüş, öneri ve katkıları çalışmalarımıza zenginlik katmaktadır. Sosyal taraflarla işbirliğinin önemli bir göstergesi olarak İŞKUR'un, dört ana organından üçünü oluşturan Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu sosyal paydaşların katılımıyla şekillenmektedir.

Cumhuriyetimizin 100. yılına yaklaşırken, İŞKUR olarak müreffeh bir toplum inşa etme azim ve gayretimiz artarak devam etmektedir. Vatandaşlarına onurlu bir hayat sağlayacak, daha iyi ve insana yakışır işlerin temini, "sosyal" bir devlet olan Türkiye Cumhuriyeti'nin anayasal görevidir. İŞKUR; üzerine düşen görev ve sorumluluğun bilinciyle, söz konusu hedeflere ulaşmak için aziz milletimize hizmet etme yolunda faaliyetlerini özveriyle devam ettirecektir. Kamu kurum ve kuruluşları ve sosyal taraf temsilcileri ile birlikte gerçekleştirdiğimiz İŞKUR 9'uncu Olağan Genel Kurul'unda, işgücü piyasamıza yönelik yeni öncelik alanları ve stratejilerle, gelecek yıllarda daha verimli çalışmalar yapacağımızı ümit etmekteyiz.

Genel Kurul çalışmalarına katkı sunmak gayretiyle hazırlamış olduğumuz Raporun;

Birinci ve ikinci bölümünde Dünya ve Türkiye işgücü piyasasında yaşanan güncel gelişmeler yer almaktadır.

Üçüncü bölümde; İŞKUR'un yapısı, tarihsel gelişimi, kurumsal kapasitesi, stratejik plan çalışmaları ve Ulusal İstihdam Stratejisi kapsamında yapılan çalışmalar ortaya konulurken; dördüncü bölümde Kurum tarafından sunulan ve aynı zamanda İŞKUR için asli hizmet niteliğinde olan "istihdam hizmetleri" detaylı bir şekilde anlatılmaktadır.

Beşinci bölümde; Türkiye işgücü piyasasının yapısal sorunlarından biri olan nitelik ve beceri eksikliğini telafi etmek maksadıyla uygulanan "aktif işgücü piyasası programları" verilerle ortaya konulmuş, altıncı bölümde İŞKUR faaliyetleri arasında yer alan ve son yıllarda önemi giderek artan "danışmanlık ve mesleki bilgi hizmetleri" ayrıntılı bir şekilde ifade edilmiştir.

Yedinci bölümde; işgücü piyasasının özelliklerini talep yönüyle ortaya koyan ve piyasaya yönelik uygulanacak politikalar için yol haritası niteliğinde olan işgücü piyasası analizleri ve İŞKUR'un işgücü piyasası bilgi sistemi çalışmalarına ilişkin önemli bilgiler yer almaktadır.

Sekizinci bölüm; sosyal devlet olma gereğince, işsizliğin hem birey hem de toplum üzerindeki etkilerini hafifletmeyi hedefleyen ve İŞKUR tarafından gerçekleştirilen "pasif işgücü piyasası programları"ndan oluşmaktadır.

Dokuzuncu bölümde ise; İŞKUR'un son yıllarda önemli başarılara imza attığı uluslararası çalışmalara yer verilirken, onuncu bölümde; İŞKUR tarafından uygulanan ve katkı sağlanmış olan projeler detaylarıyla sunulmuştur.

Çalışmalarımızda desteklerini esirgemeyen başta Sayın Bakanımız Jülide SARIEROĞLU Hanımefendi olmak üzere, kamu kurum ve kuruluşları ile sosyal paydaşlarımıza, İŞKUR'un faaliyetlerine artı değer katma yolunda özveriyle çalışan tüm personelimize ve bu raporun hazırlanmasında emeği geçen çalışma arkadaşlarıma teşekkür eder ve 9. Genel Kurul çalışmamızın ülkemiz için hayırlı olmasını temenni ederim.

Cafer UZUNKAYA

İŞKUR Genel Müdür V.

İŞKUR

BİRİNCİ BÖLÜM
DÜNYA İŞGÜCÜ PİYASASI

9. GENEL KURUL
ÇALIŞMA RAPORU

1.1 DÜNYA İŞGÜCÜ PİYASASI

1.1.1 Genel Görünüm

2008 yılında yaşanan küresel krizden dünya işgücü piyasaları olumsuz yönde etkilenmiştir. Bazı gelişmiş ülkeler de dâhil olmak üzere birçok ülke, küresel kriz öncesi işgücü piyasası görünümlerine geri dönebilmiş değildir. Yıllar içerisinde ekonomik toparlanma ile birlikte işgücü piyasalarında yavaş da olsa iyileşme gözlemlenmektedir.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) "Dünyada İstihdama Sosyal Bakış 2017 Yılı Raporu"nda, ekonomik büyümenin hayal kırıklığı yaratmaya devam ettiği ve insana yakışır işlerin yeterince yaygın olmadığı vurgulanmaktadır.[1] Aynı raporda, küresel Gayrisafi Yurtiçi Hasıladaki (GSYH) büyüme oranının beklentilerin oldukça altında kalarak %3,1 seviyesinde gerçekleştiği, bu oranın 2012'de gerçekleşen %4,6'lık büyüme oranı ile 2016'daki %3,6 büyüme oranının altında kaldığı ifade edilmektedir. Küresel ekonomideki belirsizliğin devam etmesine rağmen ILO 2017 ve 2018 büyüme beklentilerini sırasıyla %3,4 ve %3,6 olarak açıklamaktadır.

OECD "2017 İstihdam Görünüm Raporu"nda ise, belli başlı birçok OECD üyesi ülkenin küresel kriz döneminde ortaya çıkan yeni iş oluşturma ihtiyacını 2016 yılı itibari ile büyük oranda karşıladığını ve işsizlik oranlarının düşüşte olduğu belirtilmekte ancak giderek artan bir ekonomik memnuniyetsizlikten söz edilmektedir.[2] Ekonomik büyümenin yavaş seyretmesi, başta orta ve düşük gelirliler üzerinde olmak üzere gelir eşitsizliğinin daha çok hissedilmesine neden olmaktadır. 25 yıl önce en yüksek %10'luk gelir grubu ile en düşük %10'luk gelir grubu arasındaki fark 7 kat iken bugün bu oran 10 kata çıkmıştır. Söz konusu eşitsizlik, ücretli çalışanlar arasında da giderek artmaktadır. OECD ülkelerinde, 1995-2015 yılları arasında orta gelirli çalışanların istihdam içerisinde payı %7,6 azalmış, aynı dönemde yüksek beceri gerektiren işlerde çalışanların oranı %5,3, vasıfsız işlerde çalışanlarınki ise %2,3 artmıştır. Söz konusu değişimler, ücret farklarının giderek açılmasında başlıca nedenler arasında yer almaktadır.

---

[1] ILO, Dünyada İstihdama Sosyal Bakış Raporu, 2017

[2] http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/employment/oecd-employment-outlook-2017_empl_outlook-2017-en#page11 s.9

İstihdamda yaşanan söz konusu yapısal değişimler Avrupa Birliği (AB) ülkelerini de küresel kriz ve sonrasındaki toparlanma sürecinde etkilemiştir. Özellikle istihdamın hizmetler sektörüne kayması ve atipik işlerde yaşanan artış en belirgin değişimlerdendir. Hizmetler sektörünün esnek yapısı ve yarı zamanlı çalışma ile tam zamanlı çalışma arası belirgin farklılıkların olması da ücretler arası farkları artıran unsurlar arasında sayılabilir.

ILO'ya göre, 2016 yılının hayal kırıklığı yaratan ekonomik performansı ve 2017 yılı göstergelerinin beklentilerin altında kalması, ekonominin yeterliliği açısından kaygılara yol açmaktadır. İlerleyen dönemlerde yeterli sayıda yeni iş oluşturulması, mevcut iş kalitesinin geliştirilmesi ve kapsayıcı büyümenin sağlanması gibi konularda tereddütler devam etmektedir. Ülkelerin, krizin yol açtığı hasarların onarılması ve işgücü piyasasına yeni dâhil olanlara kaliteli iş imkânları sağlanması gibi görevleri bulunduğu raporda belirtilmektedir. Bu dönemde; işlerin sayısının yanı sıra kalitelerinin de artırılması, işgücü piyasalarında kapsayıcılığın, dayanıklılığın ve adaptasyonun sağlanmasına yönelik işgücü piyasası stratejileri, krizin oluşturduğu tahribatı önlemeye yardımcı politikalar olarak sayılmaktadır.[3]

Diğer yandan, OECD "Ekonomik Görünüm Haziran 2017 Raporu"nda ise küresel ekonominin durumunun nispeten daha iyi olduğu, ancak yeterli iyileşmenin sağlanamadığı belirtilmiştir. Sanayi üretimine, istihdama ilişkin verilere ve uluslararası ticaret hadlerine bakıldığında pek çok ülkenin verilerinde iyileşme olduğu görülmektedir. Bu kapsamda 2017 küresel büyüme beklentisi %3,3'den %3,5'e yükseltilmiş; ABD büyümesi %2,4'ten %2,1'e düşürülmüş; Avro Bölgesi büyümesi %1,6'dan %1,8'e ve Çin büyümesi %6,5'ten %6,6'ya yükseltilmiştir. Türkiye'nin ise 2017 yılında %3,4 ve 2018 yılında %3,5 oranında büyüyeceği tahmin edilmiştir. Rapora göre dünya ticaret artışının 2017 yılında %4,6 olması beklenmektedir. Büyümeyi beklentilerden daha fazla arttırabilecek faktörlerin yanı sıra aşağı yönlü risklerin de varlığını koruduğunun altını çizen OECD, bu riskler arasında; gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerdeki finansal riskleri ve kırılganlıkları, birçok ülkedeki yüksek politik belirsizliği ve ücretlerin zayıf seyrini sürdürüyor oluşunu işaret etmiştir.[4]

---

[3] ILO, Dünyada İstihdama Sosyal Bakış Raporu, 2017

[4] OECD Küresel Ekonomik Görünüm Raporu, Haziran 2017

ILO verilerine göre; küresel işsizliğin 2017 yılında bir önceki yıla kıyasla 3,4 milyon artması beklenmektedir. Küresel ölçekte işgücü büyümeye devam ettiğinden işsizliğin kısa dönemde yüksek seyredeceği, özellikle küresel işsizlik oranının küçük bir artışla 2017'de %5,8'e çıkacağı tahmin edilmektedir (2016'da %5,7). Bu göstergeler toplam işsiz sayısının 2017 yılında 201 milyona ulaşacağına işaret etmektedir. 2018'de ise küresel işsizlik oranının değişmeyeceği beklenirken; küresel işsiz sayısının 2,7 milyon artacağı tahmin edilmektedir.

Gelişmekte olan ülkelerdeki işsizlik oranlarının 2017 ve 2018 yıllarında yaklaşık %5,5 olacağı, işsiz sayısının ise 2017 yılında yaklaşık 450 bin kişi artacağı tahmin edilmektedir. Diğer yandan yükselen ülkelerdeki işsiz sayısının bir önceki yıla göre 2017'de yaklaşık 3,6 milyon artması beklenmekte ve bu dönem içinde yükselen ülkelerdeki işsizlik oranının da 2016 yılındaki %5,6'lık düzeyden %5,7'ye çıkması tahmin edilmektedir.

Buna karşılık 2017 yılında, işsizliğin gelişmiş ülkelerde 670 bin kişi kadar azalması, 2016 yılında %6,3 olan işsizlik oranının %6,2'ye düşmesi beklenmektedir. Başta Kuzey, Güney ve Batı Avrupa olmak üzere Avrupa'da işsizliğin azalmaya devam etmesi beklenmektedir. Bununla birlikte azalma hızının düşük olması ve yapısal işsizliğin daha da derinleştiğini gösteren işaretlerin bulunması dikkat çekicidir. Aynı durum Kanada ve ABD için de geçerlidir.

Uzun dönemli işsizlik Avrupa'da ve Kuzey Amerika'da kriz öncesi düzeylere göre yüksek seyretmektedir. Her ne kadar AB'nin işgücü piyasası verilerinde iyileşme olsa da halen birçok önemli sorun varlığını korumaktadır. AB-28'de Mayıs 2017 itibarıyla işsizlik oranı %7,8'e düşmüş ve toplam işsiz sayısı 19,1 milyon olmuştur. Söz konusu düşüşe rağmen toplam işsizlerin yaklaşık yarısı uzun süreli işsizlerden oluşmaktadır.[5] ILO raporunda da bu durum vurgulanmakta ve AB-28'de 12 ay ya da daha uzun bir süredir iş arayan işsizlerin toplam işsizler içindeki payının 2012 yılının ikinci çeyreğinde %44,5 iken, 2016 yılının aynı çeyreğinde %47,8'e çıktığı ve iki yıldan uzun süredir işsiz olan kişi sayının 6 milyon olduğu belirtilmektedir.

OECD ülkelerinin istihdam ve işgücüne katılım oranlarında göreceli olarak iyileşme sağladığı ve geçtiğimiz on yıla göre söz konusu oranların (ABD hariç) kriz öncesi seviyelerin üzerine çıktığı

[5] Avrupa'da İstihdam ve Sosyal Gelişmeler Raporu, http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8030&furtherPubs=yes

görülmektedir. Bunlarla birlikte raporda; çalışma saatlerinin yüksekliği, yarı zamanlı çalışma v.b. işlerin niteliği ve kırılganlığı gibi istihdamın yapısal sorunlarına da dikkat çekilmektedir.

Diğer yandan istihdamda yapısal dönüşüm gerçekleştiren AB-28'de; 2017 yılının ilk çeyreğinde istihdam edilen kişi sayısı 234,2 milyon ile en yüksek seviyeye çıkmıştır. Bu rakamı destekleyen en önemli unsur olarak ise istihdam edilenlerin çalışma saatlerinin düşürülmesi gösterilmektedir. Diğer yandan AB'nin işgücüne katılma oranı artış göstermeye devam etmektedir. 2017 yılında bu oran ABD'yi geçmiştir. Bu artıştaki en büyük etken, emekliliğe hak kazanan kişilerin emekliliklerini ertelemeleri ve kadın işgücüne katılma oranlarının artması olduğu vurgulanmaktadır. Diğer yandan OECD ülkelerinde işsizlik oranları düşüş yönlü seyretmekle birlikte kriz öncesi dönemdeki seviyelerine 2018 sonu 2019 başı gibi ulaşılması beklenmektedir. Bunun yanı sıra, gelişmekte ve yükselmekte olan pek çok ülkede kırılgan istihdam ve çalışan yoksulların varlığı istihdamın diğer yapısal sorunları arasında yer almaktadır.

Küresel işgücü piyasalarına dair bir diğer önemli husus genç işsizliğidir. ILO verilerine göre, küresel düzeyde 71 milyon genç işsiz bulunmakta ve 156 milyon genç çalışan yoksulluk düzeyinde yaşamaktadır. Günümüzde küresel genç nüfusun %40'ı yoksullukla karşı karşıyadır. Doğu Asya ve Güney Doğu Asya, Latin Amerika ve Afrika'nın güneyinde düşük hane halkı geliri ve eğitime erişimin sınırlı olması nedeniyle gençlerin birçoğu kayıt dışı ve güvencesiz işlerde çalışmaktadır. Ortadoğu ve Kuzey Afrika, genç işsizliğin en yüksek olduğu bölgelerdir. Bu bölgelerde genç kadın işsizliği, erkeklerden %22 daha yüksektir.[6] AB'de ise 15-24 yaş arası gençlerin işgücü piyasasındaki görünümleri iyileşmekte, işsiz sayısı ve ne eğitimde ne de istihdamda olmayanların (NEETs) oranı azalmakta, toplam istihdam içerisinde gençlerin oranı artmaktadır.[7]

ILO Raporunda dikkat çekilen önemli bir konu da güvencesiz istihdamın yaygınlığıdır. Tüm dünya üzerinde 1,4 milyar kişi güvencesiz bir şekilde istihdam edilmektedir. Güvencesiz istihdam edilenlerin birçoğu ulusal sosyal güvenlik sistemlerine dâhil olamamaktadır. Önümüzdeki yıllarda çok sınırlı düzeyde iyileşme beklenmektedir. 2017 yılında toplam

[6] http://www.ilo.org/global/topics/youth-employment/databases-platforms/global-initiative-decent-jobs/WCMS_487961/lang--en/index.htm
[7] Avrupada İstihdam ve Sosyal Gelişmeler Raporu, http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=8030&furtherPubs=yes

çalışanların %42'sinden daha fazlasının güvencesiz bir şekilde istihdam edileceği tahmin edilmektedir. Yükselen ülkelerde her iki çalışandan biri güvencesiz istihdam kapsamında yer alırken gelişmekte olan ülkelerde bu oran %80'dir. Sonuç olarak güvencesiz istihdam kapsamında çalışan sayısının küresel ölçekte yılda 11 milyon artması beklenmektedir.

Ayrıca bu dönemde çalışan yoksulluğuna ilişkin endişelerin, sürdürülebilir kalkınma hedefleri arasında yer alan "yoksulluğu ortadan kaldırma" hedefine ulaşma umutlarını tehlikeye düşürdüğü belirtilmektedir. Çalışan yoksulların sayısında da son yıllarda azalan oranda azalma görülmektedir. Çalışan yoksulluğu yükselen ülkelerde hem oran hem sayı olarak hızla azalırken, gelişmekte olan ülkelerde sağlanan ilerleme istihdamdaki büyümenin gerisinde kalmaktadır. Bu durumda, günde 3,10 ABD Dolarının altında kazanan çalışanların sayısının önümüzdeki iki yıl içinde yılda 3 milyon artış göstermesi beklenmektedir.

ILO son olarak, fırsat eşitsizliği ve toplumsal hoşnutsuzluk konusuna vurgu yapmıştır. İşgücü piyasası ve sosyal durumla ilgili bu genel eğilimlerin arka planında, işgücü piyasası fırsatları açısından çeşitli alanlara erişimi engelleyen eşitsizlikler ve toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri yer almaktadır. Örneğin Kuzey Afrika'da işgücüne katılan kadınların 2017 yılında işsiz kalma olasılıkları erkeklerin yaklaşık iki katıdır. Kadınlar arasında işsiz kalma olasılığının erkeklere göre iki kattan da fazla olduğu ve aradaki farkın 12 puanı aştığı Arap Devletlerinde bu eşitsizliğin daha da belirgin olduğu raporda belirtilmektedir. Güvencesiz istihdam biçimleri Afrika, Asya ve Pasifik ve Arap Devletlerinde kadınlar arasında daha yaygın biçimde görülmektedir. Örneğin Güney Asya'da 2016 yılında erkeklerin %72'si güvencesiz istihdam kapsamında yer alırken kadınlarda bu oran %82'dir.

Diğer yandan AB, 2016 yılında kadın istihdamında rekor düzeye ulaşmıştır. Üye ülkelerin yarıdan fazlası istihdam oranları noktasında kadın ile erkek arasındaki farkları azaltmayı başarmıştır. Buna rağmen birliğe üye ülkelerde yaşanan cinsiyet eşitsizlikleri devam etmektedir.

Son dönemdeki işgücü piyasası dinamiklerinin çoğu verimlilik artışının yavaşlaması ve gelir eşitsizliklerinin artması gibi hem dönemsel hem de yapısal etmenleri yansıtmaktadır ve bu durum kalıcı durgunluğa yol açabilme riskini beraberinde getirmektedir. Durgunluğun yoğunlaşması senaryosu çerçevesinde ILO küresel işsizlikte önümüzdeki iki yıl içinde fazladan

1 milyonluk artış olabileceğini tahmin etmektedir. Bu durumdan en fazla gelişmiş ekonomilerin etkileneceği değerlendirilmektedir.

ILO, mali uyarıcı sağlamaya ve her ülkenin kendi durumunu gözetecek şekilde kamu yatırımlarını artırmaya yönelik eşgüdümlü bir çabanın küresel ekonomide kısa sürede bir toparlanma sağlayacağını tahmin etmektedir.

Yukarıda belirtilen tüm bu bilgi, tahmin ve beklentiler doğrultusunda mevcut küresel işgücünün durumu, OECD ve EUROSTAT verileri çerçevesinde, çeşitli göstergeler kapsamında aşağıda detaylı şekilde incelenmektedir.

1.1.2 İşgücü

İşgücüne katılma oranlarına bakıldığında OECD ve AB 28 ortalamalarının birbirine çok yakın seyrettiği aşağıdaki grafikte görülmektedir. 2011 ve sonrasında AB 28 ortalaması, OECD ortalamasının yaklaşık 3-4 puan üzerinde seyretmeye başlamıştır. OECD ve AB 28 işgücüne katılım oranları %70'in üzerinde seyretmektedir.

Grafik 1. Yıllar İtibariyle İşgücüne Katılım Oranları (2007-2016)

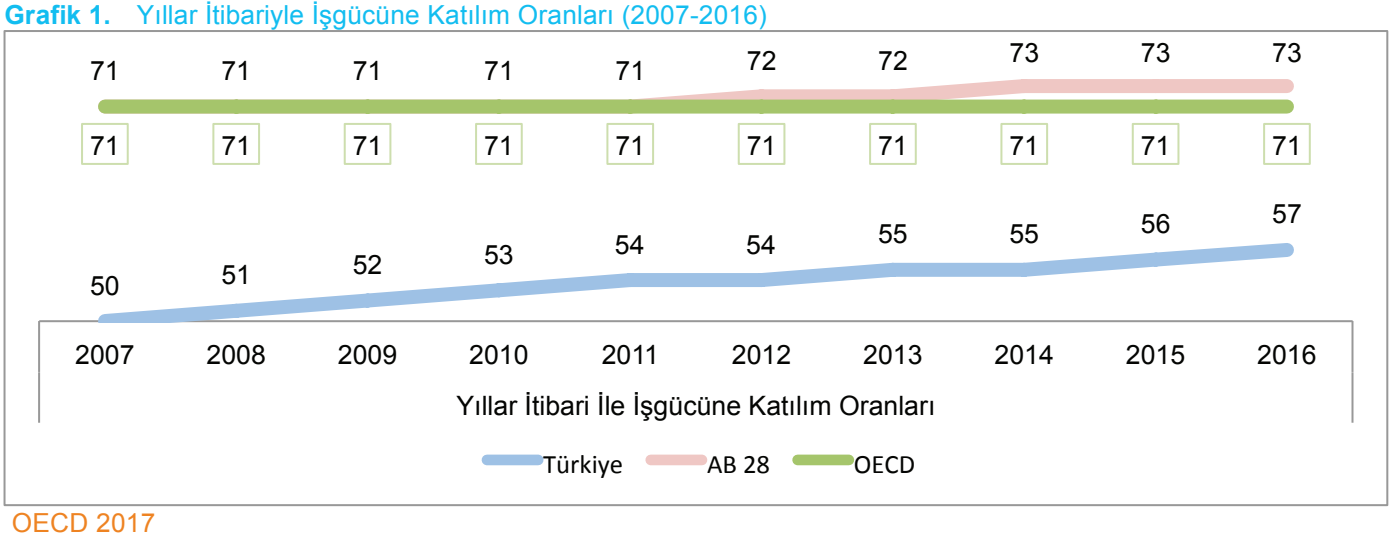

OECD 2017

Diğer yandan Türkiye'de işgücüne katılım oranı %53 seviyesinde olup, bu oran yıllar itibari ile artış göstermektedir. 2014 yılı itibari ile %55 seviyesinin üzerine çıkan işgücüne katılma oranı, 2016 yılında yaklaşık %57 seviyesine gelmiştir.

Tablo 1. İşgücüne Katılım Oranı (2007-2017)

ÜLKELER	2007/4	2008/4	2009/4	2010/4	2011/4	2012/4	2013/4	2014/4	2015/4	2016/4	2017/2
Belçika	67,5	67,0	67,3	68,1	67,0	67,5	67,4	68,0	67,7	68,4	67,6
Bulgaristan	67,1	67,8	66,5	66,8	66,2	67,9	68,6	68,8	69,2	68,0	71,8
Çekya	69,9	69,9	70,4	70,4	70,7	72,3	73,3	74,1	74,2	75,7	75,6
Danimarka	79,5	80,9	79,1	78,8	78,9	77,9	77,3	78,5	78,5	79,5	78,6
Almanya	75,9	76,1	76,7	76,9	77,7	77,5	77,8	77,9	78,0	78,3	77,9
Estonya	72,6	75,7	73,5	74,0	74,6	74,2	74,9	75,4	76,8	76,7	78,9
İrlanda	72,2	71,4	69,7	69,1	69,3	68,9	69,8	69,7	70,1	70,5	70,4
Yunanistan	66,5	66,7	67,5	67,7	67,2	67,6	67,2	67,2	68,1	67,9	68,6
İspanya	71,9	73,1	72,9	73,6	73,9	74,2	74,3	74,5	74,2	74,0	73,9
Fransa	69,7	70,1	70,2	70,1	70,3	71,2	71,2	71,5	71,4	71,5	71,6
Hırvatistan	66,0	65,6	65,5	65,3	63,7	63,1	64,1	66,3	66,7	65,7	66,6
İtalya	62,9	62,8	62,4	62,3	62,8	63,9	63,8	64,7	64,5	65,5	65,4
Letonya	73,8	74,1	72,7	72,6	73,1	74,8	73,8	74,3	76,4	76,1	76,8
Litvanya	67,1	69,3	69,4	71,4	71,1	71,9	72,7	73,7	74,7	75,6	76,1
Macaristan	61,6	61,4	61,5	62,0	62,7	64,2	65,4	67,4	69,1	70,7	71,1
Hollanda	78,6	79,7	79,5	78,2	78,8	79,2	79,4	79,3	79,6	79,6	79,7
Avusturya	73,4	74,0	74,4	74,6	74,7	75,2	75,3	75,3	75,7	76,1	76,3
Polonya	63,6	64,3	64,9	65,4	66,1	66,8	67,4	68,2	68,5	69,0	69,7
Portekiz	74,0	73,8	73,3	73,6	73,1	73,0	73,4	73,2	73,6	73,9	74,4
Romanya	61,8	62,0	62,3	63,5	63,7	64,4	64,7	65,4	65,9	65,3	68,9
Slovakya	68,7	68,9	68,7	68,9	69,1	69,4	69,8	70,6	71,3	72,0	72,0
Finlandiya	74,5	74,8	73,4	73,2	73,8	73,7	73,7	74,2	74,4	74,5	78,5
İsveç	78,4	78,3	77,9	78,3	79,2	79,7	80,5	80,6	81,1	81,3	83,4
İngiltere	75,7	76,0	75,5	75,4	75,7	76,5	76,6	76,7	77,2	77,4	77,5
İzlanda	85,7	84,9	83,8	83,9	82,7	83,5	84,9	86,4	87,1	88,5	91,1
Norveç	79,3	79,5	77,9	77,7	77,8	77,9	77,8	77,9	77,7	77,3	77,7
Türkiye	48,4	50,0	51,1	51,7	52,8	54,1	54,0	55,1	56,0	57,1	58,2

EUROSTAT 2017

Ülkelere yıllar ve çeyrekler itibari ile bakıldığında; en yüksek işgücüne katılım oranının İzlanda'da olduğu ve bu ülkede söz konusu oranın %80 seviyelerinde seyrettiği, 2017 yılının ikinci çeyreği itibariyle de %90'ların üzerine çıktığı görülmektedir.

İsveç 2013 yılından sonra %80 ve üzerinde işgücüne katılım oranı ile dikkat çekmektedir. Danimarka, İrlanda ve Norveç 2007 yılına göre 2017 yılında işgücüne katılma oranları daha düşük olan ülkeler olarak dikkat çekmektedirler.

1.1.3 İstihdam

2008 küresel krizi sonrasında OECD ve AB 28 ortalamalarında 2009 yılına kadar göreceli olarak düşüş yaşayan istihdam oranı, sonrasında sınırlı düzeyde artış göstermiştir. Türkiye'de ise 2010 ve 2011 yıllarında nispeten yüksek artış gösteren istihdam oranı, 2012 yılı sonrasında da sınırlı olarak artış göstermeye devam etmiştir.

Grafik 2. Yıllar İtibariyle İstihdam Oranları (2007-2016)

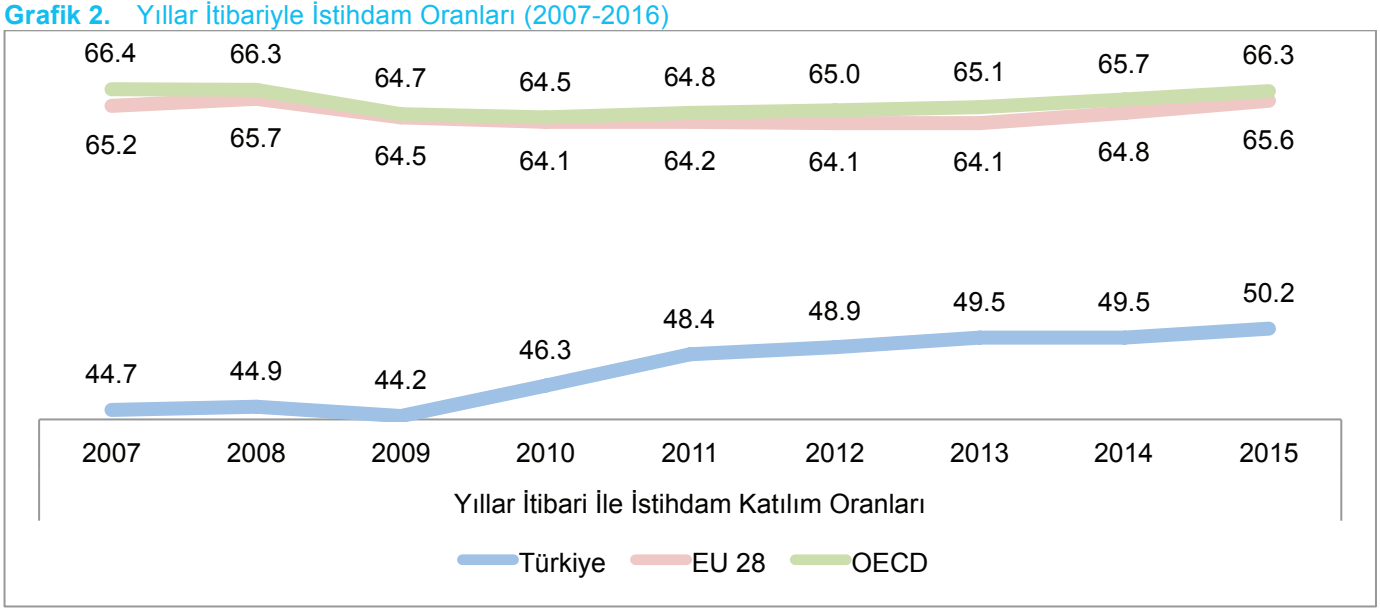

OECD 2017

Ülkelerin istihdam oranlarına bakıldığında ise İzlanda işgücüne katılma oranlarında olduğu gibi istihdam oranında da %87,8 gibi yüksek bir oranla en üst sırada yer almaktadır. İzlanda dışında %80 istihdam oranı seviyesini aşan başka ülke bulunmamaktadır. İsveç ve Hollanda sırasıyla %77,1 ve %75,7 düzeyinde istihdam oranları ile İzlanda'yı takip etmektedir.

Tablo 2. İstihdam Oranı (2007-2017)

ÜLKELER	2007/4	2008/4	2009/4	2010/4	2011/4	2012/4	2013/4	2014/4	2015/4	2016/4	2017/2
Belçika	62,7	62,4	61,8	62,7	62,2	61,9	61,6	62,2	61,8	63,4	62,8
Bulgaristan	62,9	64,3	61,2	59,1	58,6	59,4	59,6	61,4	63,7	63,4	67,2
Çekya	66,5	66,8	65,3	65,5	66,1	67,0	68,3	69,8	70,8	72,9	73,3
Danimarka	76,9	77,9	73,8	73,0	72,9	72,4	72,2	73,5	73,8	74,5	74,1
Almanya	69,6	70,7	71,1	71,9	73,5	73,5	73,9	74,1	74,4	75,3	74,8
Estonya	69,5	69,9	61,8	63,8	66,0	67,3	68,3	70,4	71,9	71,6	73,2
İrlanda	68,8	65,8	60,8	59,0	59,0	59,3	61,4	62,6	63,9	65,6	65,7
Yunanistan	61,0	61,3	60,3	57,8	53,0	49,7	48,4	49,6	51,3	51,8	54,0
İspanya	65,7	63,0	59,2	58,7	57,1	55,0	55,1	56,8	58,6	60,1	61,1
Fransa	64,5	64,7	63,5	63,7	63,7	63,9	63,9	63,7	63,8	64,1	65,1
Hırvatistan	59,2	59,7	59,0	57,3	54,8	51,5	52,7	54,0	55,8	56,8	59,2
İtalya	58,7	58,4	57,0	56,8	56,7	56,4	55,6	56,0	56,6	57,4	58,1
Letonya	69,9	66,3	57,9	59,4	62,0	64,1	65,3	66,5	68,7	68,8	69,8
Litvanya	64,4	63,8	58,5	58,9	61,1	62,3	64,3	66,1	68,0	69,7	70,6
Macaristan	56,7	56,4	55,0	55,3	56,0	57,4	59,4	62,6	64,8	67,5	68,1
Hollanda	76,4	77,6	76,5	74,9	74,6	74,3	73,4	73,7	74,3	75,2	75,7
Avusturya	70,1	70,8	70,4	71,3	71,1	71,5	71,2	71,1	71,3	71,8	72,2
Polonya	58,1	60,0	59,4	59,2	59,5	60,0	60,8	62,6	63,7	65,1	66,2
Portekiz	67,9	67,7	65,5	65,0	62,5	60,1	61,6	63,0	64,3	65,9	67,6
Romanya	57,9	58,3	57,4	58,9	58,7	60,0	59,9	60,8	61,4	61,6	65,5
Slovakya	61,6	62,9	59,2	59,3	59,3	59,4	59,8	61,7	63,5	65,3	66,1
Finlandiya	69,9	70,3	67,3	67,6	68,6	68,5	67,9	67,8	67,8	68,4	70,5
İsveç	74,0	73,4	71,3	72,2	73,4	73,5	74,3	74,5	75,6	75,9	77,1
İngiltere	71,9	71,3	69,7	69,5	69,4	70,6	71,1	72,4	73,3	73,8	74,1
İzlanda	84,0	81,4	78,1	77,5	77,6	79,4	81,0	82,7	84,3	86,1	87,8
Norveç	77,6	77,5	75,7	75,1	75,5	75,4	75,2	75,1	74,4	73,9	74,2
Türkiye	43,9	44,2	44,9	46,5	48,4	49,5	49,1	49,1	50,0	50,1	52,2

EUROSTAT 2017

Tabloya göre Türkiye'nin istihdam oranı 2017 yılı ikinci çeyreği itibarıyla %52,2 düzeyindedir. Yunanistan'da görülen istihdam oranı, Türkiye'ye yakın bir gerçekleşme ile %54 düzeyinde seyretmiştir. İtalya ve Hırvatistan ise %60 seviyesinin altında istihdam oranına sahip diğer ülkeler olarak tabloda yer almaktadır.

1.1.4 İşsizlik

Küresel kriz sonrasında OECD ve AB-28'deki işsizlik oranları artış göstermekle birlikte, bu artış 2013 yılına kadar devam etmiş olup, takip eden süreçte zamanla azalmaya başlamıştır. Ülkemizde 2009 yılında en yüksek seviyesine ulaşan işsizlik oranları eşanlı uygulanan maliye ve para politikaları sayesinde 2011 ve 2012 yıllarında kriz öncesi seviyelere inmiştir. 2013 ve

sonrasında ise işsizlik oranları sınırlı düzeyde artmaya başlamıştır. Ulusal düzeyde uygulanan farklılaştırılmış politikalara rağmen gerek OECD gerekse AB-28 işsizlik oranları henüz kriz öncesi seviyelere dönememiştir.

Grafik 3. Yıllar İtibariyle İşsizlik Oranları (2007-2016)

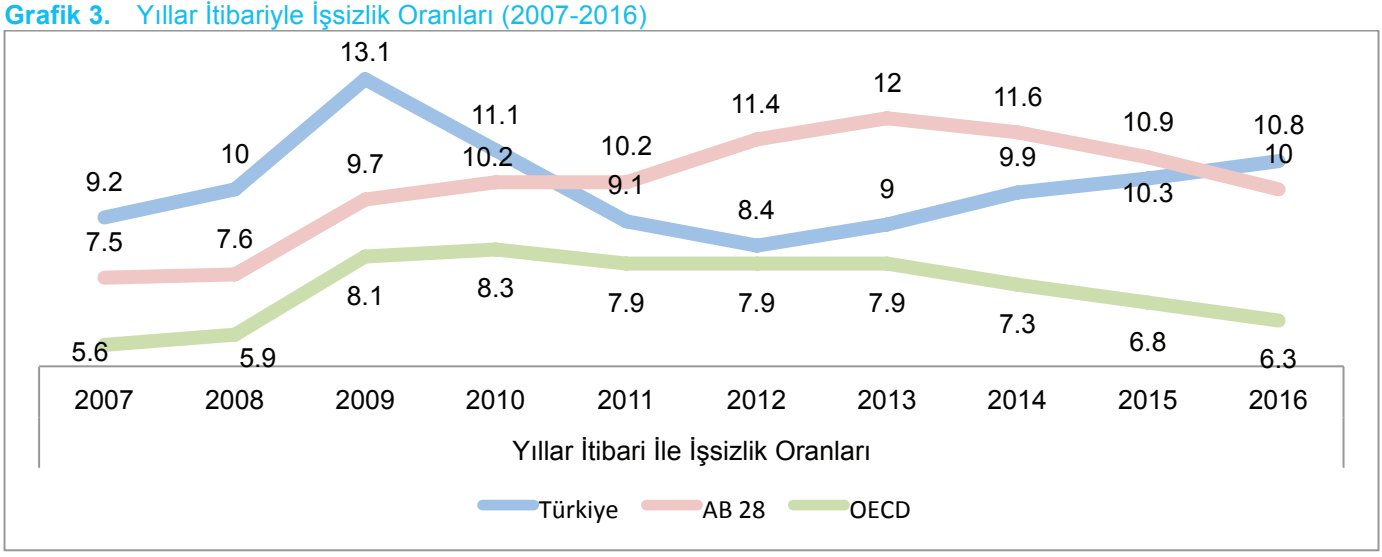

OECD 2016

Ülke bazında işsizlik oranlarına bakıldığında ise en yüksek işsizlik oranlarının Yunanistan ve İspanya'da olduğu görülmektedir. 2017 yılının 2. çeyreğinde Hırvatistan, İtalya ve Türkiye'nin işsizlik oranları %10'un üzerinde seyretmektedir.

Tablo 3. İşsizlik Oranı (2007-2017)

Ülkeler	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017/2
Belçika	7,5	7,0	7,9	8,3	7,2	7,6	8,4	8,5	8,5	7,8	7,0
Bulgaristan	6,9	5,6	6,8	10,3	11,3	12,3	13,0	11,4	9,2	7,6	6,3
Çekya	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7	7,0	7,0	6,1	5,1	4,0	3,0
Danimarka	3,8	3,4	6,0	7,5	7,6	7,5	7,0	6,6	6,2	6,2	5,5
Almanya	8,5	7,4	7,6	7,0	5,8	5,4	5,2	5,0	4,6	4,1	3,8
Estonya	4,6	5,5	13,5	16,7	12,3	10,0	8,6	7,4	6,2	6,8	7,0
İrlanda	4,7	6,4	12,0	13,9	14,7	14,7	13,1	11,3	9,4	7,9	6,4
Yunanistan	8,4	7,8	9,6	12,7	17,9	24,5	27,5	26,5	24,9	23,6	21,2
İspanya	8,2	11,3	17,9	19,9	21,4	24,8	26,1	24,5	22,1	19,6	17,2
Fransa	8,0	7,4	9,1	9,3	9,2	9,8	10,3	10,3	10,4	10,1	9,1
Hırvatistan	9,9	8,6	9,3	11,8	13,7	15,8	17,4	17,2	16,1	13,4	10,3
İtalya	6,1	6,7	7,7	8,4	8,4	10,7	12,1	12,7	11,9	11,7	10,9
Letonya	6,1	7,7	17,5	19,5	16,2	15,0	11,9	10,8	9,9	9,6	8,9
Litvanya	4,3	5,8	13,8	17,8	15,4	13,4	11,8	10,7	9,1	7,9	7,0
Macaristan	7,4	7,8	10,0	11,2	11,0	11,0	10,2	7,7	6,8	5,1	4,3
Hollanda	4,2	3,7	4,4	5,0	5,0	5,8	7,3	7,4	6,9	6,0	5,0
Avusturya	4,9	4,1	5,3	4,8	4,6	4,9	5,4	5,6	5,7	6,0	5,4
Polonya	9,6	7,1	8,1	9,7	9,7	10,1	10,3	9,0	7,5	6,2	5,0
Portekiz	9,1	8,8	10,7	12,0	12,9	15,8	16,4	14,1	12,6	11,2	9,0
Romanya	6,4	5,6	6,5	7,0	7,2	6,8	7,1	6,8	6,8	5,9	4,8
Slovakya	11,2	9,6	12,1	14,5	13,7	14,0	14,2	13,2	11,5	9,7	8,1
Finlandiya	6,9	6,4	8,2	8,4	7,8	7,7	8,2	8,7	9,4	8,8	9,9
İsveç	6,1	6,2	8,3	8,6	7,8	8,0	8,0	7,9	7,4	6,9	7,3
İngiltere	5,3	5,6	7,6	7,8	8,1	7,9	7,5	6,1	5,3	4,8	4,3
İzlanda	2,3	3,0	7,2	7,6	7,1	6,0	5,4	5,0	4,0	3,0	3,4
Norveç	2,5	2,5	3,2	3,6	3,3	3,2	3,5	3,5	4,4	4,7	4,5
Türkiye	9,1	10,0	13,0	11,1	9,1	8,4	9,0	9,9	10,3	10,9	10,3
ABD	4,6	5,8	9,3	9,6	8,9	8,1	7,4	6,2	5,3	4,9	4,2
Japonya	3,8	4,0	5,1	5,0	4,6	4,3	4,0	3,6	3,4	3,1	3,0

EUROSTAT 2017

Yunanistan ve İspanya'nın 2007 yılında işsizlik oranları yaklaşık %8 iken, 2013 yılında her iki ülkede de işsizlik oranları %25 seviyesinin üzerine çıkmıştır. 2017 yılında Yunanistan'da %21,2, İspanya'da ise 17,2 olan işsizlik oranları halen oldukça yüksek bir seviyededir. Diğer yandan Çekya, Almanya, İzlanda ve Japonya'da işsizlik oranları %4'ün altındadır.

Genel olarak 2012 ve 2013 yıllarında en yüksek seviyelerine ulaşan işsizlik oranları sonraki yıllarda düşmeye başlamıştır. Diğer yandan birçok ülkenin işsizlik oranları 10 yıl öncesine göre halen daha yüksek seviyelerdedir.

Özet olarak, 2008 yılında küresel anlamda yaşanan krizin etkilerinin halen sürdüğü söylenebilir. 2012 ve 2013 yıllarında işgücü piyasalarının krizden etkilenmeye devam etmiş olup, 2014 yılı ve sonrasında ise işgücü piyasalarında sınırlı iyileşmeler yaşanmıştır. İlerleyen yıllarda küresel ekonomik gelişmelere bağlı olarak işgücü piyasalarının iyileşeceği tahmin edilmektedir. Ancak bu süreçte gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin işgücü piyasaları arasındaki farklılıkların artması durumunda ulusal işgücü piyasalarının kronik sorunlarının çözülebilmesinin daha uzun zaman alacağı öngörülmektedir.

İŞKUR

İKİNCİ BÖLÜM
TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI

9. GENEL KURUL
ÇALIŞMA RAPORU

2.1 TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI

2.1.1 Genel Görünüm

Türkiye Ekonomisi 1920'li yıllarda genel olarak tarım ekonomisinin hâkim olduğu bir görünüme sahiptir. Sanayinin oldukça zayıf olması ve endüstrileşme düzeyinin düşüklüğü bu dönemin en belirgin özellikleri arasındadır. 1930'lu yıllarda savaşlar sonucu yaşanan insan kayıpları, askerlik süresinin uzunluğu aktif nüfusa katılan kişilerin az olması sonucunu doğurmakta ve bu nedenlerle yüksek düzeyde işsizlik bulunmamaktadır.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında sanayileşme süreci hız kazanmıştır. Tarım sektöründe yaşanan çözülme, makineleşmeyle artan iç ve dış göç sonucunda şehirlerin demografik yapısı değişmiş buna mukabil işgücü piyasalarında ciddi farklılaşmalar meydana gelmeye başlamıştır. Bu dönemde sanayi sektöründe emek yoğun tekniklerin kullanılması işgücüne olan talebi artırmış, tarım dışı sektörlerde açık işsizliğin ortaya çıkmasını önlemiştir.[8] 1950-60 döneminde GSYH içindeki tarımın payı sabit fiyatlarla %41,2'den %37,9'a düşerken, sanayinin payı %13,1'den %16'ya yükselmiştir.[9]

1960'lı yıllarla birlikte Türkiye planlı ekonomiye geçmiştir. Türkiye'de istihdam sorunun çözülmesi ve devlet politikası olarak benimsenmesi 1961 Anayasası ile ortaya çıkmıştır. Anayasa ile devletin işsizliği önleyici tedbirler alacağı hükmü getirilmiştir. 1980 yılında 24 Ocak kararları ile birlikte Türkiye ithal ikamesine dayanan sanayileşme stratejisinden ihracata dayalı sanayileşme modeline geçiş yapmıştır. 1980'li yıllar aynı zamanda küreselleşmenin de başladığı dönemlerdir. İşgücü piyasaları özellikle emek arz ve talebinde ciddi değişimlere neden olan teknolojik değişim ve küreselleşmeden yüksek düzeyde etkilenmektedir.

Emek yoğun işlerin ucuz işgücünün yoğun olduğu ülkelere kayması ve ihracata dayalı sanayileşme modeline geçişle birlikte ülkemizde işsizlik ciddi boyutlara ulaşmaya başlamıştır. Bu dönemde yüksek işsizliğe çözüm üretmek ve işgücü verimliliğini artırmak adına ilk defa 1988 yılında işgücü eğitimi konusunda yürürlüğe giren yönetmelik ile aktif istihdam politikaları o dönemki adıyla İş ve İşçi Bulma Kurumu (İİBK) tarafından sunulmaya başlamıştır. Aynı dönemin

[8] http://dergipark.gov.tr/download/article-file/8619

[9] http://dergipark.gov.tr/download/article-file/9762

devamı niteliğinde, aktif istihdam politikalarının geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve etkin şekilde uygulanabilmesi adına 1993 yılında İstihdam ve Eğitim Projesi uygulanmıştır.[10]

1999 ve 2001 krizleri sonrasında 2000'li yıllarda Türkiye işgücü piyasası yüksek işsizlik ile karşı karşıya kalmıştır. Bu süreçte kurumsal olarak işsizlikle mücadele edebilmek adına birçok yapısal değişiklik meydana gelmiştir. Söz konusu değişiklikler içerisinde İİBK yerine Türkiye İş Kurumunun (İŞKUR) kurulması da yer almaktadır.

Bu süreçte genel olarak değerlendirme yapıldığında; ülkenin ekonomik gelişmesi ile büyük ölçüde şekillenen Türkiye işgücü piyasasının kendine özgü önemli özellikleri bulunmaktadır. Bu özelliklerin başında genç ve dinamik bir nüfusa sahip olmak gelmektedir. Bu yönüyle işgücü piyasaları gelişime oldukça açıktır. Ancak aktif nüfusun işgücü piyasalarının ihtiyaçlarına binaen doğru yönlendirilmesi gerekmektedir.

Ülkemizde tarım istihdamı her ne kadar oransal olarak azalan bir eğilim gösterse de toplam istihdam içerisinde oldukça büyük bir paya sahiptir. Bu durum, ücretli çalışanların toplam istihdam içerisindeki payının azalmasına neden olmaktadır. Diğer yandan işgücü piyasalarında kurumsallaşma yeterince yüksek değildir. Küçük ölçekli işletmelerde kısa dönemli ve kısmi süreli istihdam edilenlerin yaygınlığı kayıt dışı istihdamı artırıcı yönde etki göstermektedir.

Yukarıda kısaca özetlenmeye çalışılan işgücü piyasasının tarihsel gelişimi ve gelinen noktadaki genel özellikleri dikkate alındığında Türkiye işgücü piyasası gelişime açık yönünü korumaktadır. Ekonomik gelişme ile beraber daha güçlü işgücü piyasasına sahip olunabileceğinin sinyalleri bugünden görülebilmektedir. Özellikle küresel kriz döneminde işgücü piyasalarının olumsuzluklardan çok az etkilenmesi ve toparlanma sürecinin birçok gelişmiş ülkeye oranla çok daha hızlı sağlanması gelecek için ümit vermektedir. Bu kapsamda mevcut işgücü piyasası göstergeleri aşağıda detaylı şekilde incelenmekte ve değerlendirilmeye çalışılmaktadır.

Aşağıdaki tabloda, Türkiye işgücü piyasasının güncel durumu 2017 Temmuz dönemi temel işgücü piyasası verileriyle incelenmektedir.

[10] http://www2.bayar.edu.tr/yonetimekonomi/dergi/pdf/C19S22012/321_341.pdf

Tablo 4. Temel İşgücü Göstergeleri

15 ve Yukarı Yaş Grubu	Toplam	Erkek	Kadın
Nüfus (Bin kişi)	59.927	29.667	30.260
İşgücü (Bin kişi)	32.200	21.820	10.381
İstihdam (Bin kişi)	28.758	19.898	8.860
Tarım (Bin kişi)	6.021	3.227	2.794
Tarım Dışı (Bin kişi)	22.736	16.671	6.066
İşsiz (Bin kişi)	3.443	1.922	1.521
İşgücüne Dahil Olmayanlar (Bin kişi)	27.727	7.848	19.880
İşgücüne Katılma Oranı (%)	53,7	73,5	34,3
İstihdam Oranı (%)	48,0	67,1	29,3
İşsizlik Oranı (%)	10,7	8,8	14,6
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	13,0	10,2	19,8
15-64 Yaş Grubu	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**
İşgücüne Katılma Oranı (%)	59,0	79,4	38,4
İstihdam Oranı (%)	52,5	72,3	32,6
İşsizlik Oranı (%)	10,9	9,0	15,0
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	13,0	10,2	19,9
15-24 Yaş Grubu	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**
İşgücüne Katılma Oranı (%)	47,5	60,6	34,1
İstihdam Oranı (%)	37,5	50,0	24,7
İşsizlik Oranı (%)	21,1	17,6	27,5
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	25,7	20,6	36,3

2017 Temmuz Dönemi/TÜİK

2016 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre yaklaşık 79,8 milyon olan Türkiye nüfusunun 59,9 milyonu çalışma çağında yer alan potansiyel işgücüdür. Ayrıca nüfusun yaklaşık yarısı kadınlardan, yaklaşık 13 milyonu ise ülkemiz için bir fırsat olarak nitelendirilen, 15-24 yaş grubunda yer alan gençlerden oluşmaktadır.

Temmuz dönemi temel işgücü istatistiklerine göre istihdam oranı %48,0'dir. İstihdam edilenlerin %20,9'unun tarım sektöründe olduğu görülmektedir ki bu oran gelişmiş ülkeler ile mukayese edildiğinde oldukça yüksektir. Tarım dışı sektörlerde istihdam edilen toplam kişi sayısı ise 22 milyon 736 bin kişidir.

Temmuz döneminde işsizlik oranı %10,7 iken tarım dışı işsizlik oranı %13,0 seviyesindedir. %53,7 olarak gerçekleşen işgücüne katılım oranı, erkeklerde %73,5 iken kadınlarda %34,3'tür. Gençlerde işsizlik oranı %21,1 olarak gerçekleşmiştir.

2.1.2 İşgücü

İşgücü, genç bir nüfusa sahip olan ülkemizin beşeri sermayesinden ne ölçüde faydalanıldığının göstergesi ve işgücü piyasasının önemli bir parametresidir.

Tablo 5. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşgücüne Katılma Oranı (%)

Eğitim Durumu	Erkek	Kadın	Toplam
Okur yazar Olmayan	31,6	16,8	19,3
Lise Altı Eğitimliler	70,8	28,6	50,0
Lise	72,8	35,3	55,8
Mesleki veya Teknik Lise	82,2	41,0	66,5
Yükseköğretim	85,9	72,4	79,8

2017 Temmuz Dönemi/TÜİK

Eğitim durumu itibarıyla işgücüne katılımda tüm eğitim seviyelerinde erkeklerin işgücüne katılımı kadınlardan daha yüksektir ve yükseköğrenim harici diğer eğitim seviyelerinde fark oldukça fazladır. Her iki grupta da eğitim seviyesi yükseldikçe işgücüne katılım oranı artarken bu durum özellikle kadınlarda belirgin bir şekilde görülmektedir. Lise altı eğitimli kadınlarda %28,6 gibi oldukça düşük olan bu oran yükseköğretim mezunu olanlarda %72,4 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4. Cinsiyete ve Yıllara Göre İşgücüne Katılım Oranı (%)

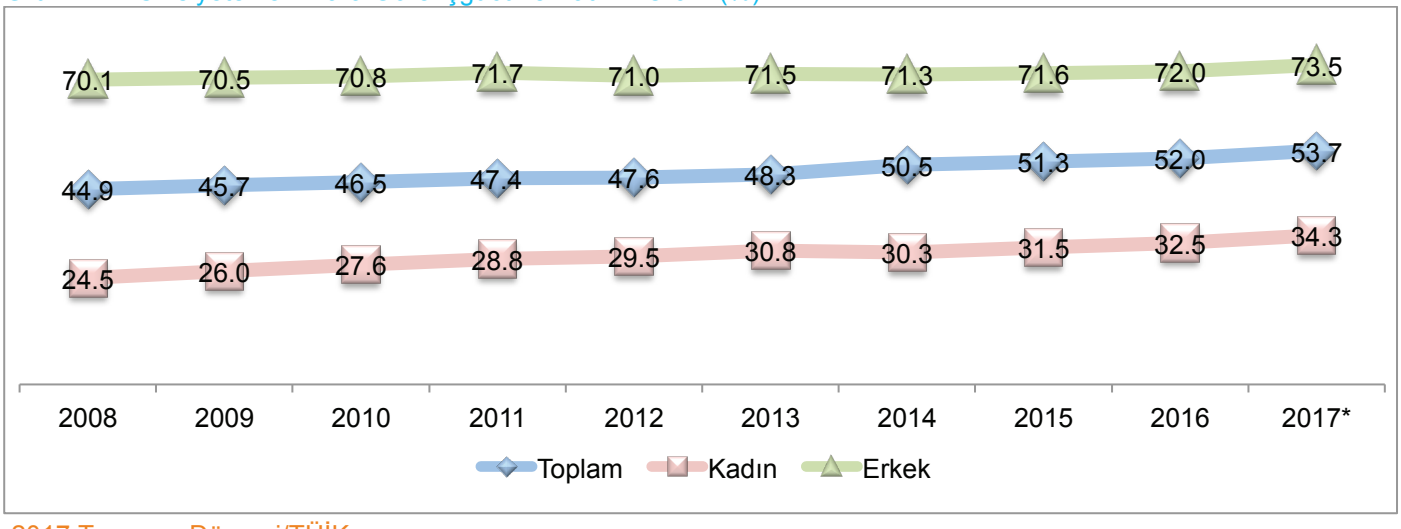

2017 Temmuz Dönemi/TÜİK

10. Kalkınma Planında kadınların işgücüne katılım oranının dönem sonunda %34,9'a ulaşacağı beklenmekte olup konuyla ilgili hedef ve politikalar planda detaylı olarak ortaya konulmaktadır. Bu kapsamda, 2017 Temmuz döneminde kadınların işgücüne katılım oranına bakıldığında

%34,3 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Yıllar itibarıyla yükselen bir seyir izleyen kadın işgücüne katılım oranının artış hızının devam etmesi durumunda, plan dönemi sonu olan 2018 yılında söz konusu beklentilere yaklaşacağı söylenebilir.

İş ve aile yaşamının uyumlaştırılmasına yönelik özellikle son yıllarda yapılan mevzuat çalışmaları ile kadınların işgücü piyasasına katılımının artırılması yönünde pozitif ayrıcalıklar sağlanmış olup, bu düzenlemelerin kadınların işgücüne katılmasını artırıcı yönde etki etmesi hedeflenmiştir. Başta kadınlar olmak üzere işgücü piyasasında özel politika gerektiren gruplar lehine reformlara devam edilmesi; işgücü piyasasındaki katılıklar, nitelik eksikliği, cinsiyet odaklı toplumsal roller gibi yapısal sorunların çözümüne yönelik politikalar geliştirilmesi, işgücüne katılım oranının artması ve işgücüne dâhil olmayanların işgücüne katılımının sağlanması için oldukça önemlidir.

İşgücüne dâhil olmayanların sayısı, 2017 Temmuz döneminde 27 milyon 727 bin kişidir. İşgücüne dahil olmayan nüfus nedenlerine göre Grafik 5'te incelenmiştir.

Grafik 5. İşgücüne Dâhil Olmayanların Nedenlerine Göre Dağılımı

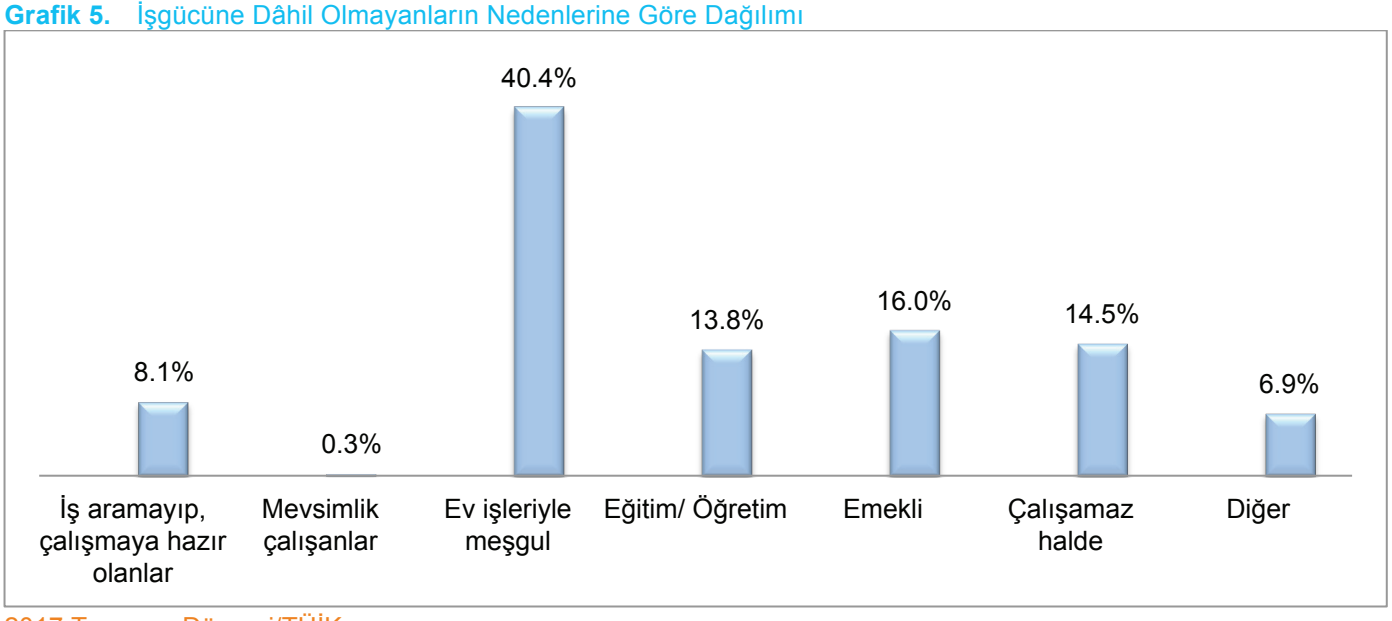

2017 Temmuz Dönemi/TÜİK

İşgücüne dâhil olmayanların %40,4'ü ev işleri ile meşgul olması gerekçesiyle işgücüne dâhil değildir. Bu grup kadınlardan oluşmakta ve 11 milyon 191 bin kişiye denk gelmektedir.

2.1.3 İstihdam

İstihdam kavramı, ekonomik göstergeler ve işgücünün durumu hakkında ipuçları taşıması yönünden önem taşımaktadır. Ülkemizde de istihdam yoluyla toplumsal refahın artırılması, işgücü piyasasına yönelik öncelikli hedefler arasında yer almaktadır.

2014-2018 dönemini kapsayan 10. Kalkınma Planı'nın stratejik amaçlarından biri de istihdamın artırılmasıdır. Planda, makro politikalarla ve ekonomi ile uyumlu bir istihdam stratejisi amaçlanmış; işgücü piyasasının geliştirilmesi, eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması ve aktif işgücü piyasası politikalarının geliştirilmesi konuları ana eksenler olarak yer almıştır. Ülkemizde 2005-2016 yılları arasında sağlanan ilave istihdam 7,5 milyon olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin -uygulanan makro politikalar ve işgücü piyasasına yönelik alınan tedbirler neticesinde- kriz sonrasında OECD ülkeleri arasında işsizliği en çok azaltan ülke olması oldukça olumlu bir gelişmedir. 10. Kalkınma Planı'nda istihdam oranının plan dönemi sonunda %49,9 seviyesine yükseltilmesi öngörülmüştür.

Orta Vadeli Programda (2018-2020), "istihdamı artırmak" öncelikli müdahale alanları arasında belirlenmiş, bu alana yönelik yapısal reformlara program döneminde devam edileceği vurgusu yapılmıştır. Yine aynı belgede, program döneminde işsizliğin tedricen azaltılarak %9,6 seviyesine indirilmesi ve dönem sonunda istihdam edilen kişi sayısının 31 milyon 369 bine yükseltilmesi hedeflenmektedir.

Grafik 6. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı (%)

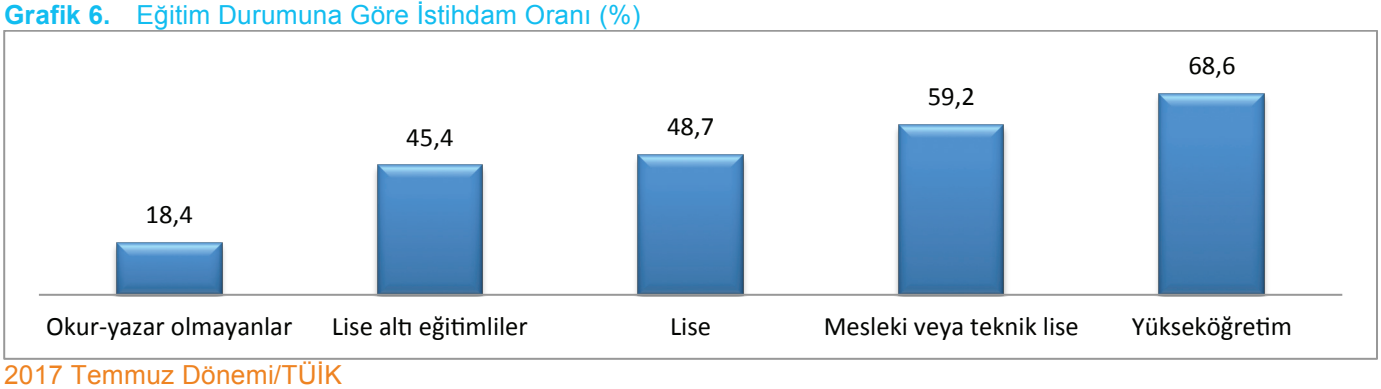

2017 Temmuz Dönemi/TÜİK

Türkiye işgücü piyasasında öğrenim seviyesi ile istihdam oranları paralellik göstermektedir. Yüksekokul veya fakülte mezunlarında istihdam oranı %68,6 ile ilk sırayı alırken, ikinci sırayı

mesleki veya teknik lise mezunu bireyler (%59,2) almaktadır. Okuma yazma bilmeyenlerdeki istihdam oranı ise %18,4 seviyesindedir.

Tablo 6. İstihdamın Sektörler İtibarıyla Dağılımı (%)

Sektörler	2015	2016*	2017*
Tarım	22,0	20,7	20,9
Sanayi	27,0	26,4	26,2
Hizmetler	51,0	52,9	52,8

2017 Temmuz Dönemi/TÜİK

Sektörel bakımdan istihdamın durumu değerlendirildiğinde; %52,8 ile Hizmetler sektörü en yüksek paya sahiptir. Bunu %20,9 ile Tarım, %18,6 ile Sanayi sektörü takip etmektedir.

Tablo 7. İşteki Durumuna Göre İstihdam Edilenler

İşteki Durum	2015		2016*		2017*	
	Sayı(bin kişi)	Oran(%)	Sayı(bin kişi)	Oran(%)	Sayı(bin kişi)	Oran(%)
Ücretli veya yevmiyeli	17.827	67,0%	18.480	66,9%	19.075	66,3%
İşveren	1.175	4,4%	1.286	4,7%	1.343	4,7%
Kendi hesabına çalışan	4.468	16,8%	4.458	16,1%	4.787	16,6%
Ücretsiz aile işçisi	3.150	11,8%	3.413	12,3%	3.553	12,4%

2017 Temmuz Dönemi/TÜİK

İstihdam edilenler içinde ücretli ve yevmiyeli olanların sayısı yıllar itibarıyla artış göstermektedir. Bu grup daha çok tarım dışı sektörlerde istihdam edilmektedir. 10. Kalkınma Planı'nda 2018 yılsonu itibarıyla ücretli veya yevmiyeli istihdam oranının %70'lere ulaşacağı öngörülmektedir.

Genelde tarımsal istihdamda görülen "ücretsiz aile işçisi" olgusu büyük çoğunlukla kadın ve çocuklardan oluşan bir grubu ifade etmektedir. Toplam istihdam içinde yaklaşık %12,4 gibi yüksek bir orana sahip olan bu grup, emeğin karşılığını bulamamakta ve düşük güvenceli bir şekilde çalışmaktadır.

İşveren grubunun istihdam edilenler içerisindeki payı yaklaşık %4,7 olup, bu oran oldukça düşüktür. Kendi hesabına çalışanların payı ise % 16,6'dır. Girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması, finansmana erişim imkânlarının artırılması, var olan teşebbüslerin yenilikçilik ve ihracat kapasitelerinin çoğaltılması bu payı artıracak tedbirler arasındadır.

İşgücü piyasası ve istihdam edilenlerin durumu ile ilgili önemli göstergelerden biri de Sosyal Güvenlik Kurumu'na kayıtlılıktır. Özellikle dezavantajlı grupların karşı karşıya oldukları, hem bireyi hem de ülkeyi ekonomik yönden kayba uğratan sorunların başında kayıt dışı istihdam gelmektedir.

Grafik 7. İstihdamdakilerin Kayıtlılık Durumu (%)

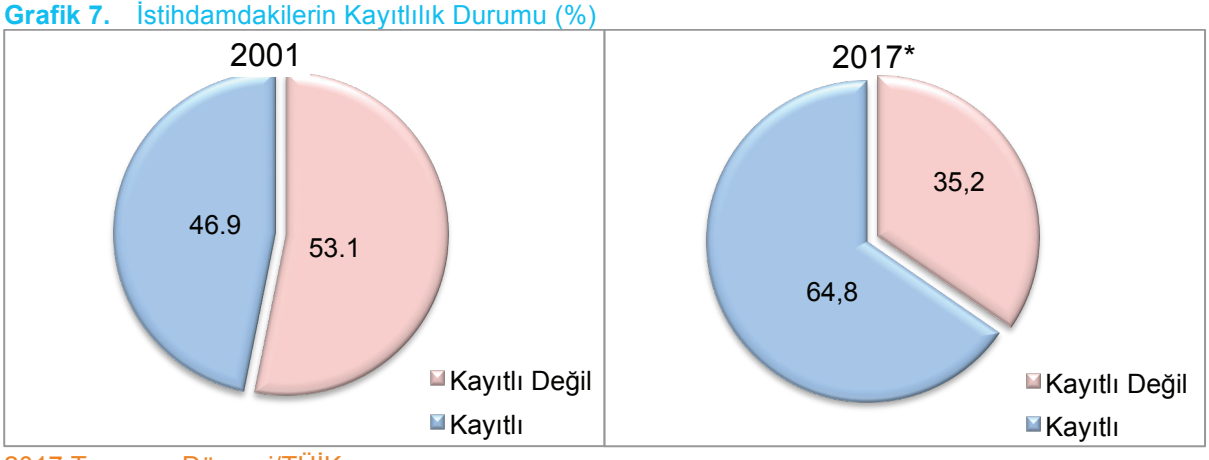

2017 Temmuz Dönemi/TÜİK

Ülkemizde sosyal güvenlik alanında yapılan reformlar, toplumsal bilinçlendirme faaliyetleri ile fiili denetimler kayıt dışı istihdamın azaltılmasına önemli katkılar sağlamıştır. 2017 yılı Temmuz döneminde kayıt dışı istihdam oranı %35,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu, 2001 yılındaki %53,1 oranının 17,9 puan altındadır. Tarım sektöründe kayıt dışılık %84,5 iken, tarım dışı sektörlerde bu oran %22,2'dir. Bu durum kentlerde kayıt dışılığın daha da azaldığını göstermektedir.

Cinsiyet temelinde kayıt dışılık verilerine göre ise kadınlar dezavantajlı konumda olup, erkeklerde %30 seviyesinde seyreden kayıt dışı istihdam, kadınlarda %47'lere kadar çıkmaktadır.

10. Kalkınma Planı'nda da kayıt dışılıkla etkin mücadelenin önemine vurgu yapılmış, kayıt dışı istihdam oranının plan dönemi sonunda %30 seviyesine çekilmesi hedefi konulmuştur. Ayrıca Ulusal İstihdam Stratejisi'nde tarım dışı sektörde kayıt dışı istihdam oranının, 2023 yılında %15'in altına indirilmesi temel hedefler arasındadır.

2.1.4 İşsizlik

İşsizlik, Türkiye işgücü piyasasının önemli sorunlarından biri olarak gündemdeki yerini korumaktadır. Nüfus artış hızı yüksek olan ülkemizde çalışma çağına giren bireylerin işgücü piyasasında aktif olmaması, yeterli ve yeni işler yaratılamaması, işgücünün nitelik ve beceri eksikliği, arz-talep uyumsuzluğu gibi piyasanın yapısal sorunları işsizliğe neden olan etkenler arasındadır. Arz ve talep yönlü nedenlere bağlı olan söz konusu sorunun çözümüne yönelik gerek makro gerekse de mikro düzeyde bir dizi önlem alınmıştır. Çalışma hayatında yapılan yasal düzenlemeler ve işverenleri istihdama yöneltmek maksadıyla uygulamaya konulan teşvik sistemleri ile kamu istihdam kurumu olarak İŞKUR'un faaliyetleri kapsamında yürütülen ve işgücünün niteliğinin artırılmasını hedef alan aktif istihdam programları, söz konusu yapısal sorunun çözümünde kullanılan önemli araçlar arasındadır.

Öte yandan işsizliğin azaltılmasına yönelik politikalar, makro düzeyde kalkınma planları, orta vadeli programlar ve yıllık programlarda; mikro düzeyde de ilgili kamu kurum/kuruluşlarının stratejik planları ile eylem planlarında yerini almıştır.

Orta Vadeli Programda işsizlik oranının 2018 yılında %10,5, 2019 yılında %9,9 seviyesine düşürülmesi beklenmektedir. Ulusal İstihdam Stratejisi'nde ise 2023 yılı itibarıyla işsizlik oranının, %5 düzeyine düşürülmesi hedeflenmektedir.

Grafik 8. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranları (%)

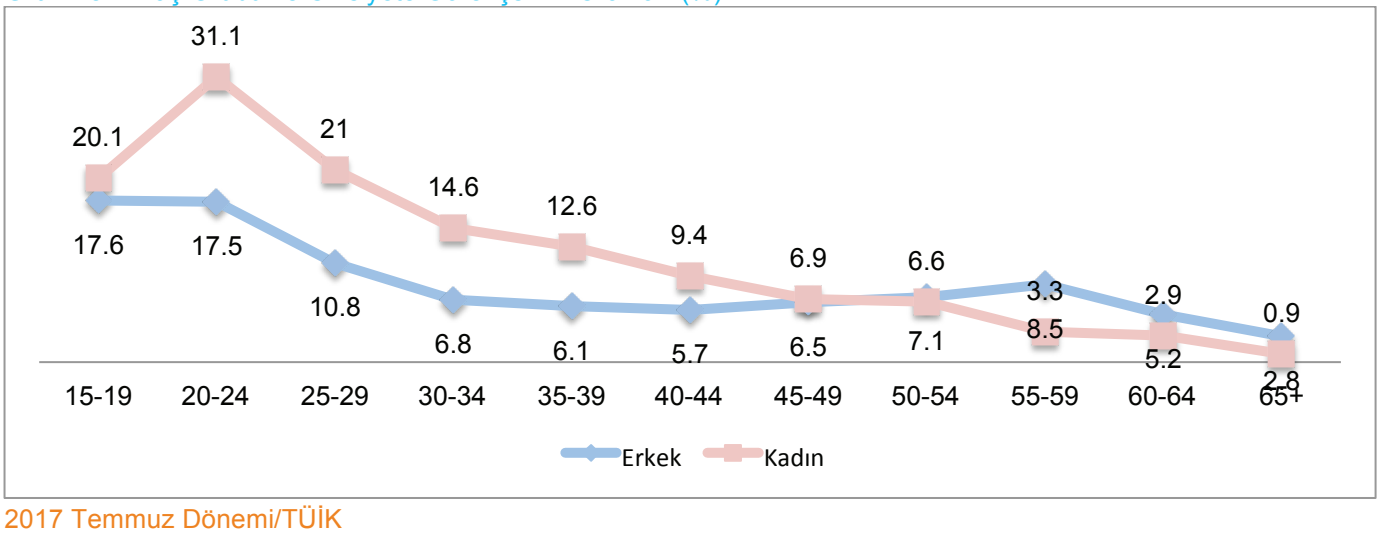

2017 Temmuz Dönemi/TÜİK

İşgücü piyasasındaki en temel göstergelerden biri olan işsizlik verilerine bakıldığında kadınların erkeklere oranla daha dezavantajlı bir noktada olduğu görülmektedir.

İşgücü piyasasına giriş problemleri ile karşı karşıya olan 15-24 yaş grubunda oldukça yüksek seyreden işsizlik oranları, özellikle 20-24 yaş grubunda en yüksek seviyesine ulaşmaktadır.

Genç nüfus olarak addedilen 15-24 yaş grubu bireylerin ülke nüfusuna oranı yaklaşık %16'dır. İşgücü piyasasında nitelik ve deneyim eksikliği ile karşı karşıya olan ve istihdama katılma konusunda zorluk yaşayan 15-24 yaş grubu bireyler, ülkelerin beşeri sermayesinde önemli yere sahiptir.

Grafik 9. Yıllara ve Cinsiyete Göre Genç İşsizlik Oranı (%)

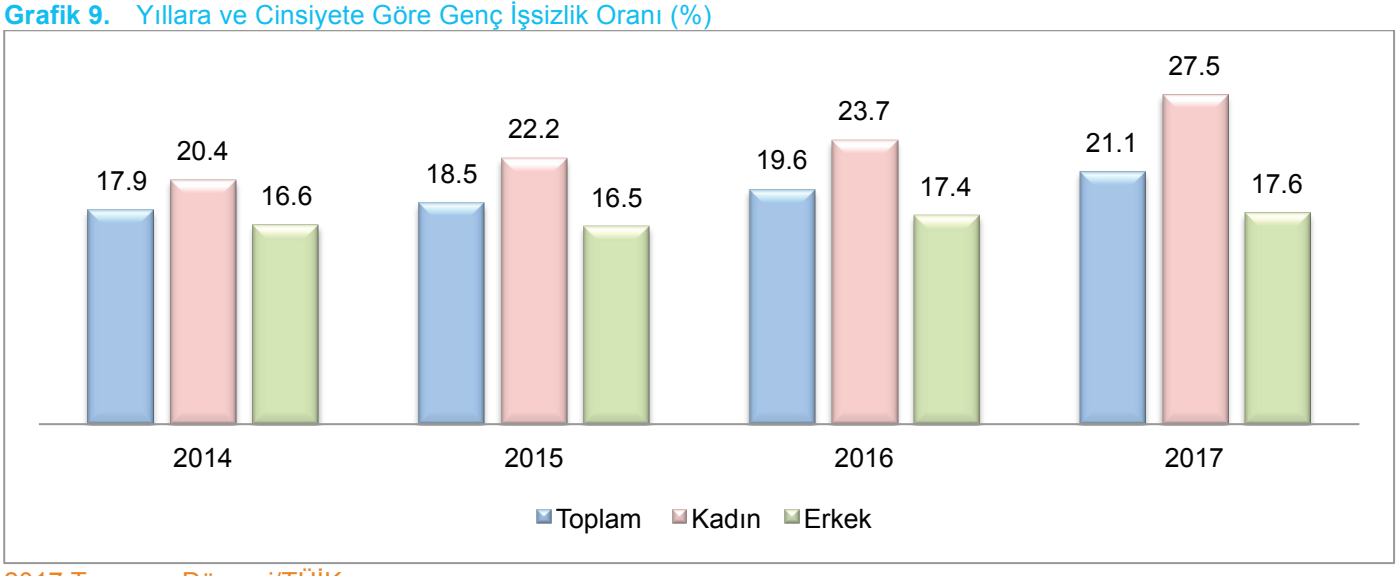

2017 Temmuz Dönemi/TÜİK

Genç işsizlik oranının 2016 yılında en yüksek seviyeye ulaştığı görülmektedir. İşgücü piyasasında kırılgan bir yapıya sahip olan, iş arama süreleri günden güne uzayan ve zamanla iş aramaktan vazgeçen bu grup, "insana yakışır iş" olgusundan uzak, daha çok düşük ücret mukabilinde ve kayıt dışı sektörlerde istihdam imkanları bulabilmektedir.

Söz konusu sorunun çözümünde, Türkiye işgücü piyasasının yapısal sorunlarından biri olan eğitim – istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi ve işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikli bireyler yetiştirilmesi önem arz eden bir konu olup, tüm tarafların mutabık kaldığı önemli bir husustur.

Tablo 8. Yıllara ve Eğitim Durumuna Göre İşsizler (%)

Yıllar	Okur-yazar olmayanlar	Lise altı eğitimliler	Lise	Mesleki veya teknik lise	Yükseköğretim
2014	6,3	9,4	11,9	10,6	10,6
2015	5,3	10	12,4	10,2	11
2016*	4,3	9,8	12,6	10,5	13,3
2017*	4,9	9,2	12,8	11	14

2017 Temmuz Dönemi/TÜİK

Eğitim durumuna göre işsizlerin görünümüne bakıldığında, 2017 Temmuz dönemi verilerine göre okur-yazar olmayanların işsizlik oranı %4,9 iken, yükseköğretim mezunları arasında bu oran %14'dür. Öte yandan lise mezunlarının %12,8'i, mesleki veya teknik lise mezunlarının ise %11'i işsizdir. Özellikle lise ve üstü eğitim gruplarında görülen işsizlik oranlarının yüksek olması ve işverenlerin nitelikli eleman talebi birlikte düşünüldüğünde eğitim-istihdam ilişkisinin güçlendirilmesinin gerekliliği önemli bir husus olarak yerini korumaktadır.

İşgücü piyasasında kronik bir hal alan ve öncelikle önlem alınması gereken sorunlardan biri de uzun süreli işsizliktir. İş arama ve işsizlik süresi uzadıkça bireyin işgücü piyasasından kopma riski yükselmekte ve iş bulma noktasında ümidi kırılmaktadır.

Grafik 10. İş Arama Sürelerine Göre İşsizler (%)

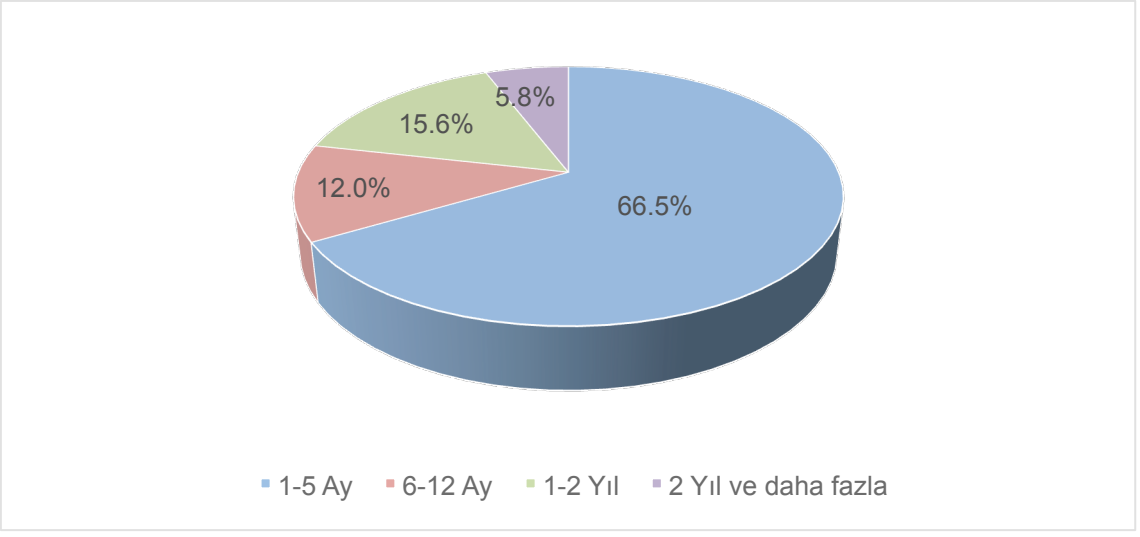

2017 Temmuz Dönemi/TÜİK

İş arama sürelerine göre işsizlerin durumu değerlendirildiğinde, 2017 Temmuz dönemi verilerine göre Türkiye işgücü piyasasında işsizlerin %78,5'luk bir kısmı 1 yıldan kısa süreli iş arayanlardan oluşmaktadır. 2 yıl ve daha fazla süredir işsiz kalanların toplam işsizlere oranı

2017 yılı Temmuz döneminde %5,8'e kadar gerilemiştir. Ülkemizde 1 yıl ve daha uzun süredir işsiz kalan ve "uzun süreli işsiz" olarak tanımlanan işsizlerin toplam işsizler içerisindeki payı ise yaklaşık %21,4'dür. Yıllar itibarıyla her ne kadar azalma eğilimi gösterse de, her 5 işsizden birinin uzun süreli işsiz grubunda yer alması dikkat çekicidir. Bu nedenle, hem birey hem de toplum açısından birçok problemin kaynağı olabilecek bir durum olan uzun süreli işsizlikle çok yönlü mücadelenin devam etmesi gerekmektedir.

Türkiye işgücü piyasasında işsizlik sorunu devam etmektedir. Yapısal sorunlar, sürdürülebilir ve istihdam odaklı bir ekonomik büyümenin sağlanamaması, her yıl işgücüne dahil olan bireylerle birlikte, var olan işsizlere istihdam olanağı sunacak yeni işlerin yaratılamaması, bulunulan coğrafyadan kaynaklı risk unsurları bu sorunu daha karmaşık hale getirmektedir. Uygulanan kapsamlı politikalara rağmen, küreselleşme ve beraberinde getirdiği her alandaki hızlı ve sürekli değişim ile birlikte işsizliği etkileyen etmenlerin sayısının artması mücadele sürecini zorlaştırmaya devam etmektedir.

İŞKUR

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TÜRKİYE İŞ KURUMU

9. GENEL KURUL
ÇALIŞMA RAPORU

3.1 TARİHÇE

Türkiye'de ilk kez 1936 yılında çıkarılan 3008 sayılı İş Kanunu ile "iş ve işçi bulmaya aracılık" bir kamu hizmeti olarak nitelendirilmiş ve bu hizmetin devlet eliyle yürütülmesine dönük düzenlemeye gidilmiştir. Böylelikle, 1946 yılında çıkarılan 4837 sayılı Kanun ile ilk yasal dayanağı oluşturulan İş ve İşçi Bulma Kurumu (İİBK) faaliyete başlamıştır.

Yurtiçinde iş ve işçi bulmaya aracılık görevini uzun yıllar başarıyla sürdüren İİBK, başta Almanya olmak üzere sanayileşmiş ülkelerin artan işgücü ihtiyaçlarını yabancı işçi teminiyle karşılamak istemeleri üzerine 1960'lı yıllardan itibaren yurtdışına işçi gönderme faaliyetlerine yoğunlaşmıştır. Yurtdışına işçi gönderme faaliyetleri 1970'li yıların ortasına kadar yoğun bir şekilde devam etmiştir.

1973–1974 petrol ambargosu ile gelen büyük durgunluk, Avrupa'da yabancı işgücüne olan ihtiyacı neredeyse ortadan kaldırmış, bu işgücüne karşı uygulanan ulusal politikaların baştan aşağı değişmesine sebep olmuştur. Bu değişimler paralelinde, İİBK tekrar yurtiçi işe yerleştirme faaliyetlerine ve bunun yanı sıra aktif ve pasif istihdam politikaları geliştirme çalışmalarına ağırlık vermeye başlamıştır.

1980 sonrası ulusal ve küresel düzlemde yaşanan hızlı dönüşümler sonucunda, birçok ülkede kamu istihdam kurumları, iş ve işçi bulma hizmeti ve işsizlik yardımları faaliyetlerinin yürütülmesi, istihdam politikalarının oluşturulması ve uygulanması anlamında kilit role sahip aktörler haline gelmişlerdir. Bu doğrultuda 1999 yılında yürürlüğe giren 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile İİBK, primlerin toplanması dışındaki her türlü işsizlik sigortası faaliyetinin yürütülmesi konusunda görevli, yetkili ve sorumlu kılınmıştır.

Yaşanan ekonomik, teknolojik, sosyal değişimler ve bu değişimler sonucu üstlenilen yeni görevler, daha kaliteli ve etkin hizmet sunan bir kamu istihdam kurumunun varlığını gerekli kılmıştır. Bu gereklilik doğrultusunda 5 Temmuz 2003 tarihinde 4904 sayılı Kanun ile İİBK yerine Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) kurularak teşkilat yapısı ve görev alanı yeniden düzenlenmiştir. Böylece bilimsel, sosyal, ekonomik gelişmelere açık, sosyal tarafların yönetime katılımına imkân veren çağdaş ve Avrupa Birliği müktesebatına uygun bir anlayışla İİBK, muadil kamu istihdam kurumları standartlarına sahip olan İŞKUR olarak yapılandırılmıştır.

4904 sayılı Kanun sonrası yaşanan gelişmeler kapsamında özellikle son küresel krizin ekonomide yarattığı tahribatı azaltmak, istihdamı korumak ve işsizlikle mücadele etmek maksadıyla 5763, 5838, 5921, 5951, 6111, 6645 ve 6663 sayılı kanunlarla Kurumun görev, yetki ve sorumluluklarını düzenleyen mevzuatta önemli değişiklik ve gelişmeler yaşanmıştır. Yapılan bu düzenlemelerle İŞKUR'un aktif ve pasif işgücü piyasası politikaları üretme ve uygulama yönündeki hareket ve uyum kabiliyeti artırılmıştır.

İŞKUR'un değişim ve dönüşümü sürecindeki son düzenleme, 2 Kasım 2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 665 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılmıştır. Bu çerçevede Kurum Kanunu'nda yapılan değişiklikler kısaca şöyle sıralanabilir:

- ÇSGB Bölge Müdürlükleri kapatılarak tüm hak ve yetkileri İŞKUR'a devredilmiştir,
- Kurumun görevleri arasına, "ÇSGB'nin mevzuattan kaynaklanan ve taşrada yürütülmesi gereken görevlerini yapmak" eklenmiştir,
- ÇSGB Teftiş Kurulu ile İŞKUR Teftiş Kurulu, ÇSGB bünyesindeki İş Teftiş Kurulu çatısı altında birleştirilmiştir,
- Kurum Yönetim Kurulu ve Genel Müdürünün görev ve yetkileri yeniden belirlenmiştir,
- Kurumun merkez teşkilatı, görev ve fonksiyonları ile genişleyen iş hacmi de dikkate alınarak yeniden yapılandırılmış, bazı yeni hizmet birimleri kurulurken bazılarının adları ve görevleri yeniden tanımlanmış, Kurumun taşra teşkilatı yeniden yapılandırılarak, il düzeyinde "Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü", daha alt düzeyde ise "Hizmet Merkezi" olarak örgütlenme sağlanmıştır,
- İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulunda Kalkınma Ajanslarının da temsil edilmesi olanağı sağlanmıştır,
- Merkez ve taşrada daha fazla sayıda ve daha yüksek nitelikte personel istihdamı imkânı getirilmiştir.

İfade edilen değişiklikler ulusal düzeyde Kurumun kurumsal kapasitesine güç katarken, uluslararası alanda da İŞKUR önemli gelişmelere imza atmaktadır. İŞKUR'un 2015-2018 arası WAPES dönem başkanlığı görevini üstlenmesi büyük önem arz etmektedir. Bu vesileyle, WAPES'e üye 85 ülke ile işbirliği kurma ve çalışma imkânı ile küresel işsizlikle mücadeleyi yönlendirme noktasında ülkemiz için önemli bir kazanım elde edilmiştir.

3.2 ORGANİZASYON YAPISI

İİBK, sadece işe yerleştirme gibi dar bir alanda hizmet verirken yeni yapısıyla İŞKUR'un görev alanı genişletilmiş ve örgütsel yapısı değiştirilmiştir.

ÇSGB'nin ilgili kuruluşu olan İŞKUR, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliği haiz, idari ve mali bakımdan özerk bir kamu kuruluşudur.

Katılımcı ve sosyal diyaloğa açık bir çalışma ve örgütlenme modeline sahip olan İŞKUR; işçi, işveren, esnaf-sanatkâr, üniversite ve sivil toplum kuruluşları ile kamu kurumları temsilcilerinden oluşan Genel Kurul, Yönetim Kurulu, İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları marifetiyle ulusal ve yerel istihdam politikalarının geliştirilmesine yönelik çalışmalarını sürdürmektedir. Bu şekilde bir örgütlenme modeli ile İŞKUR, sosyal diyalog mekanizmasının en iyi işlediği kamu kurumları arasında yer almaktadır.

3.2.1 Genel Kurul

Devletin ekonomik ve sosyal politikaları ile uyumlu ulusal istihdam politikasının oluşturulmasına yardımcı olmak, uygulanan politikalardaki dönem içindeki gelişmeleri değerlendirmek, istihdamın korunmasına, geliştirilmesine, yaygınlaştırılmasına ve işsizliğin önlenmesi faaliyetlerine yardımcı olmak ve önerilerde bulunmak, Kurumun dönem faaliyet raporunu görüşmek ve Kurumun hizmetlerini iyileştirici önerilerde bulunmak maksadıyla sosyal taraflar ile kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden oluşmaktadır.

Genel Kurul olağan toplantısı, Bakanın çağrısı üzerine iki yılda bir yapılmaktadır.

3.2.2 Yönetim Kurulu

Yönetim Kurulu; Genel Müdür başkanlığında, ÇSGB ve Hazine Müsteşarlığını temsilen birer üye, en çok üyeye sahip işçi ve işveren konfederasyonları ile Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonunca belirlenen bir üye olmak üzere altı üyeden oluşmaktadır.

Yönetim Kurulu, başkanın daveti üzerine en az haftada bir defa toplanır.

3.2.3 Genel Müdürlük

Merkez ve taşra teşkilatından oluşmaktadır. Merkez teşkilatı 12 hizmet biriminden, taşra teşkilatı ise illerde Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri ile bunlara bağlı kurulan Hizmet Merkezlerinden meydana gelmektedir.

3.2.4 İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları (İİMEK)

İlin işgücü, istihdam ve mesleki eğitim ihtiyacını tespit etmek veya ettirmek, mesleki eğitim ve istihdam konularında etkinlik ve verimliliği arttırmak gayesiyle yerel düzeyde politikalar oluşturmak, plan yapmak ve kararlar almak, ilgili kurum ve kuruluşlara görüş ve önerilerde bulunmak üzere kurulmuştur.

Yıl içinde dört defa olağan toplantı yapan Kurul, çalışmalarını il düzeyinde, valinin başkanlığında, kamu ve sosyal taraf temsilcilerinden oluşan üyelerle birlikte yürütmektedir. Kurul gerektiğinde olağanüstü toplantılar da düzenleyebilmektedir.

3.3 GÖREVLERİ

İŞKUR'un görevleri, 4904 sayılı Kanun'un 3'üncü Maddesinde aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- Ulusal istihdam politikasının oluşturulmasına ve istihdamın korunmasına, geliştirilmesine ve işsizliğin önlenmesi faaliyetlerine yardımcı olmak, işsizlik sigortası işlemlerini yürütmek.
- İşgücü piyasası verilerini, yerel ve ulusal bazda derlemek, analiz etmek, yorumlamak ve yayınlamak, İşgücü Piyasası Bilgi Danışma Kurulunu oluşturmak ve Kurul çalışmalarını koordine etmek, işgücü arz ve talebinin belirlenmesine yönelik işgücü ihtiyaç analizlerini yapmak, yaptırmak.
- İş ve meslek analizleri yapmak, yaptırmak, iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri vermek, verdirmek, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirmek ve uygulamak, istihdamdaki işgücüne eğitim seminerleri düzenlemek.
- İşçi isteme ve iş aramanın düzene bağlanmasına ilişkin çalışmalar yapmak, işgücünün yurtiçinde ve yurtdışında uygun oldukları işlere yerleştirilmelerine ve çeşitli işler için uygun işgücü bulunmasına ve yurtdışı hizmet akitlerinin yapılmasına aracılık etmek, istihdamında güçlük çekilen işgücü ile işyerlerinin yasal olarak çalıştırmak zorunda oldukları işgücünün istihdamlarına katkıda bulunmak, özel istihdam bürolarına ilişkin Kuruma verilen görevleri yerine getirmek, işverenlerin yurtdışında

kendi iş ve faaliyetlerinde çalıştıracağı işçileri temin etmesi ile tarım işlerinde ücretli iş ve işçi bulma aracılığına izin verilmesi ve kaldırılmasına ilişkin işlemleri yapmak.

- Gerektiğinde Kurum faaliyet alanı ile ilgili ihalelere katılmak suretiyle, yurtiçinde veya uluslararası düzeyde kurum ve kuruluşlara eğitim ve danışmanlık hizmeti vermek.
- Avrupa Birliği ve uluslararası kuruluşların işgücü, istihdam ve çalışma hayatına ilişkin olarak aldıkları kararları izlemek, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin taraf olduğu Kurumun görev alanına giren ikili ve çok taraflı anlaşma, sözleşme ve tavsiye kararlarını uygulamak.
- ÇSGB'nin mevzuattan kaynaklanan ve taşrada yürütülmesi gereken görevlerini yapmak.

3.4 KURUMSAL KAPASİTE

3.4.1 Mali Kapasite

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu Ek IV sayılı "Sosyal Güvenlik Kurumları" cetvelindeki İŞKUR'un bütçe ve uygulama sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 9. Bütçe Gerçekleşmeleri (TL) (2016)

Gelirler	**Başlangıç Tahmini**	**Revize Sonrası Bütçe**	**Gerçekleşme**
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	2.561.000	2.561.000	2.907.445
Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler	430.751.000	430.751.000	387.235.000
Diğer Gelirler	9.481.306.000	9.493.006.000	6.828.756.269
Sermaye Gelirleri	10.000	10.000	0
Red ve İadeler (-)	93.406.000	93.406.000	0
Finansman (Kasa ve Banka) Devri	48.504.000	48.504.000	48.504.000
Toplam	**9.869.726.000**	**9.881.426.000**	**6.832.099.453**
Giderler	**Başlangıç Bütçesi**	**Revize Sonrası Bütçe**	**Gerçekleşme**
Personel Giderleri	328.645.000	328.145.000	323.550.757
SGK Devlet Primi Giderleri	53.448.000	53.448.000	50.909.429
Mal ve Hizmet Alımı Giderleri	5.119.168.000	4.116.768.000	3.506.180.563
Cari Transferler	4.282.490.000	5.285.390.000	1.913.587.125
Sermaye Giderleri	85.975.000	97.675.000	87.623.425
Toplam	**9.869.726.000**	**9.881.426.000**	**5.881.851.299**

30.09.2017/İŞKUR

İŞKUR'un 2016 yılı bütçesi için öngörülen 9.869.726.000,00 TL'lik başlangıç bütçesine ilgili mevzuat çerçevesinde 11.700.000,00 TL'lik ilave yapılarak, yılsonu ödeneği 9.881.426.000,00

TL olmuştur. 5.881.851.299,00 TL olan yılsonu gerçekleşme tutarı, başlangıç bütçesinin %60'ı oranında gerçekleşmiştir. Yılsonu gerçekleşmelerine göre toplam bütçe giderleri içinde en büyük payı, sırasıyla %59,61 ile mal ve hizmet alımları ve %32,53 ile cari transferler almaktadır.

Tablo 10. Bütçe Gerçekleşmeleri (TL) (2017*)

Gelirler	Başlangıç Tahmini	Yılsonu Tahmini	Gerçekleşme
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	0	1.521.293	1.635.290
Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler	498.010.000	496.488.707	289.577.001
Diğer Gelirler	6.490.000.000	9.107.372.000	3.809.785.468
Sermaye Gelirleri	0	0	0
Red ve İadeler (-)	0	0	0
Finansman (Kasa ve Banka) Devri	2.100.000	2.100.000	2.100.000
Toplam	**6.990.110.000**	**9.607.482.000**	**4.103.097.759**
Giderler	**Başlangıç Tahmini**	**Yılsonu Tahmini**	**Gerçekleşme**
Personel Giderleri	329.283.000	329.283.000	263.554.730
SGK Devlet Primi Giderleri	54.105.000	54.105.000	41.488.560
Mal ve Hizmet Alımı Giderleri	530.669.000	601.629.000	150.001.830
Cari Transferler	5.979.330.000	8.525.742.000	3.082.072.020
Sermaye Giderleri	96.723.000	96.723.000	38.750.922
Toplam	**6.990.110.000**	**9.607.482.000**	**3.575.868.062**

30.09.2017/İŞKUR

İŞKUR'un 2017 yılı bütçesi için öngörülen 6.990.110.000,00 TL'lik başlangıç bütçesine ilgili mevzuat çerçevesinde 2.617.372.000,00 TL'lik ilave yapılarak, revize sonrası bütçe 9.607.482.000,00 TL olmuştur. Söz konusu ödeneğin 3.575.868.062 TL'lik kısmı Eylül ayı itibarıyla harcanmış durumdadır. En yüksek harcama kalemleri sırasıyla Cari Transferler ile Personel Giderleri olarak gerçekleşmiştir.

3.4.2 Fiziki Kapasite

İŞKUR İl Müdürlükleri ve Hizmet Merkezleri, iş arayanların kolay erişebileceği noktalarda ve içerisinde engellilere yönelik özel düzenlemelerin de yer aldığı binalarda hizmet vermektedir. 2013 yılında yeni Genel Müdürlük binası yapımı ile, daha önce farklı binalarda verilmiş olan

Kurum hizmetleri tek bir merkezde, modern binasında verilmeye başlanılmıştır. Merkezde Kurumun çalışmalarını yürüttüğü binalar geçmişte oldukça eski, dağınık ve yetersizken yeni bina ile birlikte söz konusu sorunların büyük bir bölümü aşılmıştır.

3.4.3 Teknolojik Kapasite

İŞKUR Bilgi Teknolojileri alt yapısı, sürekli yenilenerek ve bilişim teknolojileri alanındaki gelişmeler yakından takip edilerek, hızlı, kesintisiz, modern ve güvenli bir şekilde hizmet sunmaya devam etmektedir.

Yıllar içerisinde büyüyen ve gelişen İŞKUR'un bünyesinde, aşağıda sayılan 25 teknik ve idari modül ile yaklaşık 7.600 iç kullanıcıya 81 il müdürlüğü, 74 hizmet merkezi, 2.612 hizmet noktası ile; internet üzerinden de 4.609.859'u kayıtlı iş arayan dış kullanıcıya ve 1.677.494 işverene hizmet veren bir sistem mevcuttur.

İŞKUR'un bilgi teknolojileri altyapısına ilişkin sayısal veriler ise aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 11. Bilgi Teknolojileri Donanım Altyapısı

Masaüstü Kişisel Bilgisayar		6.332	Firewall	2
Dizüstü Bilgisayar		4.599	Router	165
Yazıcı		1.965	Switch	435
Tarayıcı		595	Omurga Anahtar	7
Kiosk		31	İnternet Bağlantısı	400 Mbps
Projeksiyon		156	Yerel Ofis Bağlantısı	700 Mbps
Sunucu	Merkez	56	İçerik Filtreleme Cihazı (Web Gateway)	4
	Taşra	53	SMTP Gateway	1
	Toplam	109	Atak Önleme Sistemi (IPS)	1

Bilgi teknolojileri altyapısını sürekli güncel tutan İŞKUR, kullanıcılarına kesintisiz online hizmet sunmaktadır. Hizmet kalitesinde özellikle dikkat edilen unsurlar ise; anlaşılabilir içerik, hızlı erişim ve kullanıcı dostu ara yüzlerdir.

3.4.4 İnsan Kaynakları Kapasitesi

Dünyada kamu istihdam kurumları işsizliğin önlenmesi ve istihdamın arttırılması maksadıyla istihdam politikalarını etkin bir şekilde oluşturarak ülkelerinin işgücü piyasalarına yön vermektedirler.

Söz konusu kurumlar bu hizmetleri gerçekleştirirken çeşitli kurumsal altyapı donanımı ve personele ihtiyaç duymaktadır. Gelişmiş ülkelerde kamu istihdam kurumlarının personel sayısının işsizlere oranına bakıldığında, İŞKUR'un bu ülkelerdeki kamu istihdam kurumlarına göre daha az personelle hizmetlerini sunduğu görülmektedir.

İŞKUR da bu anlamda, özellikle 2011 yılından itibaren önemli kapasite artışları sağlanmıştır:

- Kurumun uzman personel sayısının arttırılarak daha nitelikli hizmet sunulması amacıyla 2004 yılında başlayan İstihdam Uzman Yardımcısı alım süreci devam ettirilmiş olup, 2017 yılında yapılan alımla birlikte Kurum merkez teşkilatındaki İstihdam Uzmanı sayısı 81'e, İstihdam Uzman Yardımcısı sayısı 21'e çıkarılmıştır.
- 2010 yılında 119 olan Şube Müdürü sayısı 309'a çıkarılmış ve son olarak 100 Şube Müdürlüğü kadrosu için 29.09.2017 tarihinde görevde yükselme sınavı ilanına çıkılmıştır.
- Daha fazla iş arayan ve işverene hizmet sunmak amacıyla 3.763 İş ve Meslek Danışmanı görev yapmaktadır. İş ve Meslek Danışmanlığı sisteminin geliştirilmesi gayesiyle, Kurum içinde gerekli şartları taşıyan tecrübeli personele İş ve Meslek Danışmanı olma fırsatı verilmiştir.

12 Ekim 2017 tarihi itibarıyla İŞKUR; Genel Müdürlük birimlerinde 515, taşra birimlerinde ise 7.057 olmak üzere toplam 7.572 personel ile hizmet vermektedir. Son yıllarda naklen geçiş, açıktan atama ve sözleşmeli personel alımı yoluyla personel alımı gerçekleştirilmiş olmasına rağmen Kurum hizmetlerinin çeşitlenmesi nedeniyle özellikle İl Müdürlüklerimizde ve Hizmet Merkezlerimizde personel ihtiyacı devam etmektedir.

İstihdam şekillerine göre personelin yıllar itibarıyla sayısı aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Hâlihazırda Kurumda 7.469 memur, 103 sözleşmeli personel çalışmaktadır.

Tablo 12. İstihdam Şekline Göre Personel Sayısı (2006-2015)

Sınıf	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Memur	2.437	2.458	2.519	2.579	2.582	3.220	3.897	7.968	8.086	8024	7.720	7.469
Sözleşmeli	7	7	7	248	607	24	2.644	370	120	116	118	103
Toplam	**2.444**	**2.465**	**2.526**	**2.827**	**3.189**	**3.244**	**6.541**	**8.338**	**8.186**	**8.140**	**7.838**	**7.572**

12.10.2017/İŞKUR

12 Ekim 2017 tarihi itibarıyla Merkez ve Taşra teşkilatı dolu ve boş kadro durumu aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Kurumdaki kadroların %32,3'ü boş bulunmaktadır.

Tablo 13. Kadro Durumu

Sınıf	Dolu		Boş		Toplam	
	Merkez	Taşra	Merkez	Taşra	Merkez	Taşra
Memur	495	6.974	519	2.613	1.014	9.587
Sözleşmeli	20	83	14	480	34	563
Toplam	**7.572**		**3.626**		**11.198**	

12.10.2017/İŞKUR

12 Ekim 2017 tarihi itibarıyla Kurum'da; Genel İdare Hizmetleri Sınıfında 7.255, Sağlık Hizmetleri Sınıfında 11, Teknik Hizmetler Sınıfında 68, Avukatlık Hizmetleri Sınıfında 42, Yardımcı Hizmetler Sınıfında 93 olmak üzere toplam 7.469 memur statüsünde çalışan personel bulunmaktadır.

Tablo 14. Hizmet Sınıfına Göre Personel Dağılımı

	Genel İdare Hizmetleri	Sağlık Hizmetleri	Teknik Hizmetler	Avukatlık Hizmetleri	Yardımcı Hizmetler	Toplam
Sayı	7.255	11	68	42	93	**7.469**

12.10.2017/İŞKUR

Kurum personelinin %0,06'sı doktora, %19,92'u yüksek lisans, %64,86'sı lisans, %0,15'i 3 yıllık yüksekokul, %6,31'i ön lisans, %7,71'i lise, çok az bir kısmı ise ortaokul ve ilköğretim mezunudur. Önceki yıllarla karşılaştırıldığında Kurumda çalışan personelin eğitim seviyesi giderek yükselmektedir.

Tablo 15. Eğitim Durumuna Göre Personel Dağılımı

Eğitim Durumu	Sayı	Oran (%)
İlkokul	14	**0,18**
İlköğretim	59	**0,78**
Lise	584	**7,71**
Ön lisans	478	**6,31**
3 Yıllık Yüksek Ö.	12	**0,15**
Lisans	4.911	**64,86**
Yüksek Lisans	1.509	**19,92**
Doktora	5	**0,06**
Toplam	**7.572**	**100**

12.10.2017/İŞKUR

Kurum çalışanlarının 3.537'si (%46,7'si) kadınlardan oluşmakta olup, kadın çalışanların oranı genel işgücü piyasası ortalamasına göre oldukça yüksektir.

Tablo 16. Cinsiyete Göre Personel Dağılımı

Kadın	Erkek	Toplam
3.537	4.035	**7.572**
%46,7	%53,3	**%100**

12.10.2017/İŞKUR

3.4.5 İnsan Kaynakları Etkin Yönetim Sistemi (İKEYS)

Personelin özverili çalışmaları sayesinde giderek daha fazla vatandaşımıza hizmet sunma imkânına kavuşan İŞKUR, ulusal ve uluslararası düzeydeki konumunu güçlendirmiştir. Kurumsal başarıda en önemli unsurun çalışanlar olduğu bilinciyle, etkin bir insan gücü planlaması yoluyla çalışan beklentilerinin karşılanarak Kurumun başarısının artırılması hedeflenmektedir.

Bu maksatla 2017 Mayıs ayında çalışmalarına başlanan İnsan Kaynakları Etkin Yönetim Sistemi (İKEYS), genel olarak; çalışan veriminin artırılması yoluyla kurumsal etkinliğin artırılmasına, hizmet kalitesinin iyileştirilmesine, çalışanların başarılarının sağlıklı biçimde değerlendirilerek başarılı personelin ödüllendirilmesine ve eksiklikleri tespit edilen personelin eğitim / gelişim programları yoluyla başarılarının ve motivasyonlarının artırılmasına, personel hareketliliklerinde, yatay ve dikey ilerleme aşamalarında başarı ve liyakatin belirleyici faktör olarak kullanılmasına odaklanmaktadır.

İKEYS Çalışmaları Kapsamında;

- Kurum Birimler ile toplantılar yapılmış,
- Birimlerden yazılı görüş alınmış,
- Her birimden temsilci katılımı ile Çalışma Grubu oluşturulmuş,
- Yol haritası belirlenmiş,
- Akademik ve bilimsel araştırma sonucu rapor hazırlanmış,
- Devlet Personel Başkanlığı, diğer kamu kurumları ve kurumsal özel sektör firmaları ile görüşülmüş,
- İstanbul İl Müdürlüğü ile özel çalışma yapılmış,
- Tüm personele yönelik beklenti anketi uygulanmıştır.

İKEYS Çalışmalarının 2018 yılı ilk yarısında tamamlanması planlanmakta olup, 2017 Kasım ayında üçüncü ana aşama olan Taslak Model Oluşturma aşamasına geçilecektir.

3.5 STRATEJİK PLANLAMA VE HEDEF ODAKLI HİZMET SUNUMU

Ülkemizde kamu yönetiminin etkinlik düzeyinin yükseltilmesi gayesiyle gerçekleştirilen düzenlemeler kapsamında; kuruluşların politika oluşturma kapasitelerinin artırılması, kamu mali yönetiminin iyileştirilmesi, kuruluş performansının izlenmesi ve hesap verme sorumluluğu doğrultusunda değerlendirilmesi için stratejik planlama temel araçlardan biri olarak kabul edilmiştir. Bu doğrultuda, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile kamu idarelerinin stratejik planlarını hazırlamaları zorunlu kılınmıştır. Kurumumuz ilk stratejik planını 2008-2012, ikincisini 2011-2015 ve üçüncüsünü 2013-2017 dönemlerini kapsayacak şekilde hazırlamıştır. 2018-2022 dönemine ait plan hazırlıkları nihai aşamadadır.

2008 yılından itibaren, İŞKUR faaliyetlerini belirlenen stratejik amaç ve hedefler doğrultusunda yönlendirmeye başlamıştır. Her stratejik plan döneminde bir önceki döneme göre Kurum faaliyet ve çalışmalarında önemli gelişmeler kaydedilmiş ve Kurumsal kapasite stratejik planlama mantığı çerçevesinde önemli ölçüde artırılmıştır.

2013-2017 Dönemi Stratejik Planı'nda; "Etkin bir işgücü piyasası bilgi sistemi oluşturarak, piyasanın ihtiyaçları doğrultusunda işgücü arz ve talebini eşleştirmek, işgücü programları yoluyla istihdamı kolaylaştırmak, korumak, geliştirmek, işini kaybedenlere geçici gelir desteği sağlamak ve çalışma hayatına ilişkin düzenlemeleri uygulamak" Kurum misyonu olarak

belirlenmiş, bu misyonu gerçekleştirmek için, 4 stratejik amaç ve bunlar altında 17 stratejik hedef belirlenmiştir.

- **Amaç 1 -** İşgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda istihdam hizmetlerini çeşitlendirmek ve işe yerleştirmede aktif rol oynamak

  1. Özel sektörde işe yerleştirilenlerin sayısını bir önceki yıl hedefinin en az %20'si oranında artırmak.
  2. İşveren ilişkilerinin geliştirilmesi yoluyla, özel sektör tarafından Kurumdan talep edilen işgücü sayısını bir önceki yıl hedefinin en az %10'u oranında artırmak.
  3. 2017 yılı sonuna kadar özel sektörde işe yerleştirilenler içinde kadınların oranını %35'e çıkarmak.
  4. İşgücü yetiştirme kurslarını bir önceki yıl başarı ile bitirenlerin kursu bitirdiği tarihten itibaren %50'sinin işe yerleşmesini sağlamak.
  5. Kuruma kayıtlı meslek lisesi, meslek yüksekokulu ve üstü eğitim düzeyine sahip iş arayanların toplam iş arayanlara oranını 2017 yılı sonuna kadar %35'e çıkarmak.
  6. Her yıl işsizlik ödeneği alanların %10'unu işten çıkış tarihinden itibaren 1 yıl içinde işe yerleştirmek.

- **Amaç 2 -** İşgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik olarak aktif işgücü piyasası programları uygulamak, geliştirmek, yaygınlaştırmak ve etkinliğini artırmak.

  1. Her yıl kursiyerlerin tamamına işgücü piyasası analiz ve taleplerine uygun mesleki eğitim vermek.
  2. Girişimcilik eğitim programlarının etkinliğini arttırmak ve yaygınlaştırmak.
  3. Mesleki deneyimi olmayan kuruma kayıtlı işsizlerin en az %35'ni işbaşı eğitim programlarından yararlandırmak.
  4. İşgücü yetiştirme programlarını bitirenlerin tamamının iş arama becerileri eğitiminden yararlanmasını sağlamak.
  5. Her yıl kuruma kayıtlı 1 milyon iş arayana bireysel iş ve meslek danışmanlığı hizmeti vermek.

- **Amaç 3 -** İşsizliğin sosyo-ekonomik etkilerini azaltmaya yönelik pasif programları etkin olarak yürütmek.

    1. Mücbir nedenler dışında ay içinde iş kaybı tazminatı, işsizlik ödeneği, kısa çalışma ödeneği ve ücret garanti fonu için yapılan başvuruların aynı ayda sonuçlandırma oranını en az %85 olarak gerçekleştirmek.
    2. İşsizlik ödeneği ve iş kaybı tazminatının kesilmesini gerektiren işlemleri ortalama 30 günde sonuçlandırmak.

- **Amaç 4 -** İşgücü piyasasındaki gelişme ve değişmelere yön veren güçlü bir kurumsal yapı oluşturmak.

    1. 2014 yılı sonuna kadar yönetim bilgi sistemini kurmak ve 2015 yılından itibaren işletilmesini sağlamak.
    2. 2013 yılı sonuna kadar işgücü piyasası bilgi sistemini kurmak ve 2014 yılından itibaren işletilmesini sağlamak.
    3. İlgili kurum/kuruluşlar ve kişilere bilgi sağlamak için işgücü piyasası eğilimlerini tespit etmek.
    4. Kurum hizmetlerinde etkinliği artırmak için standardizasyonu sağlamak.

İŞKUR, Stratejik Plan'daki hedeflere ulaşmak amacıyla 2010 yılında “hedeflerle yönetim” anlayışını uygulamaya koymuştur. Hizmet birimleri için sene başında belirlenen hedeflerin, yıl içinde düzenli aralıklarla izleme-değerlendirme mekanizması ile takibi yapılmaktadır.

3.6 ULUSAL İSTİHDAM STRATEJİ KAPSAMINDAKİ ÇALIŞMALAR

Yüksek Planlama Kurulu kararıyla 30 Mayıs 2014 tarih ve 29015 sayılı Resmi Gazete ’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ulusal İstihdam Stratejisi (UİS), ülkemizi 2023 hedeflerine taşıyacak temel politika belgeleri arasında yer almaktadır. Cumhuriyetin 100’üncü yılına kadar UİS ’in temel hedefleri; istihdamı artırarak işsizlik oranını %5 düzeylerine düşürmek, tarım dışı sektörde kayıt dışı istihdam oranını %15’in altına indirmek, istihdam oranını %55 düzeylerine yükseltmektir.

Türkiye’de işsizlik oranlarının azaltılması, istihdama katılımın arttırılması ve çalışma barışının sağlanması açısından üç temel konu ön plana çıkmaktadır. Bunlar; sürdürülebilir ve kapsayıcı büyümenin sağlanması, işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikli işgücünün

oluşturulması ve kayıt dışılığın azaltılmasıdır. Bu kapsamda işgücü piyasasındaki yapısal sorunların çözülmesi, orta ve uzun vadede büyümenin istihdama katkısının artırılarak işsizlik sorununa kalıcı çözüm sağlanması amacıyla 2014-2023 dönemini kapsayan UİS belgesi hazırlanmıştır. Stratejinin sağlıklı işleyişinin ve başarıyla uygulanmasının temini için gereken işbirliği ve koordinasyonun sağlanması da eylem planları aracılığıyla mümkün olacaktır.

2023 Vizyonu ile hazırlanan UİS 'te 40 hedef, 57 politika, 203 tedbir belirlenmiş, bu tedbirlere bağlı olarak 2017-2019 yıllarında uygulanacak eylem planları yürürlüğe konulmuştur.

Üçer yıllık dönemler halinde uygulanan UİS' in ilk eylem planı 2014-2016 yıllarını kapsamaktadır. 2014-2016 dönemi Eylem Planları tamamlanmış olup, eksen ve sektörlerde istihdam başarısının sağlanması, sorun alanlarının tespit edilerek çözüm önerilerinin geliştirilmesi anlayışıyla 2017-2019 dönemini kapsayan Eylem Planları yürürlüğe konulmuştur. Eylem Planı, "Temel Politika Eksenleri" ve "Sektör Stratejileri" olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Temel politika eksenleri kendi içerisinde 4 politika eksenine, sektör stratejileri ise 7 sektöre ayrılmaktadır.

Temel politika eksenleri;

- Eğitim - İstihdam İlişkisinin Güçlendirilmesi,
- İşgücü Piyasasında Güvence ve Esnekliğin Sağlanması,
- Özel Politika Gerektiren Grupların İstihdamının Artırılması,
- İstihdam-Sosyal Koruma İlişkisinin Güçlendirilmesi

maddelerinden oluşmaktadır ve bu kapsamda 88 eylem bulunmaktadır.

Tablo 17. UİS Temel Politika Göstergeleri

Temel Politika Eksenleri	Eylem Sayısı
Eğitim İstihdam İlişkisinin Güçlendirilmesi	28
İşgücü Piyasasında Güvence ve Esnekliğin Sağlanması	14
Özel Politika Gerektiren Grupların İstihdamının Artırılması	28
İstihdam-Sosyal Koruma İlişkisinin Güçlendirilmesi	18
Toplam	**88**

Sektör Stratejileri ise Bilişim, Finans, İnşaat, Sağlık, Tarım, Tekstil ve Hazır Giyim, Turizm, sektörlerinden oluşmaktadır ve Stratejiler kapsamında 77 eylem yer almaktadır.

Tablo 18. UİS Sektör Stratejileri

Sektör Stratejileri	Eylem Sayısı
Bilişim	9
Finans	6
İnşaat	11
Sağlık	13
Tarım	18
Tekstil ve Hazır Giyim	9
Turizm	11
Toplam	**77**

İŞKUR, Ulusal İstihdam Stratejisi Eylem Planı (2017-2019)'na en çok destek veren kurumlar arasında yer almaktadır. Kamu istihdam kurumu olarak üstlendiği görev ve sorumluluk İŞKUR'u, strateji belgesinin sahadaki ana uygulayıcılarından biri haline getirmiştir.

İŞKUR, "Temel Politika Eksenleri" kapsamında yer alan 60 eylemin 28'inden doğrudan sorumlu iken, 32'sinden ise işbirliği kapsamında sorumludur.

Tablo 19. İŞKUR'un Sorumlu Olduğu Eylemler

Temel Politika Eksenleri	Doğrudan Sorumlu	İşbirliği Kapsamında Sorumlu	Toplam
Eğitim İstihdam İlişkisinin Güçlendirilmesi	8	10	18
İşgücü Piyasasında Güvence ve Esnekliğin Sağlanması	1	2	3
Özel Politika Gerektiren Grupların İstihdamının Artırılması	14	8	22
Sosyal Yardım- İstihdam Bağlantısının Güçlendirilmesi	5	12	17
Toplam	**28**	**32**	**60**

İŞKUR, "Sektör Stratejileri" kapsamında yer alan 29 eylemin 9'undan doğrudan sorumlu iken, 20 eyleme ise işbirliği kapsamında destek vermektedir.

Tablo 20. İŞKUR'un Sorumlu Olduğu Eylemler

Sektör Stratejileri	Doğrudan Sorumlu	İşbirliği Kapsamında Sorumlu	Toplam
Bilişim	2	-	2
Finans	2	1	3
İnşaat	-	6	6
Sağlık	-	7	7
Tarım	-	3	3
Tekstil ve Hazır Giyim	2	1	3
Turizm	3	2	5
Toplam	**9**	**20**	**29**

Sektör stratejileri ile aşağıdaki hedefler belirlenmiştir:

- Bilişim sektör stratejisi ile; her yıl 10 bin bilişim uzmanının yetiştirilmesi, İŞKUR'un bilişim hizmetlerinde verdiği hizmetlerden faydalananların artırılması,
- Finans sektör stratejisi ile; nitelikli istihdam düzeyinin 2023 sonuna kadar %28 artırılması, engelli istihdam düzeyinin %10 artırılması,
- İnşaat sektör stratejisi ile; mevcut istihdamın 2023 sonuna kadar %160 artırılması, 2023 yılına kadar sektör çalışanlarının %30'unun mesleki yeterlilik sertifikasına sahip olmasının sağlanması, kayıt dışı istihdamın 2023 yılına kadar %50 azaltılması,
- Sağlık sektör stratejisi ile; sağlık sektöründe çalışan sayısının 2013 yılı sonuna göre 2023 yılına kadar %100 artırılarak sektördeki istihdamın toplam istihdama oranının OECD ortalamasına yaklaştırılması, 2023 yılında 1.000 kişiye düşen hekim sayısının 2,4, 1.000 kişiye düşen hemşire sayısının 3,8 düzeyine çıkarılması,
- Tekstil ve hazır giyim sektör stratejisi ile; kayıt dışılığı önlemeye yönelik teşvik edici politikalarla birlikte denetimler artırılarak kayıt dışı istihdamın 2012 yılı sonuna göre 2023 yılına kadar %50 oranında azaltılması, sektörde çalışan işçilerin %50'sinin 2023 yılına kadar sertifika sahibi olmasının sağlanması,
- Turizm sektör stratejisi ile; 2013 yılı sonuna göre 2023 yılına kadar turizm sektöründe istihdamın %80 oranında artırılması, 2023 yılına kadar 400 bin turizm çalışanının meslek içi eğitimden geçirilmesi, 500 bin kişiye sektöre yönelik işgücü yetiştirme eğitimi verilmesi, kayıt dışılığın 2013 yılı sonuna göre 2023 yılına kadar %50 oranında azaltılması,
- Tarım sektör stratejisi ile; gerekli teknik ve yasal önlemler alınarak tarım sektöründe aile işleri dışında, ücret karşılığı gezici ve geçici tarım işlerinde çalışan çocuk işçiliğinin tamamıyla ortadan kaldırılması, tarım sektöründeki kayıt dışı istihdam düzeyinin 2012 yılındaki %83,6 dan 2023 yılında %50 düzeyine indirilmesi.

Sonuç olarak istihdamın artırılması ve işsizlikle mücadele edilmesi yönünde çok yönlü, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir süreç yürütülmesi oldukça önemlidir. İşgücü piyasalarında işsizlik olgusunun ve neden olduğu etkilerin kontrol altında tutulmasının ancak koordinasyon ve işbirliği gerektiren kapsayıcı politikalarla sağlanabilmesi mümkün görünmektedir. Ulusal istihdam stratejisi eylem planlarında yer alan tedbirler ile Türkiye ekonomisindeki istihdam büyümesinin sağlıklı bir şekilde öngörülüp istihdam politikalarının geliştirilmesi ayrıca önem taşımaktadır.

Türkiye'nin kamu istihdam kurumu olan İŞKUR; "Ulusal İstihdam Stratejisi" belgesi kapsamında gerek temel politika eksenleri gerekse sektör stratejileri çerçevesindeki tedbirlerin gerçekleştirilmesinde üzerine düşen sorumluluğun bilinciyle; işsizliğin azaltılması ve daha çok vatandaşımızın istihdama katılması noktasında katkı sunmaya devam edecektir.

İŞKUR

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
İSTİHDAM HİZMETLERİ

9. GENEL KURUL
ÇALIŞMA RAPORU

4.1 GENEL GÖRÜNÜM

Kamu İstihdam Kurumları (KİK) en temel anlamda; işsizlikle mücadele etmek ve insanların iş bulmasına yardım etmekle görevli devlet kurumlarıdır. Kurumların bu görevlerine zaman içinde başka görevler de eklenmiş olup, gelişen KİK'lerin uygulamakta olduğu politikaların nihai amacı, iş arayanların niteliklerine uygun işlere yönlendirilmesi ve işverenin ihtiyaçlarına uygun işgücünün hızlı bir şekilde temin edilmesi olarak şekillenmiştir.

İŞKUR, 81 ilde faaliyet gösteren İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları (İİMEK) kanalıyla yerelde üst politika metinlerinde alınan kararları paydaşlarının katkılarıyla uygulamaktadır. Temel amacı istihdamı artırmak olan söz konusu politikaların başarısı kurumların uyum içerisinde ve koordineli çalışmasından ileri gelmektedir.

Kurumun 2012-2017 (Eylül) yılları arasında temel istatistikler bazında gerçekleştirdiği faaliyetler aşağıda belirtilmektedir.

Tablo 21. İŞKUR'un İşe Yerleştirme Faaliyetlerinin Yıllar İtibarıyla Dağılımı (2012-2017)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Başvurular	2.296.325	2.359.304	2.375.583	2.642.512	3.316.884	3.552.735
Açık İş	991.804	1.481.196	1.735.892	2.043.256	2.105.436	2.075.686
Kamu	140.668	66.267	11.639	12.653	6.338	6.914
Özel	851.136	1.414.929	1.724.253	2.030.603	2.099.098	2.068.772
İşe Yerleştirme	556.587	671.578	701.435	889.640	789.133	791.542
Kamu	137.648	61.942	10.420	9.446	4.566	3.019
Özel	418.939	609.636	691.015	880.194	784.567	788.523
Kayıtlı İşgücü	3.481.725	4.540.488	4.839.211	5.573.793	4.465.327	4.521.485
Kayıtlı İşsiz	2.372.262	2.610.969	2.747.978	2.128.495	2.372.038	2.574.775
Yurtdışı Gönderme	57.953	55.369	39.644	31.966	23.917	14.702

30.09.2017/İŞKUR

İstihdam kurumları; danışmanlık hizmetleri, eşleştirme hizmetleri ve işgücü piyasası araştırmaları ile işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu bilgileri ücretsiz bir biçimde sağlamaktadır. KİK'lerin işgücü piyasasında mümkün olduğunca bilgiye sahip olmasındaki gaye; belirsizliği azaltmak, piyasanın şeffaflığını sağlamak yoluyla işçi arayan işverenler ile iş arayanlara yardım

etmek ve bu sayede istihdamı artırmaktır. Bahse konu durum, çok fazla sayıda iş arayan ve işverenin bilgisine erişmenin önemini ortaya koymaktadır.[11] Bu çerçevede İŞKUR, işveren ve iş arayanlardan aldığı bilgileri piyasanın ihtiyaçlarına binaen paylaşmakta ve işgücü piyasası ile ilgili olarak beklentilerini kamuoyu ile paylaşmaktadır.

4.2 BAŞVURU

İŞKUR'un hizmetlerinin çeşitlendirilmesi, kapsamının genişletilmesi, hizmet kalitesinin artırılması, işveren ve iş arayanlarla kurulan yakın temas ve kamuoyunda İŞKUR hizmetlerine yönelik gelişen olumlu algı, Kuruma yapılan başvuruların yıllar itibariyle artmasını sağlamıştır.

Tablo 22. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Başvuru Sayısı (2015-2017)

Yaş Grubu	2015			2016			2017*		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-19	131.582	88.751	220.333	147.613	100.012	247.625	200.490	123.525	324.015
20-24	331.701	240.677	572.378	409.108	308.541	717.649	452.283	343.565	795.848
25-29	282.401	181.278	463.679	367.722	246.448	614.170	384.554	253.510	638.064
30-34	229.072	164.553	393.625	285.991	205.372	491.363	294.743	203.097	497.840
35-39	195.827	157.654	353.481	255.192	206.119	461.311	261.881	206.123	468.004
40-44	155.708	126.658	282.366	188.987	158.735	347.722	193.857	162.649	356.506
45-49	117.228	72.438	189.666	141.665	89.957	231.622	149.730	101.506	251.236
50-54	61.883	39.450	101.333	78.066	50.456	128.522	82.795	52.143	134.938
55-59	30.308	14.577	44.885	33.800	17.432	51.232	38.851	19.952	58.803
60-64	10.740	4.339	15.079	13.646	5.645	19.291	14.332	6.050	20.382
65+	4.282	1.405	5.687	4.698	1.679	6.377	5.165	1.934	7.099
Toplam	1.550.732	1.091.780	2.642.512	1.926.488	1.390.396	3.316.884	2.078.681	1.474.054	3.552.735

30.09.2017/İŞKUR

Kurum hizmetlerinden faydalanmak amacıyla Kuruma başvuran adayların cinsiyet bazlı dağılımına bakıldığında; erkeklerin kadınlara oranla % 14 daha fazla başvuruda bulunduğu görülmektedir. Kuruma başvurular yaş aralığı kapsamında incelendiğinde ise; 15-24 yaş arası genç nüfusun başvurularının diğer yaş gruplara oranla daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır.

[11] Genel, Mehmet Mustafa; Dünyanın Önde Gelen Kamu İstihdam Kurumlarından Bazılarının İstihdam Arttırıcı Politikalarının İncelenmesi ve İŞKUR İçin Öneriler, Uzmanlık Tezi, 2014, s. 5.

Bu gruptaki arasındaki kişilerin Kuruma başvuru oranı diğer yaş gruplarına kıyasla % 30 daha fazladır.

Tablo 23. Eğitim Durumuna Göre Başvurular (2015-2017)

Eğitim Durumu	2015	%	2016	%	2017*	%
Okur Yazar Olmayan	72.059	2,7%	84.976	2,6%	96.609	2,7%
Okur Yazar	78.985	3,0%	83.731	2,5%	111.342	3,1%
İlköğretim	1.346.906	51,0%	1.560.310	47,0%	1.617.187	45,5%
Ortaöğretim (Lise ve Dengi)	681.463	25,8%	888.572	26,8%	990.828	27,9%
Ön lisans	205.706	7,8%	302.636	9,1%	326.127	9,2%
Lisans	248.564	9,4%	380.725	11,5%	393.283	11,1%
Yüksek Lisans	8.463	0,3%	14.634	0,4%	16.588	0,5%
Doktora	366	0,0%	1.300	0,0%	771	0,0%
Toplam	**2.642.512**	**100%**	**3.316.884**	**100%**	**3.552.735**	**100%**

30.09.2017/İŞKUR

Kuruma başvurular eğitim seviyesi itibariyle incelendiğinde; okur-yazar olmayanlar ile okur-yazar olan ancak herhangi bir okul bitirmeyenlerin başvuru düzeylerinin düşük kaldığı görülmektedir. Söz konusu durumun temel nedeni ise bu gruptaki kişilerin işgücüne katılma oranlarının düşük olmasıdır.

Beyaz yakalı olarak nitelendirilen lisans düzeyi ve üstü eğitime sahip iş arayan kişilerin toplam iş arayanlar içerisindeki payı % 11 düzeyindedir. Bu durum eğitim seviyesi yükseldikçe işgücü piyasasındaki mevcut iş arayan profiline bağlı olarak kayıtlı iş arayan kişilerin sayılarının da azaldığını göstermektedir. İşgücü piyasasında iş bulabilmeleri yönüyle nispeten daha avantajlı konumda olan eğitimli bireyler, iş arama kanalı olarak İŞKUR'un yanı sıra farklı tercihleri de değerlendirebilmektedir. Ancak İŞKUR, ülkemiz beşeri sermayesi içerisinde önemli yer tutan gençlere ve nitelikli bireylere işgücü piyasasında destek olmak için hizmet çeşitliliğini artırmakta, üniversitelerle ve ilgili paydaşlarla işbirliğini sürdürmekte ve böylece beyaz yakalıların Kuruma çekilmesi noktasında çalışmalarını sürdürmektedir.

Kuruma yapılan başvuruların % 80'ini ortaöğretim ve altı eğitime sahip olanların oluşturduğu göz önüne alındığında, bu durum işgücü piyasasındaki en büyük eksikliğin mesleksizlik olduğunu net bir biçimde ortaya koymaktadır.

4.3 KAYITLI İŞGÜCÜ

İŞKUR, sisteminde kayıtlı olan iş arayanlara kural olarak en az on iki ay süre ile hizmet vermektedir. Bu süre, iş arayanın sistem üzerinde yaptığı her işlem sonucunda on iki aylığına yenilenmektedir.

Kayıtlı işgücü; kayıtlı işsizler, belirli bir işyerinde çalışmak isteyenler ve daha iyi şartlarda iş arayanlardan oluşmakta ve Kurumun tüm iş arayan portföyünü ifade etmektedir. Kayıtlı işgücü 2017 Eylül ayı itibarıyla 4.521.485 kişi düzeyindedir.

Tablo 24. Yaş Grubu ve Eğitim Durumuna Göre Kayıtlı İşgücü

Eğitim Durumu	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65+	Genel Toplam
Okur Yazar Olmayan	14.142	20.873	12.528	11.201	12.944	10.864	9.489	7.716	4.495	2.350	1.132	**107.734**
Okur Yazar	9.304	18.137	14.972	15.380	18.144	15.460	13.291	10.742	6.069	3.106	1.277	**125.882**
İlköğretim	121.426	261.399	252.272	283.969	333.734	305.309	246.114	137.219	57.983	18.741	5.785	**2.023.951**
Ortaöğretim(Lise ve Dengi)	159.046	320.400	219.030	186.151	167.168	104.298	53.230	19.917	7.547	1.630	468	**1.238.885**
Önlisans	5.611	201.430	126.377	58.991	33.438	16.849	6.983	2.131	672	202	64	**452.748**
Lisans	3.302	130.673	212.453	97.430	54.451	28.474	14.111	4.657	1.572	693	323	**548.139**
Yüksek Lisans	34	1.713	8.479	5.866	3.987	1.753	823	248	67	32	15	**23.017**
Doktora	6	18	138	322	282	175	115	52	13	5	3	**1.129**
Genel Toplam	**312.871**	**954.643**	**846.249**	**659.310**	**624.148**	**483.182**	**344.156**	**182.682**	**78.418**	**26.759**	**9.067**	**4.521.485**

30.09.2017/İŞKUR

İşgücü piyasasında mevcut işgücüne katılma oranlarındaki duruma benzer bir biçimde, kadınların Kurum kanalı ile iş arama sayıları erkeklere oranla daha düşük seviyededir. Eylül ayı verilerine göre; Kuruma kayıtlı kadınların oranı % 43 iken, erkeklerin oranı ise % 57 olmuştur.

2017 Eylül döneminde kayıtlı işgücünün en yüksek olduğu yaş grubunun 20-24 olduğu, en fazla yoğunlaşmanın ise 20-40 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Tüm yaş grupları incelendiğinde kayıtlı erkek işgücünün, kayıtlı kadın işgücünden daha fazla olduğu görülmektedir. Kayıtlı olanların % 77'sinin ise ortaöğretim ve altı eğitim düzeyinden oluşmaktadır.

4.4 KAYITLI İŞSİZLER

Çalışma çağında olup çalışmak isteyen ve Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan kişiler, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamamış aktif kayıtlı kişiler olarak nitelendirilmektedir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar ve belirli bir işyerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geri kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır.

Grafik 11. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Yıllar İtibarıyla Cinsiyete Göre Dağılımı (2012-2017)

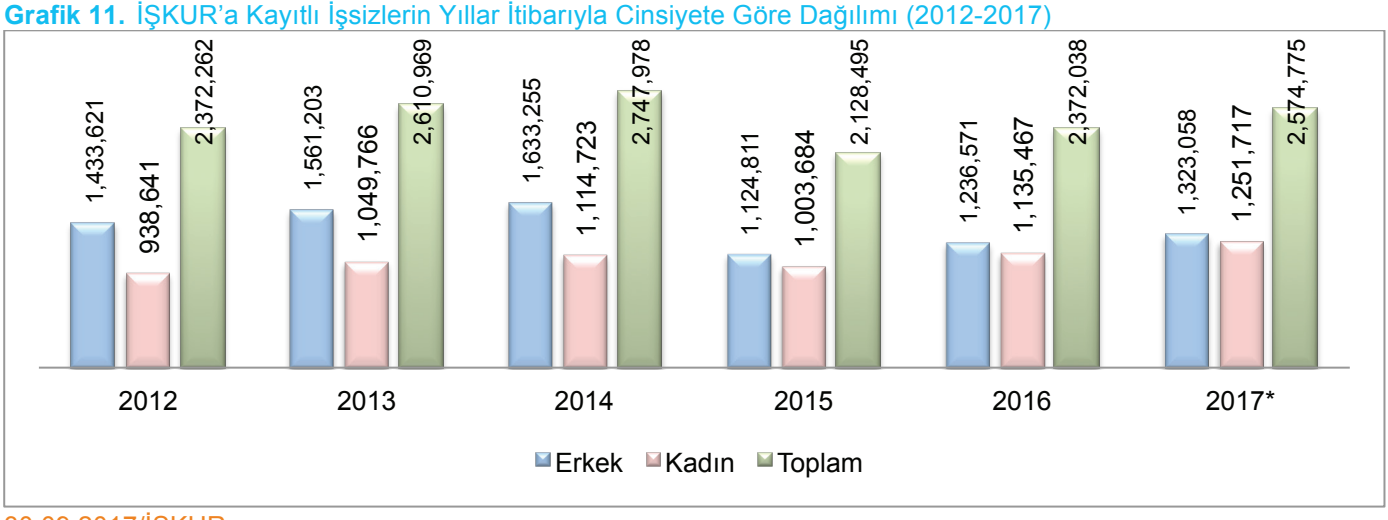

30.09.2017/İŞKUR

Cinsiyet bazında bakıldığında, erkek işsizlerin kadın işsizlerden fazla olduğu ve kadınların İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına girme eğilimlerinde artış olduğu gözlenmektedir.

Tablo 25. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsizler

Yaş Grubu	Erkek	%	Kadın	%	Toplam	%
15-19	158.812	12,0%	107.626	8,6%	266.438	10,3%
20-24	325.103	24,6%	310.437	24,8%	635.540	24,7%
25-29	229.037	17,3%	214.017	17,1%	443.054	17,2%
30-34	158.148	12,0%	166.563	13,3%	324.711	12,6%
35-39	144.175	10,9%	168.902	13,5%	313.077	12,2%
40-44	112.617	8,5%	131.327	10,5%	243.944	9,5%
45-49	92.719	7,0%	82.164	6,6%	174.883	6,8%
50-54	57.658	4,4%	44.573	3,6%	102.231	4,0%
55-59	28.853	2,2%	18.068	1,4%	46.921	1,8%
60-64	11.522	0,9%	5.961	0,5%	17.483	0,7%
65+	4.414	0,3%	2.079	0,2%	6.493	0,3%
Toplam	**1.323.058**	**100%**	**1.251.717**	**100%**	**2.574.775**	**100%**

30.09.2017/İŞKUR

Yaş grupları açısından incelendiğinde ise, kayıtlı işsiz rakamına benzer bir şekilde Kurum sistemine kayıtlı işsizlerin 20-39 yaş aralığında yoğunlaştığı görülmektedir. 2017 Eylül ayı itibarıyla Kurum portföyünde yer alan 2.574.775 işsizin % 35'i 15-24 yaş aralığında yer alan gençlerden oluşmaktadır. 2017 Eylül verilerine göre; Kuruma kayıtlı işsiz genç sayısının 901.978 olduğu, bu kategori içerisinde yer alan gençlerin ise % 72'sinin ortaöğretim veya altı mezunu olduğu görülmektedir. Bu durum, genç işsizlerin mesleksizlik sorunu ile karşı karşıya olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Tablo 26. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsizler

Eğitim Durumu	Erkek	%	Kadın	%	Toplam	%
Okur Yazar Olmayan	35.925	2,7%	49.838	4,0%	85.763	3,3%
Okur Yazar	37.721	2,9%	55.388	4,4%	93.109	3,6%
İlköğretim	610.030	46,1%	475.192	38,0%	1.085.222	42,1%
Ortaöğretim (Lise ve Dengi)	373.820	28,3%	325.201	26,0%	699.021	27,1%
Ön Lisans	107.701	8,1%	161.063	12,9%	268.764	10,4%
Lisans	151.195	11,4%	178.627	14,3%	329.822	12,8%
Yüksek Lisans	6.228	0,5%	6.138	0,5%	12.366	0,5%
Doktora	438	0,03%	270	0,02%	708	0,0%
Toplam	**1.323.058**	**100%**	**1.251.717**	**100%**	**2.574.775**	**100,0%**

30.09.2017/İŞKUR

Kuruma kayıtlı işsizlerin cinsiyet açısından dağılımı incelendiğinde, oranların kadın ve erkekler için birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir. Kadınların tüm kayıtlı işsizler içindeki oranı % 49, erkeklerin ise % 51 olarak gerçekleşmiştir. İşgücüne katılma oranları ve kadınların genel olarak işgücü piyasasında çalışma istekleri göz önüne alındığında, özellikle kadınların iş bulma konusunda İŞKUR'u tercih ettikleri görülmektedir.

4.5 AÇIK İŞ

Açık iş, İŞKUR tarafından işverenlerden alınan işgücü taleplerini ifade etmektedir. Açık işler, işverenlerin online olarak dolduracakları formlarla yayımlanabileceği gibi aynı zamanda birebir ziyaret, telefon, faks ve eposta kanallarıyla da alınabilmektedir. İşverenlerin taleplerine istinaden, İMD'ler doğru adayı hızlı bir biçimde yönlendirmek amacıyla düzenli olarak işyeri ziyaretleri gerçekleştirmekte ve işverenlerin ihtiyaçlarını yerinde tespit ederek hızlı çözümler üretmek için çalışmalarını sürdürmektedir.

Tablo 27. İşyeri Türüne Göre Açık İş Sayısı (2012-2017)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Kamu	140.668	66.267	11.639	12.653	6.338	6.914
Özel	851.136	1.414.929	1.724.253	2.030.603	2.099.098	2.068.772
Toplam	**991.804**	**1.481.196**	**1.735.892**	**2.043.256**	**2.105.436**	**2.075.686**

30.09.2017/İŞKUR

2017 yılında istihdam seferberliği kapsamında getirilen teşviklerin, işgücü piyasasına yansıması oldukça olumlu yönde gerçekleşmiştir. Söz konusu teşviklerin de etkisiyle, 2017 Eylül ayında işgücü piyasasında 2.075.686 açık iş toplanmış olup Eylül ayı itibarıyla Kurum 2016 yıl sonu performansı olan 2.1 milyon açık iş seviyesine yaklaşmıştır.

4.6 İŞE YERLEŞTİRME

İşe yerleştirme, Kurum tarafından yayımlanan ilanların veya yürütülen kurs/programların sonucunda işverenin Kurumun kendisine yönlendirdiği kişileri işe alması olarak ifade edilmektedir. Açık işler için uygun kişilerin belirlenerek işverene gönderilmesini müteakip işveren tarafından kişinin istihdam edilmesi süreci olan "işe yerleştirme" hizmeti, ülkemizin kamu istihdam kurumu olarak İŞKUR'un nihai hedefini oluşturmaktadır.

Grafik 12. Açık İş ve İşe Yerleştirme Sayısı(2012-2017)

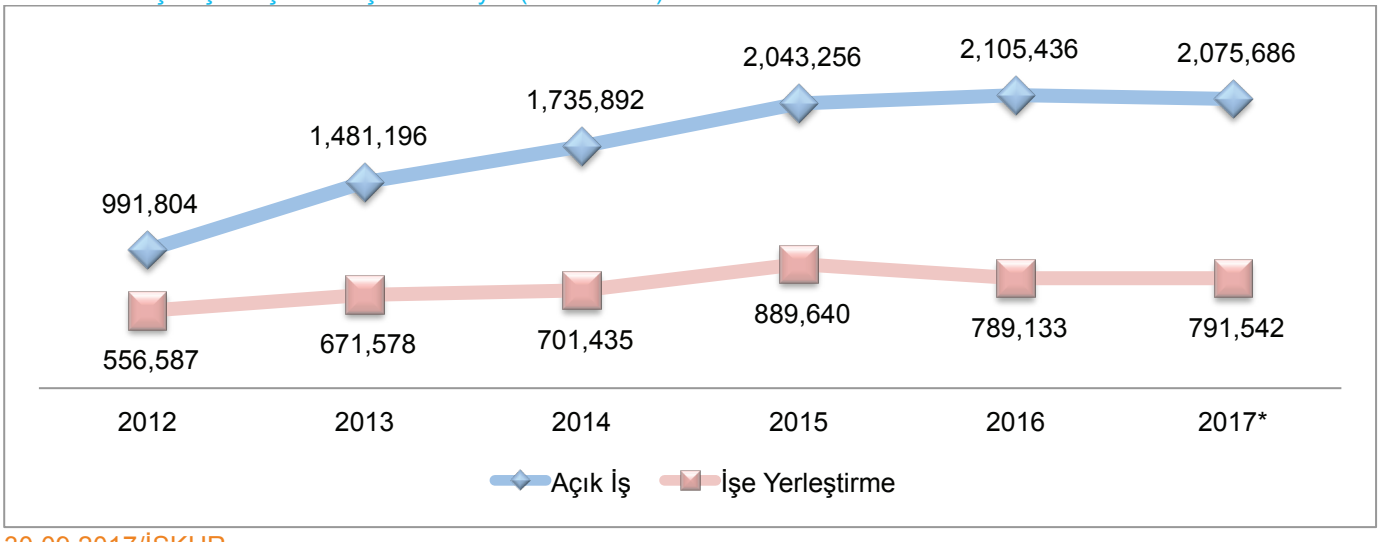

30.09.2017/İŞKUR

2012 yılından itibaren 2016 yılına kadar düzenli bir şekilde artan işe yerleştirmeler, 2016 yılında yaşanan olumsuzluklar nedeniyle yavaşlamış ve rutinin aksine bir önceki yılın altında bir performans ile sonuçlanmıştır. 2016 yılında meydana gelen yavaşlamanın etkisini azaltmak ve

istihdamı artırmak amacıyla başlatılan istihdam seferberliği kapsamında alınan tedbirler sayesinde 2017 Eylül ayı itibarıyla bir önceki yılın seviyelerinin yakalandığı görülmekle beraber işe yerleştirmelerin yeniden artan trendi yakaladığı görülmektedir. 2017 Eylül ayı itibarıyla, 791.542 kişi Kurum aracılığı ile işe yerleştirilmiştir.

Grafik 13. Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı(2012-2017)

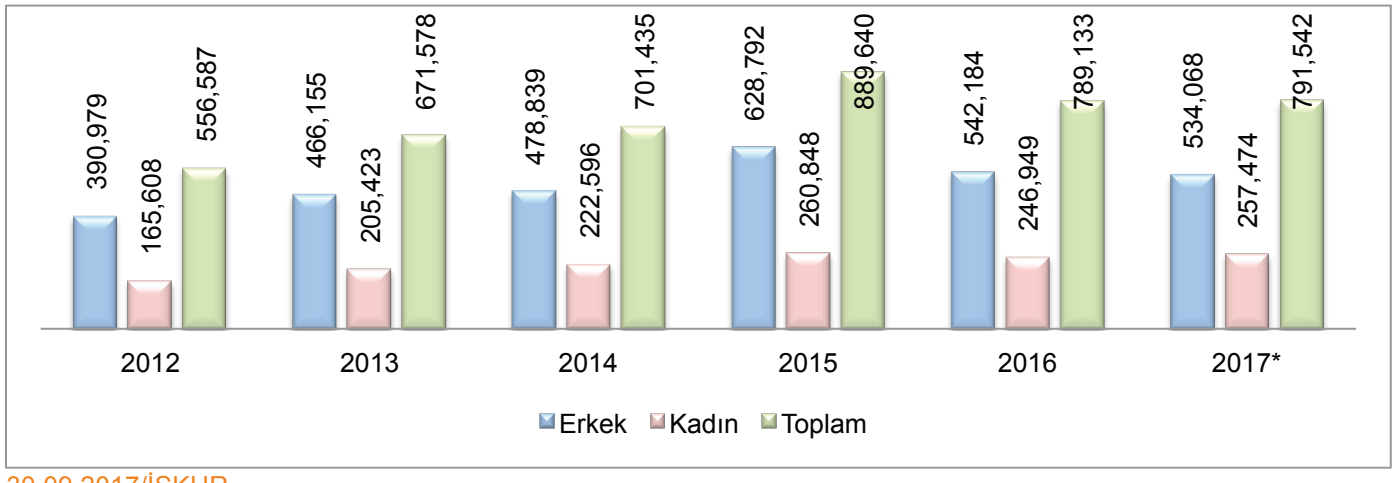

30.09.2017/İŞKUR

İşgücü piyasasında görülen genel işgücüne katılım oranlarına denk bir şekilde, işe yerleştirmelerde de her yıl erkeklerin sayısı kadınlardan daha fazla olarak gerçekleşmiştir. Genel ortalamada kadınların toplam işe yerleştirilmedeki payı % 30 seviyesinde seyrederken bu oran erkekler için % 70 olmuştur. 2017 Eylül ayı itibarıyla iş arayan; 534.068 erkek, 257.474 kadın işgücü piyasasından alınan açık işlere yerleştirilmiştir.

Grafik 14. İşyeri Türüne Göre İşe Yerleştirme Sayısı(2012-2017)

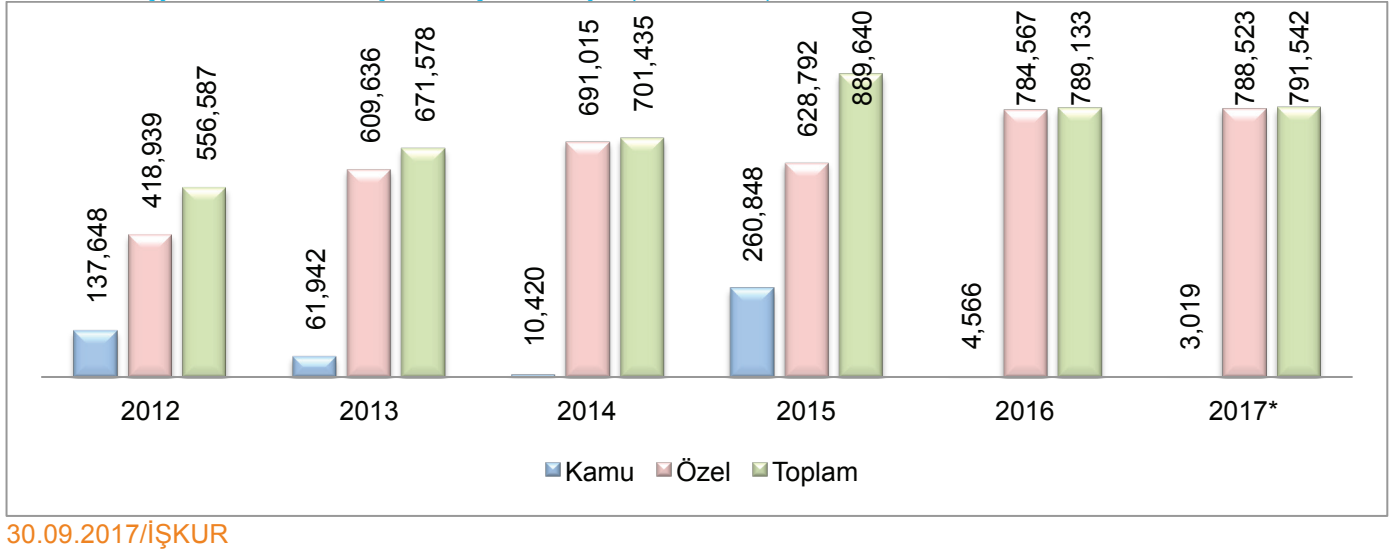

30.09.2017/İŞKUR

Kurum tarafından işe yerleştirmelerin büyük kısmının özel sektörde gerçekleştiği görülmektedir. Yıllar itibarıyla kamu sektöründe yapılan işe yerleştirmelerin oranı ve miktarı azalırken, özel sektör işe yerleştirmeleri ise önemli ölçüde artmıştır. Kurum işe yerleştirmeleri, 2017 Eylül ayı itibarıyla 2012 Eylül dönemi (363.995) rakamlarına kıyasla % 217 artmıştır. Bu artış, İŞKUR'un işgücü piyasasında son yıllarda oldukça aktif rol aldığını ve işverenlerce tercih edilen bir Kurum haline geldiğini göstermektedir.

4.7 ENGELLİ, ESKİ HÜKÜMLÜ VE TERÖRLE MÜCADELEDE MALÜL SAYILMAYACAK ŞEKİLDE YARALANANLARIN İSTİHDAMI

4857 sayılı İş Kanununun 30 uncu maddesi gereğince işverenler; 50 veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde % 3 engelli, kamu işyerlerinde ise % 4 engelli ve % 2 eski hükümlü veya terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralanan işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. İşverenlerin çalıştırmakla yükümlü oldukları kişiler İŞKUR aracılığıyla sağlanmaktadır.

İŞKUR özel sektörde, gerek engellilere yönelik mevcut kota sisteminden doğan yükümlülüklerin yerine getirmesi gerekse engellilere yönelik uyguladığı aktif işgücü programları ile engelli istihdamını geliştirmekte ve desteklemektedir. 2017 Temmuz ayı itibarıyla engelli kota doluluk oranı % 79 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Engelli istihdamında kota uygulaması işgücü piyasasında belirleyici bir unsurdur. Dünyada engelli istihdamında yeni modeller geliştirilmektedir. Engelli istihdamında artık "eğit işe yerleştir" anlayışı yerine "işe yerleştir eğit"; ceza sistemi yerine ise teşvik sistemleri tercih edilmektedir. Bu kapsamda İŞKUR, işverenleri engelli çalıştırma konusunda teşvik eden ve engellilerin uzun süre istihdamda kalmalarını sağlayan destekli istihdam modelleri üzerinde çalışmaktadır. Destekli istihdam, sadece engelli istihdamında kullanılan bir model olmayıp ayrıca istihdamında zorluk çekilen bütün gruplar için de uygulanabilmektedir.[12]

12 ÖCAL, Mert; Ulusal ve Uluslararası Politikalar Çerçevesinde Engellilerin İstihdamını Artırmaya Yönelik Politikalar, Uzmanlık Tezi, 2014, s. 107.

4.7.1 Engellilere Sunulan İstihdam Hizmetleri

Engelliler istihdama girişte ve istihdamda kalmada normal bireylere göre dezavantajlı konumdadırlar. Engellilerin çalışma hayatında tercih edilememeleri ve bunun sonucu olarak hayatlarını devam ettirebilmeleri için kazanmaları gereken geliri kazanamamaları, onların sosyal hayatın dışında kalmalarına neden olmaktadır.[13]

Bir iş sahibi olmak, engelli bireyi muhtemelen içinde bulunduğu yoksulluktan ve olumsuz yaşam şartlarından kurtarmakla kalmayıp, aynı zamanda onu sosyal hayatın içine de katan temel bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Fakat engelli birey için iş sahibi olmak, başlı başına ekonominin dışında kalmanın getirmiş olduğu olumsuz etkileri ortadan kaldırmamaktadır. Engelliler genel olarak nitelik gerektirmeyen işlerde "mavi yakalı" olarak istihdam edilmektedir. Bunun nedeni ise engellilerin eğitimlerinin yüksek olmaması ve vasıflı olmamalarından kaynaklanmakladır. Engelli bireylerin eğitim durumlarına bakıldığında; nerdeyse yarısının (% 46)[14] ilköğretim mezunu olduğu görülmekte olup genel olarak engelli bireyler içinde meslek sahibi olanların fazla olmadığı göze çarpmaktadır.[15]

Engelli bireyleri meslek sahibi yapma ve onları kendi özelliklerine uygun işlere yerleştirme noktasında İŞKUR, engellilere yönelik sunduğu danışmanlık ve aktif programlarla engelli bireylerin istihdamını desteklemektedir.

Tablo 28. İşe Yerleştirilen Engelli Sayısı (2015-2017)

	2015	2016	2017*
Başvuru	22.511	38.620	28.987
İşe Yerleştirme	20.455	15.031	8.787
Özel	20.197	14.795	8.624
Kamu	258	236	163
Kayıtlı İşgücü	125.999	98.962	88.337
Kayıtlı İşsiz	46.853	53.493	48.629

30.09.2017/İŞKUR

[13] ÖCAL, Mert; Ulusal ve Uluslararası Politikalar Çerçevesinde Engellilerin İstihdamını Artırmaya Yönelik Politikalar, Uzmanlık Tezi, 2014, s. 40.
[14] ASPB, İşgücü Piyasasının Özürlüler Açısından Analizi,2011
[15] ÖCAL, Mert; Ulusal ve Uluslararası Politikalar Çerçevesinde Engellilerin İstihdamını Artırmaya Yönelik Politikalar, Uzmanlık Tezi, 2014, s. 40.

Engelli işe yerleştirme sayısı 2017 Eylül ayı itibarıyla 8.787 olup söz konusu işe yerleştirmelerin önemli bir kısmı özel sektörde gerçekleşmiştir.

Tablo 29. Engelli Kontenjan Durumu

Engelli Çalıştırmakla Yükümlü 50+ İş Yeri Sayısı		Çalıştırmakla Yükümlü Olduğu Engelli Sayısı		Engelli Çalışan Sayısı		Engelli Açık Kontenjan Sayısı		Engelli Kontenjan Fazlası Sayısı	
Kamu	Özel	Kamu	Özel	Kamu	Özel	Kamu	Özel	Kamu	Özel
782	18.126	7.970	109.548	9.787	91.783	680	24.872	2.497	7.107

31.08.2017/İŞKUR

İŞKUR'un 2017 Ağustos ayı sonu verilerine göre engelli işçi kontenjan durumuna bakıldığında; engelli işçi çalıştırmakla yükümlü işyeri sayısı kamuda 782 iken özel sektörde 18.126'dır. Kamu kurum ve kuruluşlarında 9.787 engelli işçi istihdam edilmekle birlikte hâlen 680 açık kontenjan bulunmakta ve kamu kuruluşları 2.497 engelli işçiyi ise kontenjan fazlası olarak çalıştırmaktadır. Özel sektörde ise 91.783 engelli işçinin istihdamına karşın 24.872 açık kontenjan bulunmakta olup 7.107 engelli işçi de özel sektör tarafından kontenjan fazlası olarak çalıştırılmaktadır.

Öte yandan, engelli işçi kontenjan açığı bulunan işverenlerle iletişime geçilerek alınan engelli işgücü talepleri Kurumumuzca yayımlanmakta ve açık kalan kontenjanların kapatılmasına gayret gösterilmektedir. Buna rağmen, engelli işçi çalıştırma yükümlülüğüne uymayan işveren veya işveren vekiline çalıştırmadığı her engelli işçi ve çalıştırmadığı her ay için İl Müdürlüklerince idari para cezası uygulanmaktadır. 2017 yılında her bir açık kontenjan için kamu ve özel işyerlerine aylık 2.295,00 TL idari para cezası uygulanmaktadır.

Engelli işçi çalıştırmadığı için işverenlerden tahsil edilen ceza paraları; engellilerin kendi işini kurmaları, engellinin iş bulmasını sağlayacak destek teknolojileri, engellinin işe yerleştirilmesi, işe ve işyerine uyumunun sağlanması ve bu gibi projelerde kullanılmaktadır.

4.7.2 Eski Hükümlü ve Terörle Mücadelede Malül Sayılmayacak Şekilde Yaralananlara Yönelik İstihdam Hizmetleri

Bir yıldan uzun süreli bir cezadan veya devlet memuru olmaya engel bir suçtan hüküm giyenler, cezasını infaz kurumlarında tamamlayanlar, cezası ertelenenler, şartlı salıverilenler, özel kanunlarda belirtilen şartlardan dolayı istihdam olanağı bulunmayanlar ve ömür boyu kamu

hizmetlerinden yasaklı bulunanlar "eski hükümlü" olarak tanımlanmaktadır. İş Kanununun 30 uncu maddesi ve ilgili Yönetmeliklerde yapılan değişiklik ile terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralanan kişiler, eski hükümlüler için kamuda ayrılan zorunlu çalışma kontenjanı kapsamında işe alınabilecek gruplar arasında yer almıştır.

Tablo 30. Eski Hükümlü ve TMY İşe Yerleştirme Sayısı (2015-2017)

	2015	2016	2017*
Başvuru	1.986	3.909	3.120
İşe Yerleştirme	255	242	152
Kayıtlı İşgücü	18.635	15.523	13.937
Kayıtlı İşsiz	6.218	7.917	7.218

30.09.2017/İŞKUR

İş Kanununda 2008 yılında yapılan değişiklikle özel sektörde eski hükümlü çalıştırma yükümlülüğünün kaldırılmasıyla birlikte İŞKUR'a yapılan eski hükümlü başvurusu yıllar itibarıyla azalmaya başlamıştır. 2017 Eylül ayında Kuruma kayıtlı eski hükümlü 7.218 işsizin 152'si işe yerleştirilmiştir.

Tablo 31. Eski Hükümlü Kontenjan Durumu

Eski Hükümlü - TMY* Çalıştırmakla Yükümlü 50+ İşyeri Sayısı(Kamu)	Çalıştırmakla Yükümlü Olduğu Eski Hükümlü - TMY Sayısı(Kamu)	Eski Hükümlü - TMY Çalışan Sayısı(Kamu)	Eski Hükümlü - TMY Açık Kontenjan Sayısı(Kamu)	Eski Hükümlü - TMY Kontenjan Fazlası Sayısı(Kamu)
782	3.671	4.248	669	1.246

31.08.2017/İŞKUR

İşgücü piyasasına dâhil olma sürecinde dezavantajlı konumda olan eski hükümlülerin Kurum bünyesindeki kontenjan durumları 2017 Ağustos ayı sonu itibarıyla ele alındığında, 782 kamu kurumu 3.671 eski hükümlü veya TMY çalıştırmakla yükümlü olup bu kurumlarda 4.248 kişi çalışmakta ve 669 kontenjan açığı bulunmaktadır.

4.8 YURTDIŞI İSTİHDAM HİZMETLERİ

Küreselleşen dünyada ulaşım ve iletişim teknolojilerinin tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar hızlı gelişmesi, geçmiş dönemlere kıyasla işgücünün dünyanın çeşitli bölgeleri arasında dolaşıma girmesini oldukça rahat bir hale getirmiştir. Bu doğrultuda işçilerin kendi ülkeleri dışında çalışmayı tercih etmesi, oluşan işgücü hareketliliğinin kamu istihdam kurumları tarafından takip edilmesini önemli bir faaliyet haline getirmiştir.

Özellikle 1960'lı yıllarda ülkemizden oldukça fazla gerçekleşen yurtdışı işçi akımları esnasında aktif rol oynayan İŞKUR, o dönemki adıyla İş ve İşçi Bulma Kurumu olarak, 1970'li yıllara kadar Avrupa ülkelerine yoğunlukla işçi gönderimine aracılık etmiştir. 1973 yılında gerçekleşen petrol krizi sonrası oluşan stagflasyonist ekonomik konjonktürü takiben Avrupa ülkelerinin Türkiye'den işçi göçü alma noktasındaki eğilimi oldukça zayıflamıştır. Bu süreçten günümüze uzanan zaman diliminde Türkiye'nin yurtdışına işçi gönderme odağı Avrupa'dan başta Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkeleri olmak üzere, Asya ve Afrika'ya kaymıştır.

2000'li yıllara İŞKUR adı altında modern kimliğine bürünen Kurum; gerek yerli, gerek yabancı kurumlardan yapılan yurtdışı işgücü taleplerinin karşılanması noktasında faaliyet gösterirken, 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu kapsamında yurtdışına işçi götürmek isteyen firmalara ve gidecek işçilere ilişkin işlemlerin yürütülmesi görevini yürütmektedir.

Tablo 32. Yurtdışına Gönderilen İşçilerin Ülkelere Göre Dağılımı

Ülkeler	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Rusya	9.496	7.720	9.277	13.762	13.463	9.163	4.379	1.938	2.537
Cezayir	1.840	1.963	2.209	1.219	1.131	2.051	4.240	3.783	1.723
Irak	4.260	5.489	11.133	15.039	15.288	7.536	5.338	4.133	1.525
S. Arabistan	7.262	6.382	8.100	8.324	5.229	3.779	2.830	2.038	1.442
Almanya	5.196	4.180	1.622	1.263	779	599	669	871	691
Türkmenistan	4.352	4.634	4.876	4.810	3.816	3.723	2.913	1.219	623
Kuveyt	11	1	40	19	-	45	125	93	618
Kıbrıs	79	93	89	1	58	164	254	372	501
Katar	3.316	3.687	3.381	505	454	1.002	541	476	489
Libya	13.585	15.645	1.951	458	1.854	1.116	77	27	364
Gürcistan	64	136	598	626	750	519	395	802	350
Kazakistan	1.602	1.015	877	985	678	1.928	1.374	803	292

30.09.2017/İŞKUR

Yıllar itibarıyla Türkiye'den yurtdışına gönderilen işçi sayıları incelendiğinde; 2017 Eylül ayı itibarıyla yurtdışına toplam 14.724 kişi gönderildiği ve işçi gönderiminin sıklıkla gerçekleştiği ülkeler arasında ilk üç sırayı Rusya, Cezayir ve Irak'ın oluşturduğu göze çarpmaktadır. Genel itibarla geçmiş yıllarda işçi hareketliliğinin olduğu ülkelere, 2017 yılında da yine işçi hareketliliğinin gerçekleştiği görülmektedir.

4.9 İŞKUR HİZMET NOKTALARI

İŞKUR hizmetlerinden faydalanmak isteyen kişilere yönelik olarak Kurumun illerdeki taşra teşkilatı ve online servisleri aracılığıyla hizmet verilmektedir. Söz konusu kanallardan ulaşma

noktasında sıkıntı yaşayan kişilerin Kuruma erişilebilirliğini artırmak amacıyla 2010 yılından itibaren imzalanan protokoller çerçevesinde ülkenin dört bir yanını kapsayacak şekilde "Hizmet Noktaları" kurulmaktadır. Belediyeler, üniversitelerin kariyer merkezleri, organize sanayi bölgeleri, ticaret ve sanayi odaları, teknoloji gelişim merkezleri, sosyal yardım kuruluşları ile imzalanan protokoller doğrultusunda kurulan bu hizmet noktaları aracılığı ile vatandaşlarımız, İŞKUR birimlerine ulaşmak zorunda kalmadan Kuruma dair işlemlerini yürütebilmektedir.

Bahse konu protokoller çerçevesinde yukarıda ifade edilen kurum ve kuruluşlarla 2017 Eylül ayı itibarıyla toplam 2.515 adet aktif hizmet noktası oluşturulduğu görülmektedir. Bu hizmet noktalarında;

- İş arayan kaydının alınması ve güncellenmesi,
- İş arayanların profiline uygun açık işlerin sorgusu,
- İş başvurusu alınması ve başvuru takibi,
- İşsizlik Sigortası başvurusu yapılması ve ödeme planı sorgusu
- Aktif işgücü piyasası programlarına başvuru yapılması ve başvuruların takibi,
- Özel sektör işvereninin işgücü taleplerinin alınması ve sonuçlandırılması

Yönünde hizmetler vatandaşlarımıza sunulmaktadır.

4.10 SOSYAL YARDIM - İSTİHDAM BAĞLANTISI KAPSAMINDAKİ FAALİYETLER

Ülkemizde yürütülmekte olan sosyal yardım uygulamaları ile istihdam arasında bağlantı kurulması ve sosyal yardım sisteminin yeniden yapılandırılması amacıyla 01.04.2010 tarihli Ekonomi Koordinasyon Kurulu toplantısında "Sosyal Yardım Sisteminin İstihdam ile Bağlantısının Kurulması ve Etkinleştirilmesi Eylem Planı" kabul edilmiştir.

Bu kapsamda sosyal yardım istihdam bağlantısının etkinleştirilmesini sağlamak amacıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) arasında 17.02.2012 tarihinde geniş kapsamlı bir işbirliği protokolü imzalanmıştır.

Söz konusu protokolün "Sosyal Yardımlar ile İstihdam Bağlantısının Etkinleştirilmesi" bölümünde, İŞKUR tarafından belirlenen çalışabilirlik kriterlerine uygun olmak üzere; sosyal yardım başvurusu yapan, sosyal yardım alan, Aile ve Sosyal Destek Danışmanları (ASDD) tarafından yapılan saha incelemeleri sonucunda belirlenen kişilerin İŞKUR'a yönlendirilmesi ve

bu kişilere İş ve Meslek Danışmanları (İMD) tarafından rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi öngörülmüştür.

Sosyal yardım yararlanıcılarının istihdama yönlendirilmesi noktasında uygulamada yaşanan sorunların çözümü ve bazı illerde yapılan örnek uygulamaların değerlendirilmesi amacıyla, İŞKUR ile ASPB Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü tarafından 14.11.2013 tarihinde "Sosyal Yardımlar İle İstihdam Bağlantısının Etkinleştirilmesi Çalıştayı" düzenlenmiştir. Çalıştayda 81 ilde hizmet vermekte olan 973 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV) ile Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerince uygulanmak üzere yeni bir Eylem Planı hazırlanmıştır.

Bahse konu Eylem Planına uygun olarak, Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları arasında yapılan protokol ve yetkilendirmelerle tüm vakıflarda İŞKUR hizmet noktaları kurulmuştur. Vakıflardan hane dosya sayılarına göre görevlendirilen vakıf görevlilerine İŞKUR tarafından yetki verilmiştir. Söz konusu personellere İŞKUR portalının kullanımı ve iş arayan kaydı yapabilmeleri için eğitimler verilmiştir. Bu sayede sosyal yardım yararlanıcılarından çalışabilir durumda olanların, vakıflardaki görevliler tarafından İŞKUR'a gönderilmeden doğrudan iş arayan kayıtlarının yapılması, durumlarına uygun işgücü taleplerine ve aktif işgücü piyasası programlarına yönlendirilmesi ile çalışabilecek durumdaki sosyal yardım yararlanıcılarının etkin ve hızlı bir şekilde istihdama katılımlarının sağlanması hedeflenmiştir.

Eylem Planının sosyal yardım alanları istihdam eden özel sektör işverenlerinin ödeyecekleri sosyal güvenlik primi işveren payının karşılanması yönünde teşvik çalışmaları yapılması maddesi bu çalışmaları farklı bir boyuta taşımıştır. Teşvike ilişkin yasal düzenleme 14.04.2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen 6704 sayılı Kanunun 11 inci maddesiyle, 29.05.1986 tarihli 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşmayı ve Dayanışmayı Teşvik Kanununa Ek 5 inci maddenin eklenmesi ile getirilerek Kanun, 26.04.2016 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Teşvik uygulamasının hayata geçirilmesi amacıyla, 22.06.2017 tarihli ve 30104 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve 01.01.2018 tarihinde yürürlüğe girecek olan Sosyal Yardım Yararlanıcılarının İstihdamına İlişkin Yönetmelik yayımlanmıştır.

Söz konusu Yönetmelikte sayılan nitelikleri taşıyan sosyal yardım yararlanıcılarını istihdam eden özel sektör işverenlerinin belli şartlar dahilinde sigorta primi işveren payının tamamı 1 yıl süreyle ASPB tarafından karşılanacaktır. Bu süreyi 1 yıl daha uzatmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Yönetmelik kapsamında ayrıca çalışabilir durumda olan yararlanıcılar ASPB tarafından İŞKUR'a kayıt edilecek ve bu kişiler istihdam faaliyetlerine yönlendirilecektir. Mesleki eğitimi veya aktif işgücü programlarını ya da İŞKUR tarafından teklif edilen işi haklı bir sebep olmaksızın üçüncü kez kabul etmeyenlerin nakdi düzenli sosyal yardımları, bir yıl süreyle kesilecektir. Ayrıca istihdama yönlendirme faaliyetlerine katılan yararlanıcılara ilave olarak istihdama yönlendirme yardımları verilecektir.

Bahse konu çalışmalar sonucunda 30.09.2017 itibarıyla sosyal yardım yararlanıcılarından İŞKUR hedef kitlesine giren kişilerin 601.644'ü İŞKUR'a kaydedilmiştir. Bu kişilerden 281.456' sı işe yönlendirilmiş ve 72.996 kişinin istihdamı sağlanmıştır. Ayrıca 106.449 kişi mesleki eğitim ve/veya mesleki rehabilitasyon faaliyetlerinden oluşan kurslara başvurmuş olup başvuran kişilerin 32.140'ı ise bu kurslara katılmıştır.

4.11 İSTİHDAM FUARI VE KARİYER GÜNÜ

2013-2017 yıllarını kapsayan Stratejik Planımızda yer alan "İşgücü Piyasasının İhtiyaçları Doğrultusunda İstihdam Hizmetlerini Çeşitlendirmek ve İşe Yerleştirmede Aktif Rol Oynamak" amacına ulaşmak için istihdam fuarı ve kariyer günleri düzenlenmesine önem verilmekte ve bu faaliyetler 2010 yılından beri artarak devam ettirilmektedir.

İstihdam fuarları işçi, işveren ve ilgili kuruluşları aynı çatı altında buluşturmak, işverenlerin işgücü taleplerini değerlendirmelerine imkân vermek, adaylarla firma temsilcileri arasında ön görüşme imkânı sağlamak, istihdam ortamı yaratmak, İŞKUR'un hizmetlerinin vatandaşlar tarafından tanınırlığını arttırmak amacıyla düzenlenmektedir. Bu fuarlarda; sosyal taraflar, yerel yönetimler, üniversiteler, ilgili diğer kurum ve kuruluşlar ile sanayici ve işletmeci işbirliğinde, yerel düzeyde işgücünü arz edenler ile talep edenler bir araya gelmekte ve mesleki eğitim, istihdam ve insan kaynakları konusunda taraflar arasında kalıcı ve kurumsal bir iletişim mekanizması kurulmaktadır. Fuarlar sırasında çeşitli seminer ve sunumlar gerçekleştirilerek iş

arama becerileri ve istihdam imkanları ile ilgili bilgiler de verilmektedir. 2017 yılı için büyükşehir belediyesi bulunan 30 ilin her birinde en az bir istihdam fuarı yapılması hedeflenmektedir.

Tablo 33. İstihdam Fuarı Sayısı (2010-2017)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
İstihdam Fuarı	10	16	27	27	30	21	17	32

30.09.2017/İŞKUR

Kariyer günleri yerel düzeyde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar ile çalışma hayatına yeni atılacak olan eğitimli/nitelikli gençleri buluşturarak, gençlerin sektörler ve firmalar hakkında bilgi sahibi olmasına ve iş bulmasına aracılık etmek, düzenlenecek etkinlikler vasıtasıyla öğrencilerin kariyer planlamalarına yardımcı olmak, aynı zamanda kurum ve kuruluşların nitelikli işgücüne erişimini kolaylaştırmak amacıyla gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda İŞKUR hizmetleri, iş arama becerileri, kariyer planı yaparken dikkat edilmesi gereken hususlar, gençlere yönelik istihdam ve işbaşı eğitim imkanları gibi konularda da sunum ve seminerler gerçekleştirilmektedir. Kariyer günleri ile eğitim düzeyi yüksek/nitelikli işgücüne ulaşarak İŞKUR faaliyetleri hakkında tanıtım ve bilgilendirme yapılarak çalışma hayatına yeni atılacak olan gençlerin iş arama süresinin kısalmasına yardımcı olunmakta, İŞKUR'un tanınırlığı artmaktadır. Ayrıca ilin önde gelen işverenleri ile gençleri buluşturularak girişimcilik ve iş hayatı hakkında bilgi düzeylerinin artırılmasına çalışılmaktadır. 2017 yılı için tüm devlet ve vakıf üniversitelerinde kariyer günleri düzenlenmesi hedeflenmektedir.

Tablo 34. Kariyer Günü Sayısı (2011-2017)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*
Kariyer Günü	41	102	138	174	116	70	80

30.09.2017/İŞKUR

4.12 ÖZEL İSTİHDAM BÜROLARI FAALİYETLERİ

ILO özel istihdam bürolarını, "bir istihdam boşluğunun doldurulmasını veya mesleki ilerlemeyi ya da istihdama girişi kolaylaştırmak ya da hızlandırmak amacıyla faaliyet göstermeyi üstlenen, özel hukuk hükümlerine tabi hizmet kuruluşları" olarak tanımlamaktadır[16].

Mevzuat kapsamında ise özel istihdam büroları, İş arayanların elverişli oldukları işlere yerleştirilmesine ve çeşitli işler için uygun işçiler bulunmasına aracılık yapmak ve/veya geçici iş ilişkisi kurma faaliyeti yürütmek üzere Kurum tarafından izin verilen gerçek veya tüzel kişilerdir.

Bu kapsamda iş ve işçi bulmaya aracılık faaliyetinde bulunmak isteyenler Kurum il müdürlüklerine veya hizmet merkezlerine başvurarak gerekli bilgi ve belgeleri ibraz etmekte, yapılan değerlendirmeler sonucunda başvurusu uygun bulunanlara "Özel İstihdam Bürosu" açma ve iş ve işçi bulmaya aracılık faaliyetinde bulunma izni verilmektedir.

6715 Sayılı Kanun ile özel istihdam bürolarının faaliyetleri ayrıca Kurumdan yetki alınması şartıyla geçici iş ilişkisini kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Dolayısıyla özel istihdam büroları; iş ve işçi bulmaya aracılık faaliyeti yapmakta, işgücü piyasası ile istihdam ve insan kaynaklarına yönelik hizmetleri yürütebilmekte, mesleki eğitim düzenleyebilmekte ve yetki verilmesi halinde belirlenen alanlar dahilinde ve belirli sürelerle geçici iş ilişkisi kurabilmektedir. Ancak özel istihdam bürolarının kamu kurum ve kuruluşlarının kadro ve pozisyonları için aracılık faaliyeti yapması ve geçici iş ilişkisi kurması yasaklanmıştır.

Özel istihdam büroları, yıl içerisinde yaptıkları iş ve işçi bulmaya ilişkin aracılık faaliyeti, işgücü piyasası ile istihdam ve insan kaynaklarına yönelik hizmetleri, düzenledikleri mesleki eğitim ve yetki verilmesi halinde kurdukları geçici iş ilişkisi ile ilgili olarak üçer aylık dönemler halinde Kuruma düzenli olarak rapor göndermekle yükümlüdürler.

---

[16] Akdemir, Koray Alper; Geçici İş İlişkisinin Yurtdışı Örnekleri ve Türkiye'deki Uygulanabilirliği, İŞKUR Uzmanlık Tezi, 2014, Ankara, s.7

Grafik 15. Cinsiyete Göre Özel İstihdam Büroları İşe Yerleştirme Sayısı(2007-2017)

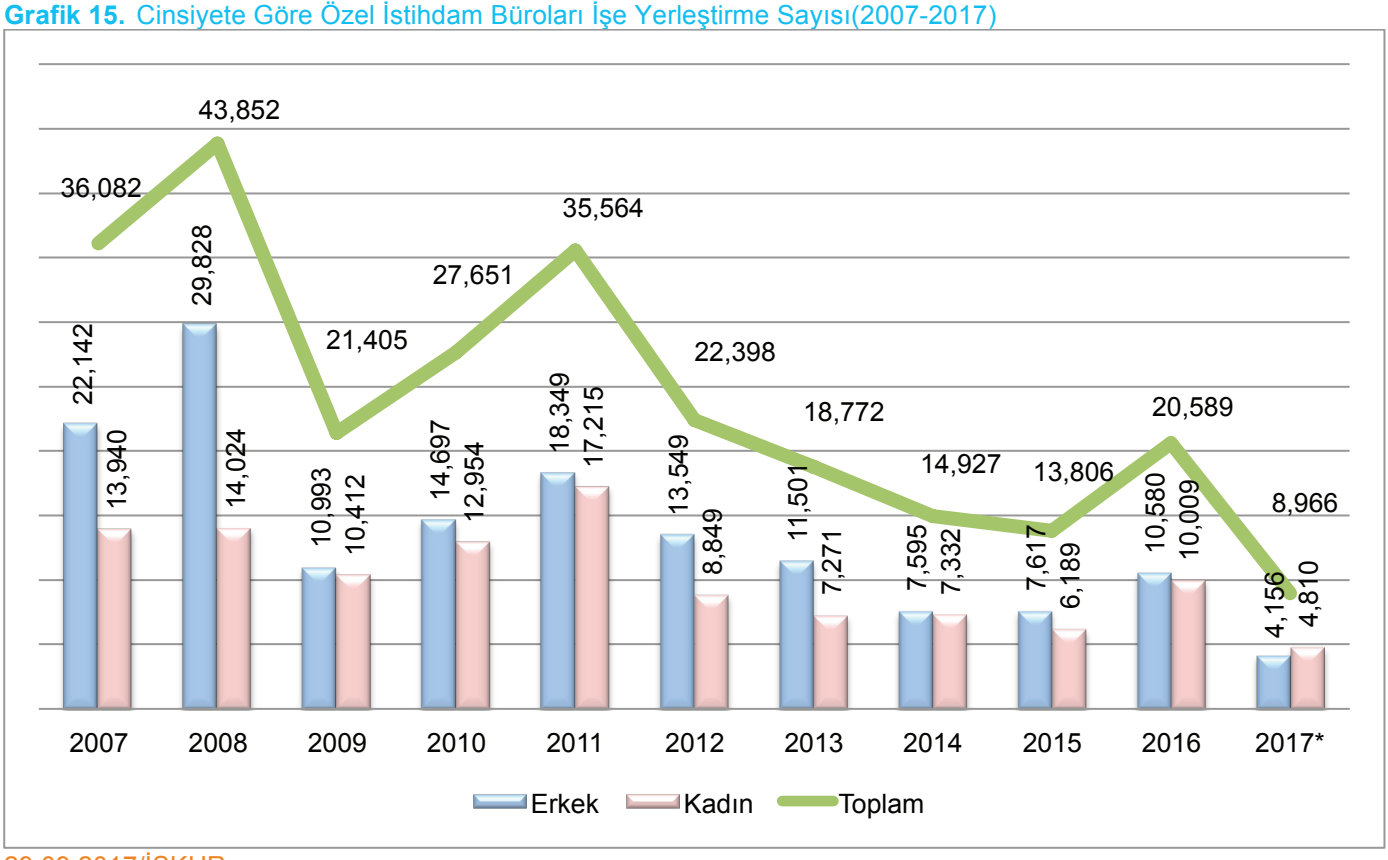

29.09.2017/İŞKUR

2004 yılından itibaren faaliyetlerine başlayan ve sayıları giderek artan özel istihdam büroları, 2017 Haziran ayı sonu itibarıyla birikimli olarak 350.000 kişinin işe yerleştirilmesinde aracılık yaptığını Kuruma bildirmiştir. 2017 yılı Haziran sonu itibarıyla 4.156'sı erkek, 4.810'u kadın olmak üzere toplam 8.966 kişi özel istihdam büroları vasıtasıyla istihdam edilmiştir.

Tablo 35. İllere Göre Özel İstihdam Büro Sayısı

İller	İzin Alan Büro Sayısı	Faal Bulunan Büro Sayısı	Kapalı Büro Sayısı
Adana	15	4	11
Ankara	83	33	50
Antalya	57	23	34
Balıkesir	4	1	3
Bursa	40	14	26
Denizli	2	1	1
Düzce	2	1	1
Eskişehir	4	2	2
Gaziantep	8	2	6
İstanbul	633	300	333
İzmir	71	30	41
Kahramanmaraş	1	1	0
Kayseri	8	3	5
Kocaeli	10	1	9
Konya	4	1	3
Manisa	7	4	3
Muğla	8	3	5
Nevşehir	1	1	0
Sakarya	5	5	0
Tekirdağ	10	7	3
Toplam	**973**	**437**	**536**

29.09.2017/İŞKUR

Uygulamanın başladığı tarihten itibaren 2017 Eylül ayı sonuna kadar toplam 973 firmaya özel istihdam bürosu açma izni verilmiş olup, hâlihazırda 437 özel istihdam bürosu faaliyetine devam etmektedir. İstanbul, faaliyet gösteren büroların en çok bulunduğu il iken, ikinci sırayı Ankara ve üçüncü sırayı İzmir almaktadır. Ayrıca özel istihdam bürolarından 7'sinin geçici iş ilişkisi yetkisi lisanslama işlemleri Haziran ayı içerisinde tamamlanmıştır.

İŞKUR

BEŞİNCİ BÖLÜM
AKTİF İŞGÜCÜ PİYASASI PROGRAMLARI

9. GENEL KURUL
ÇALIŞMA RAPORU

5.1 GENEL GÖRÜNÜM

Ekonomik ve sosyal yapıda yaşanan değişimlerin bir sonucu olarak; işgücü arz ve talebi arasında ortaya çıkan niteliksel eşleştirme sorunları işsizliğin temel nedenleri arasında görülmektedir. Bu da kamu istihdam faaliyetlerinin temelini oluşturan eşleştirme hizmetlerinin yeni politikalar ve uygulamalar ile desteklenmesini zorunlu kılmaktadır.

Eğitimli ve nitelikli işgücü talebinin artması üretken bir ekonominin önemli bir göstergesidir. İşgücü piyasamızda çalışanların ve işsizlerin eğitim seviyelerinin genellikle düşük düzeylerde olması işgücü piyasamızı olumsuz yönde etkilemektedir.

İŞKUR, kamu istihdam hizmetlerinin bir parçası olan aktif istihdam politikalarına büyük önem vermektedir. Bu kapsamda ekonomik ve sosyal sorunların yaşanmasına neden olan işsizlikle mücadele etmek amacıyla aktif istihdam politikaları çerçevesinde çeşitli faaliyetler yürütülmektedir.

Aktif işgücü programlarının temel amacı, işsizlere yalnızca gelir desteği sağlamak yerine onların çalışma hayatına dönüşlerini kolaylaştırmaktır. Aktif işgücü programları ile istihdamın korunması ve artırılması, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesi, işsizliğin azaltılması ve özel politika gerektiren ya da başka bir ifadeyle kırılgan gruplar olarak da ifade edilen dezavantajlı grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına çalışılmaktadır. İŞKUR tarafından uygulanmakta olan aktif işgücü programları aşağıda yer almaktadır.

- Mesleki Eğitim Kursları
- Girişimcilik Eğitim Programları
- İşbaşı Eğitim Programları
- Toplum Yararına Programlar
- Proje bazlı faaliyetler

İşsizlik sorununun çok boyutlu yapısı, bu sorunla mücadelede bütüncül yaklaşımların izlenmesini, ulusal ve yerel düzeyde tüm aktörlerin sürece etkin bir şekilde katılımını gerektirmektedir. Bu anlamda aktif istihdam politikaları çerçevesinde yürütülen faaliyetlerin planlanma ve uygulanma sürecinde yerel aktörlerin önemli bir paya sahip olduğu bir yapı oluşturulmuştur. 5763 sayılı Kanun ile kurulan, ilgili aktörlerin katılımıyla oluşturulan ve yerel

düzeyde istihdam politikalarında söz sahibi olan İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının, bu faaliyetler üzerinde önemli bir fonksiyon üstlendiği görülmektedir.

2008 yılında yürürlüğe giren 5763 sayılı Kanun'un yanı sıra; 2011 yılında yürürlüğe giren 6111 sayılı Kanun, 2013 yılı Mart ayında yürürlüğe giren Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliği ve 2015 Nisan ayında yürürlüğe giren 6645 sayılı Kanun ile aktif işgücü piyasası politikaları çerçevesinde yürütülen faaliyetlere ilişkin önemli düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu düzenlemeler ile; işgücü piyasasının değişen ve çeşitlenen ihtiyaçlarının daha etkin bir şekilde karşılanmasına ve bununla birlikte kamu kaynaklarının daha verimli kullanılmasına önemli katkılar sağlamıştır.

Aktif işgücü programları kapsamında yürütülen bu faaliyetlerin finansman kaynakları şunlardır:

- İşsizlik Sigortası Fonu,
- Kurum bütçesi,
- Engelli ve eski hükümlü istihdam yükümlülüğünü yerine getirmeyen işyerlerine kesilen idari para cezaları,
- Uluslararası kurum ve kuruluşlarla yürütülen projelere sağlanan hibe ve krediler.

Tablo 36. Aktif İşgücü Piyasası Kurs ve Programları (2017)

Kurs/Program Türü	Açılan Kurs / Program Sayısı	Katılan Kursiyer Sayısı		
		Erkek	Kadın	Toplam
Mesleki Eğitim Kursları	4.216	27.076	59.396	**86.472**
Girişimcilik Eğitim Programları	2.645	34.176	32.932	**67.108**
İşbaşı Eğitim Programları	85.855	113.905	114.279	**228.184**
Toplam	**92.716**	**175.157**	**206.607**	**381.764**

30.09.2017/İŞKUR

2017 yılı Ocak-Eylül döneminde aktif işgücü piyasası politikaları çerçevesinde 92.716 kurs/program düzenlenmiş ve bu faaliyetlerden 175.157'si erkek, 206.607'si kadın olmak üzere toplam 381.764 kişi faydalanmıştır.

Tablo 37. Aktif İşgücü Piyasası Kurs ve Programları (Detaylı) (2017)

Kurs/Program Türü	Program Sayısı	Katılımcı Sayısı		
		Erkek	Kadın	Toplam
İşbaşı Eğitim Programları	85.855	113.905	114.279	**228.184**
Girişimcilik Eğitim Programları	2.645	34.176	32.932	**67.108**
MEK/Özel Politika	1.627	6.505	25.138	**31.643**
MEK/İstihdam Garantisiz	1.381	4.121	23.273	**27.394**
MEK/ İstihdam Garantili	732	7.079	9.397	**16.476**
Çalışanların Mesleki Eğitimi	344	8.067	1.237	**9.304**
Hükümlü Kursu/Kurum Kaynaklı	60	916	47	**963**
Engelli Kursu/Komisyon Kaynaklı	65	327	260	**587**
Engelli Kursu/Kurum Kaynaklı	6	42	44	**86**
Eski Hükümlü Kursu/Kurum Kaynaklı	1	19	0	**19**
Toplam	**92.716**	**175.157**	**206.607**	**381.764**

30.09.2017/İŞKUR

Tablodaki veriler incelendiğinde; işin iş başında öğrenilmesi amacıyla düzenlenen işbaşı eğitim programlarının ilk sırada olduğu, ikinci sırada ise meslek kazandırma amaçlı düzenlenen kurs ve programların olduğu görülmektedir.

Tablo 38. Öğrenim Durumuna Göre Aktif İşgücü Piyasası Kurs ve Programlarından Faydalanan Sayısı

Kurs/ Program Türü	Öğrenim Durumu								
	Okur Yazar Olmayan	Okur Yazar	İlköğretim	Ortaöğretim (Lise ve Dengi)	Ön lisans	Lisans	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
MEK	451	5.454	49.693	19.403	6.074	5.291	105	1	**86.472**
İEP	927	2.033	84.326	79.620	31.944	28.826	504	4	**228.184**
GEP	668	844	22.395	21.029	7.410	13.860	847	55	**67.108**
Toplam	**2.046**	**8.331**	**156.414**	**120.052**	**45.428**	**47.977**	**1.456**	**60**	**381.764**

30.09.2017/İŞKUR

İŞKUR tarafından yürütülen aktif işgücü programlarına katılanların büyük çoğunluğunun ilköğretim (%40,9) ve ortaöğretim (%31,4) mezunu oldukları görülmektedir. Bununla birlikte ön lisans ve üstü eğitim alanların toplam içindeki payları özellikle işbaşı eğitim programının bir sonucu olarak her geçen yıl artmaktadır.

Tablo 39. Yaşa Göre Aktif İşgücü Piyasası Kurs ve Programlarından Faydalanan Sayısı

Kurs / Program Türü	YAŞ GRUBU											
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65 +	Toplam
MEK	8.166	17.881	13.526	11.739	12.542	10.022	6.732	3.888	1.400	456	120	**86.472**
İEP	36.377	84.960	48.145	22.982	17.257	10.503	5.520	1.813	497	115	15	**228.184**
GEP	1.254	10.491	13.683	12.522	11.906	8.029	4.677	2.710	1.209	468	159	**67.108**
Toplam	**45.797**	**113.332**	**75.354**	**47.243**	**41.705**	**28.554**	**16.929**	**8.411**	**3.106**	**1.039**	**294**	**381.764**

30.09.2017/İŞKUR

Faaliyetlerden faydalananların yaş dağılımına bakıldığında 20-24 yaş aralığındaki kişilerin toplam içindeki payının %29,68 ve 15-29 yaş aralığındaki gençlerin payının ise %61,42 olduğu görülmektedir.

Aktif işgücü piyasası politikaları çerçevesinde yürütülen faaliyetlerden yararlananlara, eğitime ya da programa katıldıkları süre boyunca günlük zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere miktarı İŞKUR Yönetim Kurulunca belirlenen zaruri gider ödemesi yapılmaktadır. Ayrıca yararlanıcıların faaliyet süresince, iş kazası ve meslek hastalığı sigorta primi ile genel sağlık sigortası primleri Kurumumuz tarafından karşılanmaktadır.

5.2 MESLEKİ EĞİTİM KURSLARI

Mesleki eğitim kursları ile; işgücü piyasası ihtiyaçları doğrultusunda herhangi bir mesleği olmayan işsizlerin meslek sahibi olmaları, mesleği olan kişilerin beceri düzeylerinin geliştirilmesi, mevcut mesleklerin geçerliliğini yitirdiği durumlarda ise kişilerin yeni meslek sahibi olmaları hedeflenmektedir. Ayrıca bu kurslar ile özellikle işgücü piyasasının dışında kalmış kadınlar, engelliler, gençler, uzun süreli işsizler gibi dezavantajlı gruplara öncelik verilerek bu kişilerin işgücü piyasasına entegre olmalarını kolaylaştırmak amaçlanmaktadır.

Mesleki eğitim kursları ile işsizlere mesleki vasıf kazandırarak veya var olan vasıflarını geliştirerek istihdam edilebilirlikleri arttırılmakta ve işgücü piyasasının düşük nitelik sorununa çözüm bulmaya çalışılmaktadır. Mesleki eğitim kursları işsizlere teorik eğitimlerin verildiği eğitimler olabileceği gibi doğrudan işin başında pratik eğitimin verildiği kurslarda olabilmektedir.

Düzenlenen eğitimler ile kişilerin işgücü piyasası ihtiyaçlarına uygun olarak meslek sahibi olmaları ve bu yolla istihdamın korunması ve artırılması hedeflenmektedir. Bu eğitim programları, işgücünün nitelikli hale gelmesine ve işgücü piyasasında mobilitenin arttırılmasıyla yapısal işsizliğin azaltılmasına katkı sağlamaktadır.

2013 yılı ve sonrasında yapılan düzenlemeler ile birlikte işgücü piyasası taleplerinin ve uluslararası mesleki standart, yeterlilik ve belgelendirme sistemlerinin esas alındığı bir yapıya geçilmiştir. Böylece; mesleki eğitim kurslarının uygulanma açısından niteliği ön plana çıkaran bir yapıya kavuştuğu gözlenmektedir.

Grafik 16. İŞKUR Tarafından Düzenlenen Mesleki Eğitim Kurslarının Yıllar İtibarıyla Dağılımı

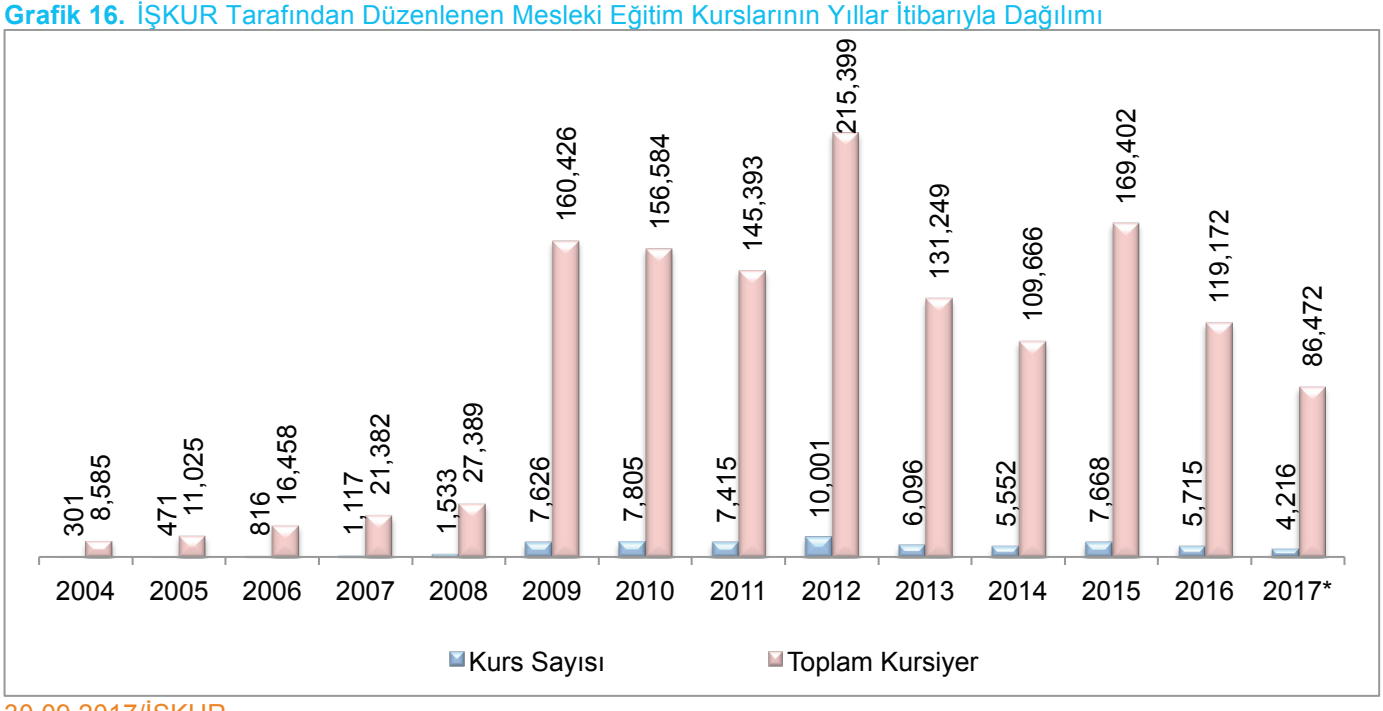

30.09.2017/İŞKUR

Tabloya göre; 2008 yılı sonrasında gerek düzenlenen kurs gerekse de kursiyer sayısında önemli bir artışın yaşandığı görülmektedir. 2008 yılında 27.389 kişiye eğitim verilmiş iken bu sayı İşsizlik Sigortası Fonundan kaynak tahsis edilmesi ile birlikte 2009 yılında 160.426'ya ulaşmıştır. Kurumsal kapasitenin artırılması ve yapılan kapsamlı mevzuat değişikliği ile sunulan hizmetlerde nitelik artışı sağlanmış ve 2013 yılında 131.249, 2014 yılında 109.666, 2015 yılında 169.402, 2016 yılında 119.172 kişiye mesleki eğitim kursu verilmiştir. 2017 yılı Eylül ayı itibarıyla ise 86.472 kişi katılmıştır.

Grafik 17. Cinsiyete Göre Mesleki Eğitim Kurslarından Faydalananlar

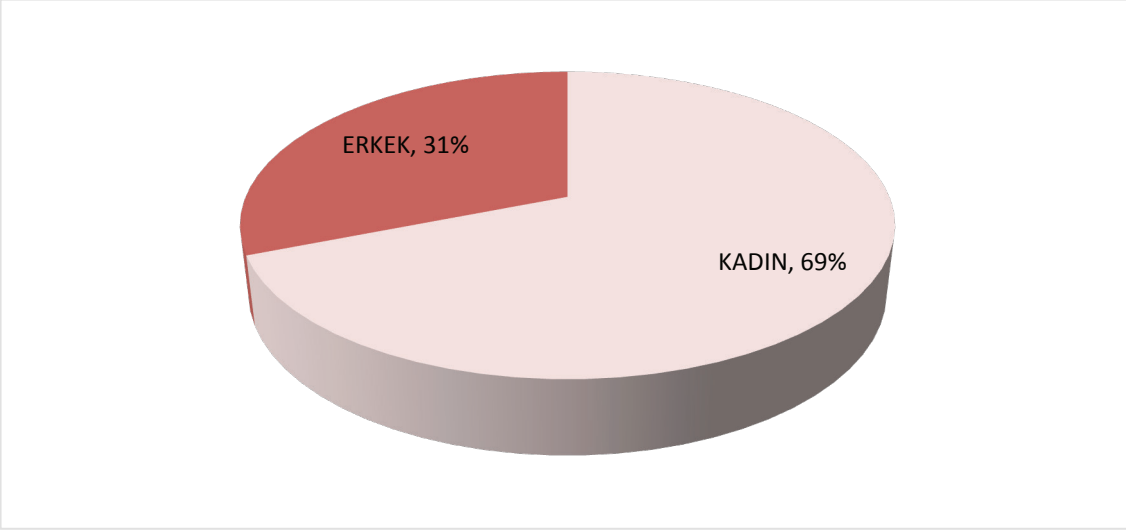

30.09.2017/İŞKUR

Kurslardan yararlananların cinsiyet bağlamında dağılımı incelendiğinde; işgücü piyasasına katılma oranları oldukça düşük düzeyde olan kadınların mesleki eğitim kurslarına erkeklere oranla daha fazla katılım sağladıkları görülmektedir. 2017 yılı Eylül ayı itibarıyla mesleki eğitim kursuna katılan 86.472 kişinin 59.396'sı kadınlardan, 27.076'sı erkeklerden oluşmaktadır. Oransal dağılıma bakıldığında ise kadınların %69 ile erkeklere oranla faaliyetlerden daha fazla faydalandığı görülmektedir.

Grafik 18. Eğitim Durumlarına Göre Mesleki Eğitim Kursiyerleri

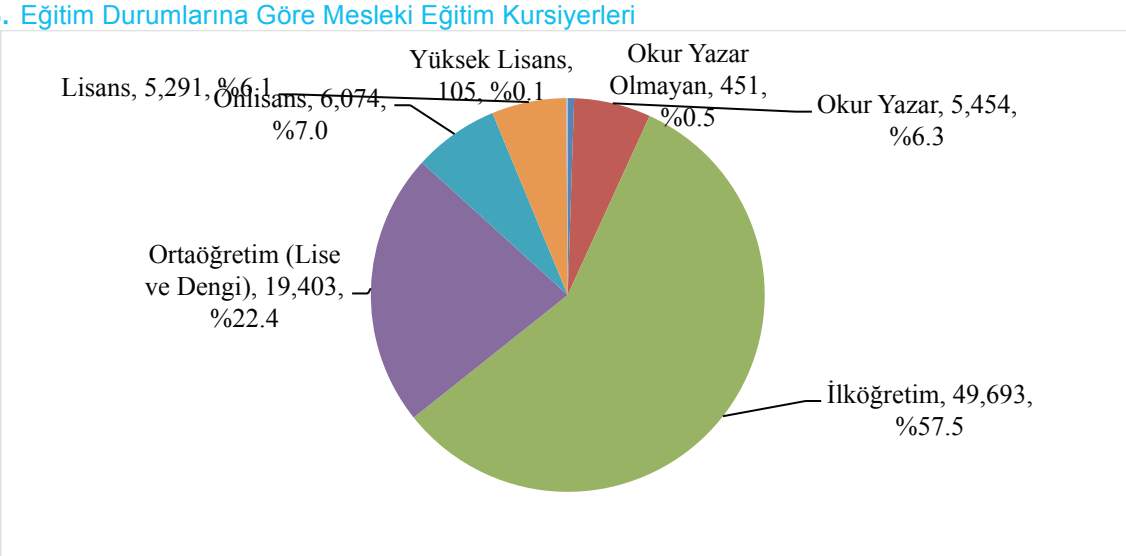

30.09.2017/İŞKUR

Mesleki eğitim kursiyerlerinin eğitim durumlarına göre dağılımı incelendiğinde; 2017 Ocak-Eylül döneminde her eğitim seviyesinde program uygulanabildiği görülmekle birlikte, diğer gruplara

kıyasla dezavantajlı olan ilk ve orta öğretim mezunlarının kurslara daha yoğun ilgi gösterdikleri anlaşılmaktadır

Tablo 40. Yaş Gruplarına Göre Mesleki Eğitim Kursiyerleri

Yaş Grubu	Kursiyer			
	Erkek	Kadın	Toplam	Oran(%)
15-19	2.777	5.389	8.166	9,44
20-24	6.375	11.506	17.881	20,68
25-29	5.380	8.146	13.526	15,64
30-34	3.835	7.904	11.739	13,58
35-39	3.416	9.126	12.542	14,50
40-44	2.407	7.615	10.022	11,59
45-49	1.599	5.133	6.732	7,79
50-54	835	3.053	3.888	4,50
55-59	323	1.077	1.400	1,62
60-64	107	349	456	0,53
65+	22	98	120	0,14
Toplam	**27.076**	**59.396**	**86.472**	**100**

30.09.2017/İŞKUR

2017 Ocak-Eylül döneminde mesleki eğitim kurslarına katılanların yaş grupları itibarıyla dağılımına bakıldığında; 15-29 yaş aralığında yer alan gençlerin kurslardan daha fazla (%45,76) yararlandığı görülmektedir.

Mesleki eğitim kursları sonrasında sınavlara girerek başarı gösterenlere Milli Eğitim Bakanlığı veya üniversiteler tarafından düzenlenen resmi geçerliliği olan sertifikalar verilmektedir. Ayrıca eğitim verilen meslekte Mesleki Yeterlilik Kurumu Belgesi veriliyorsa kursiyerlerin bu sınavlara girmesi ve belge alması sağlanmaktadır. Başarılı olanların belge ve sertifika ücretleri de İŞKUR tarafından karşılanmaktadır.

Eğitimlere ilişkin eğitici giderleri, temrin giderleri ile kursiyer zaruri gideri ve iş kazası meslek hastalığı ile genel sağlık sigortası primleri İŞKUR tarafından karşılanmaktadır.

Tablo 41. Ana Sektörlere Göre Mesleki Eğitim Kurslarına Katılanlar

Kurs Türü	Sektörler			Toplam
	Hizmet	Sanayi	Tarım	
MEK/Özel Politika	23.155	1.931	6.557	**31.643**
MEK/İstihdam Garantisiz	24.777	1.894	723	**27.394**
MEK/ İstihdam Garantili	8.740	7.601	135	**16.476**
Çalışanların Mesleki Eğitimi	4.203	5.072	29	**9.304**
Hükümlü Kursu/Kurum Kaynaklı	784	179	0	**963**
Engelli Kursu/Komisyon Kaynaklı	550	37	0	**587**
Engelli Kursu/Kurum Kaynaklı	76	10	0	**86**
Eski Hükümlü Kursu/Kurum Kaynaklı	19	0	0	**19**
Toplam	**62.304**	**16.724**	**7.444**	**86.472**

30.09.2017/İŞKUR

Mesleki eğitim kurslarının sektörel dağılımı incelendiğinde hizmet sektörünün ağırlığı (%72) görülmektedir. Sanayi sektörü ise %19 ile en çok kurs düzenlenen ikinci sektördür.

Tablo 42. En Fazla Mesleki Eğitim Kursu Düzenlenen İlk 10 Meslek(2017*)

Meslek Adı	Program Sayısı	Katılımcı Sayısı
Dokuma Konfeksiyon Makineci	169	4.041
Süt Sığırı Yetiştiricisi	111	2.356
Yöresel Kilim Dokuyucusu	137	2.271
Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)	106	2.242
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	83	2.182
Kadın Giysileri Dikim Elemanı	69	1.754
El Nakışçısı	95	1.668
Aşçı Yamağı (Çırağı)	75	1.615
Seramik İmal İşçisi	30	1.574
Hasta Ve Yaşlı Refakatçisi	71	1.570

30.09.2017/İŞKUR

Mesleki eğitim kursları çerçevesinde en fazla kurs düzenlenen ilk 10 meslek arasında dokuma konfeksiyon makineci, süt sığırı yetiştiricisi, yöresel kilim dokuyucusu, çoban/sürü yönetim elemanı (küçükbaş hayvan), müşteri hizmetleri görevlisi/asistanı, kadın giysileri dikim elemanı(düz dar etek- kadın pantolonu-bluz- elbise-fantezi elbise), el nakışçısı, aşçı yamağı (çırağı), seramik imal işçisi ve hasta ve yaşlı refakatçisi meslekleri yer almaktadır.

5.2.1 Çalışanların Mesleki Eğitimi

İŞKUR, çalışanların mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmek ve yeni teknolojilere uyum sağlamalarına yardımcı olmak amacıyla mesleki eğitim kursları düzenlemektedir. İşyerlerinde

hizmet alımı ya da işbirliği kapsamında bir mesleki eğitim kursu açıldığında işyerinin çalışanları mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmek amacıyla bu kurslara katılabildiği gibi sadece çalışanlara yönelik olarak da işbirliği yöntemi ile mesleki eğitim kursu düzenlenebilmektedir. Tehlikeli ve çok tehlikeli işlerde çalıştırılan işçilere yönelik de ilgili mevzuat hükümleri kapsamında kurs düzenlenebilmektedir. Bu kurslara katılan kişiler eğitim sonunda sertifika sahibi olmaktadır.

Çalışanların mesleki eğitimi kurslarında herhangi bir gider ödenmemekle birlikte, yüklenicinin eğiticiyi kendi bünyesinden temin edememesi halinde eğitici gideri karşılanabilmektedir. Mevzuat değişikliği ile birlikte kamu kurum ve kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıyla da protokol yapılması halinde çalışanlara yönelik mesleki eğitim kursları düzenlenebilmektedir.

Grafik 19. Çalışanların Mesleki Eğitimi Kursları (2009-2017*)

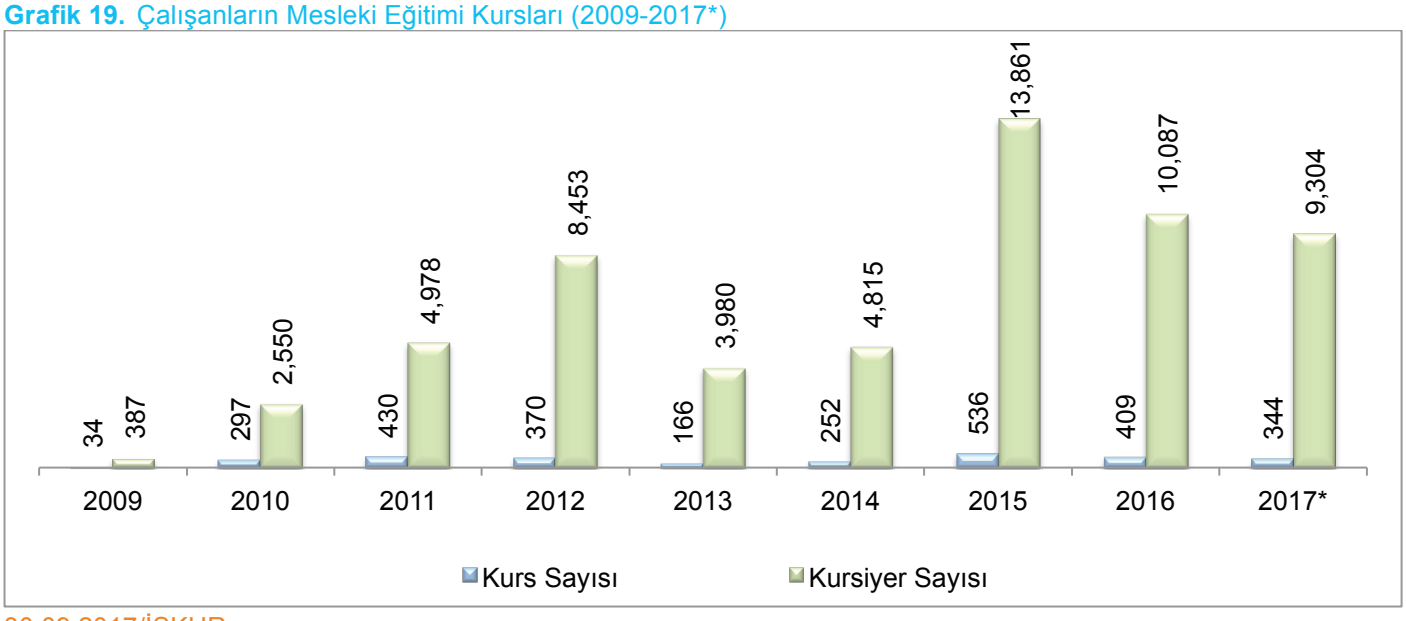

30.09.2017/İŞKUR

2012 yılına kadar olan dönemde çalışanların mesleki eğitimi kurslarından yararlanan kursiyer sayısı artarken 2012 yılından sonra azalma görülmüş olup, 2013 - 2015 yılları arasında tekrar bir artış olmuştur. Ancak 2015 yılından itibaren çalışanların mesleki eğitimi kurslarından yararlanan kursiyer sayısında bir azalma olduğu görülmektedir.

5.2.2 Özel Politika Gerektiren Gruplara Yönelik Çalışmalar

4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu gereğince Kurum görevleri arasında sayılan "istihdamda özel politika gerektiren grupların istihdamını kolaylaştırıcı mesleki eğitim ve mesleki

rehabilitasyon hizmetleri vermek veya verdirmek, diğer işgücü yetiştirme ve uyum programlarını uygulamak" hükmü doğrultusunda dezavantajlı gruplara yönelik aktif işgücü piyasası programları da yürütülmektedir.

Özel politika gerektiren gruplara yönelik 2016 yılında 1.669 kurs ve program düzenlenmiş olup bu kurs ve programlardan 7.796'sı erkek, 28.364'ü kadın olmak üzere toplam 36.160 kişi yararlanmıştır. 2017 yılı Eylül ayı itibarıyla 6.505'i erkek, 25.138'i kadın olmak üzere toplamda 31.643 kişi yararlanmıştır.

5.3 İŞBAŞI EĞİTİM PROGRAMLARI

İşsizliğin en önemli nedenleri arasında işsizlerin yeterli mesleki beceri edinememesi ve mesleki tecrübe eksikliği bulunmaktadır. Bu bağlamda, 2009 yılında uygulamaya konulan işbaşı eğitim programları ile Kuruma kayıtlı işsizlerin yine Kuruma kayıtlı işyerlerinde, daha önceden edindikleri teorik bilgileri uygulama yaparak pekiştirmeleri ve mesleki deneyim kazanmaları amaçlanmaktadır.

İşbaşı eğitim programı, en az iki sigortalı çalışanı olan Kuruma kayıtlı işyerlerinde uygulanabilmektedir.

İşbaşı Eğitim Programı ile işverenler yeni işe alacakları kişileri önceden iş başında tanıma imkânı bulurken, işsizler ve özellikle de üniversite öğrencileri ise işe girerken karşılarına çıkan "iş tecrübesizliği" engelini aşabilmektedir.

İşbaşı eğitim programlarında 2017 yılı itibarıyla, katılımcılara katılım sağladıkları her bir gün için 27 ila 54 TL kursiyer zaruri gideri verilmektedir.

23 Nisan 2015 tarih ve 29335 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6645 sayılı Kanun ile işbaşı eğitim programının tamamlanmasının ardından katılımcıların istihdam edilmeleri durumunda imalat sektöründe faaliyet gösteren işverenler için 42 ay, diğer sektörlerde faaliyet gösteren işverenler içinse 30 ay süreyle sigorta primi işveren payının İŞKUR tarafından karşılanması imkânı getirilmiştir. Ayrıca işverenlere, işbaşı eğitim programı süresince katılımcıya yapılan harcamaların vergiden indirilmesi imkânı getirilmiştir.

Grafik 20. İşbaşı Eğitim Programlarının Yıllar İtibarıyla Dağılımı(2010-2017*)

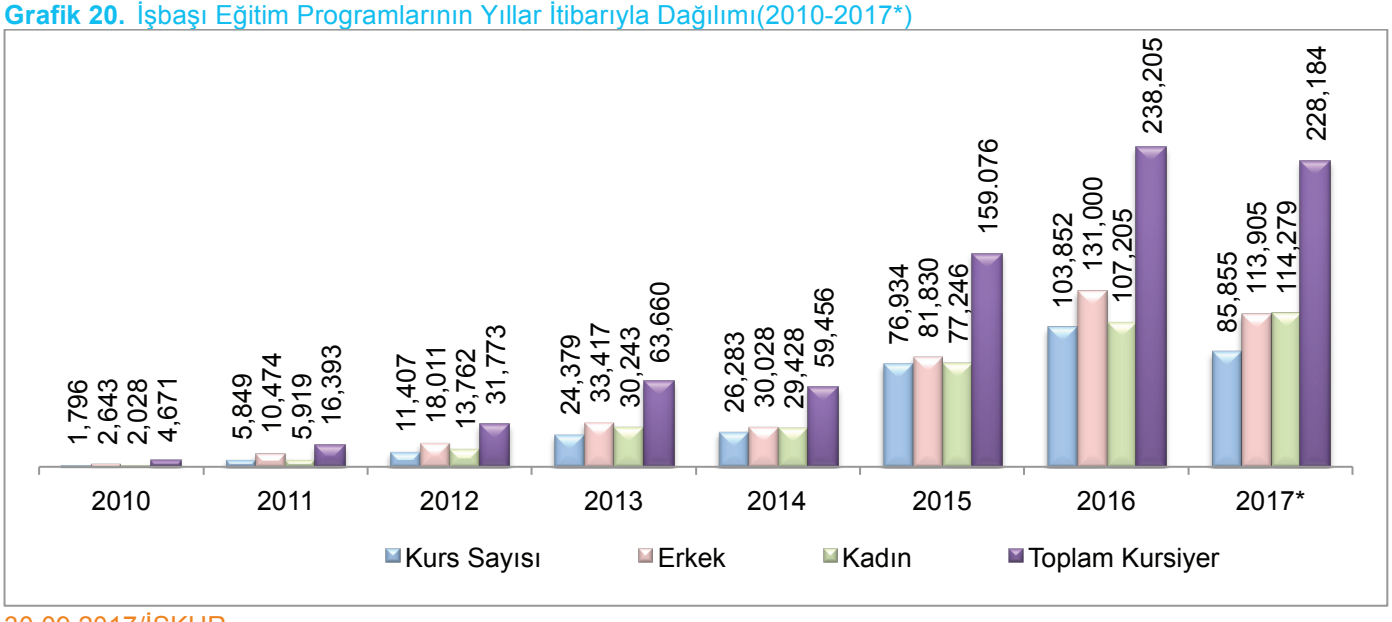

30.09.2017/İŞKUR

Programın ilk uygulandığı yıl olan 2009 yılında açılan 555 programdan 1.285 kişi yararlanmış iken, bu sayının yıllar itibarıyla artarak 2013 yılında 63.660, 2014 yılında 59.456, 2015 yılında 159.076 ve 2016 yılında 238.205 kişi olarak gerçekleştiği görülmektedir.

2017 yılı Eylül ayı itibarıyla ise 228.184 kişinin programdan yararlandığı görülmektedir. Faydalanan sayısındaki artışta, 2014 yılı sonunda yapılan mevzuat değişikliği sonrası uygulamanın kolaylaştırılması ve işverenlere tanınan teşviklerin payı oldukça fazladır.

Tablo 43. En Fazla İşbaşı Eğitim Programı Düzenlenen İlk 10 Meslek(2017)

Meslek Adı	Program Sayısı	Katılımcı Sayısı
Satış Danışmanı	6.274	12.953
Garson (Servis Elemanı)	4.269	12.703
Satış Elemanı (Perakende)	1.467	10.653
Büro Memuru (Genel)	5.158	7.775
Konfeksiyon İşçisi	770	7.713
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	498	6.400
Ön Muhasebeci	5.205	6.059
Reyon Görevlisi	813	6.017
Makineci (Dikiş)	1.060	6.008
Aşçı Yardımcısı	266	5.337

30.09.2017/İŞKUR

İşbaşı eğitim programları çerçevesinde en fazla program düzenlenen ilk 10 meslek arasında satış danışmanı, garson (servis elemanı), satış elemanı (perakende), büro memuru (genel),

konfeksiyon işçisi, çağrı merkezi müşteri temsilcisi, ön muhasebeci, makineci (dikiş), reyon görevlisi ve perakende satış elemanı (gıda) meslekleri yer almaktadır.

Tablo 44. Eğitim Durumuna Göre İşbaşı Eğitim Programı Katılımcıları(2017)

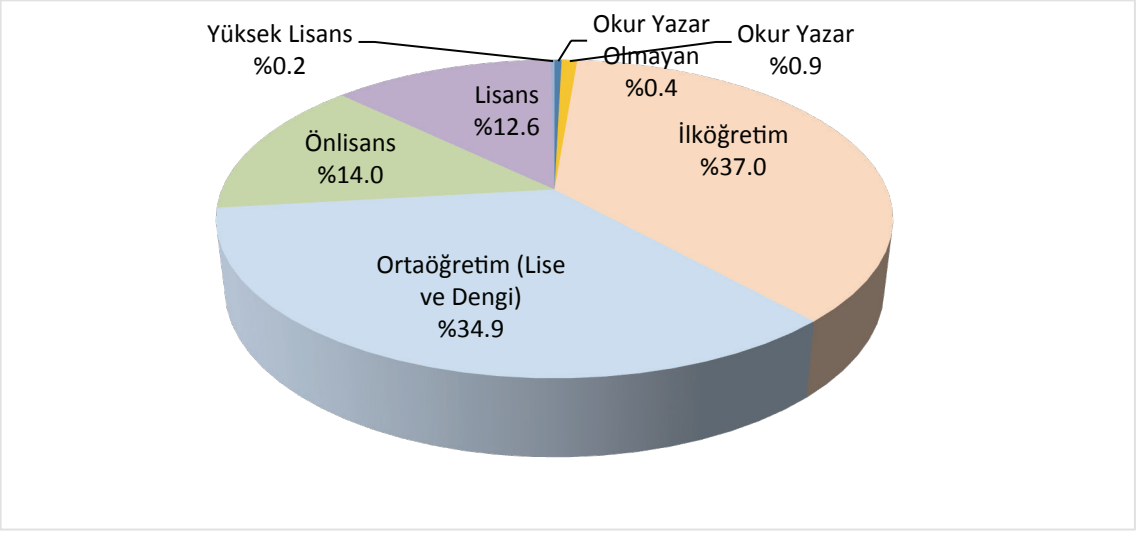

30.09.2017/İŞKUR

Programlara katılanların eğitim durumu incelendiğinde; her eğitim seviyesinde programın uygulanabildiği görülmekle birlikte, ilk ve orta öğretim mezunlarının programlara daha yoğun ilgi gösterdikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 45. Yaş Gruplarına Göre İşbaşı Eğitim Programı Katılımcıları(2017)

Yaş Grubu	Katılımcı			
	Erkek	Kadın	Toplam	Oran (%)
15-19	21.355	15.022	36.377	**15,94**
20-24	42.877	42.083	84.960	**37,23**
25-29	24.901	23.244	48.145	**21,10**
30-34	10.920	12.062	22.982	**10,07**
35-39	6.771	10.486	17.257	**7,56**
40-44	3.849	6.654	10.503	**4,60**
45-49	2.268	3.252	5.520	**2,42**
50-54	670	1.143	1.813	**0,79**
55-59	226	271	497	**0,22**
60-64	58	57	115	**0,05**
65+	10	5	15	**0,01**
Toplam	114	114	228	**100**

30.09.2017/İŞKUR

Yaş gruplarına göre işbaşı eğitim programlarından yararlanan kişi sayısına bakıldığında; bu kişilerin %74,27'sinin 15-29 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo 46. Ana Sektörlere Göre İşbaşı Eğitim Programı Katılımcıları(2017)

Kurs Türü	Sektörler			Genel Toplam
	Hizmet	Sanayi	Tarım	
İşbaşı Eğitim Programı (İEP)	157.174	69.630	1.380	228.184
Toplam	**157.174**	**69.630**	**1.380**	**228.184**

30.09.2017/İŞKUR

İşbaşı eğitim programına katılanların %68,88'i hizmet sektöründe, %30,51'i ise sanayi sektöründe yer almıştır.

5.4 GİRİŞİMCİLİK EĞİTİM PROGRAMLARI

2009 yılında yapılan düzenlemeler kapsamında aktif işgücü piyasası programlarına kendi işlerini kurarak ekonomiye katkı sağlamak isteyenlere yönelik düzenlenen girişimcilik eğitim programları eklenmiştir. Kuruma kayıtlı olanların kendi işlerini kurmalarına ve geliştirmelerine yardımcı olmak ve Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) Yeni Girişimci Desteğine başvurarak bu destekten yararlanmalarını sağlamak programların temel amacını oluşturmaktadır.

Eğitim programları ile girişimci adaylarının kendi iş fikirlerine ilişkin olarak iş planı hazırlamayı öğrenmesi ve uygulamaya yönelik gerekli bilgi ve deneyim kazandırılması yoluyla kişilerin işletme kurma fikrinin olgunlaşması sağlanmaktadır. Bu anlamda gerek işsizler gerekse işletmesini geliştirmek isteyenler eğitimlerden yararlanabilmektedirler. Söz konusu eğitimler; eğitimleri verebilecek gerekli yetkinliğe sahip üniversiteler, özel eğitim kurumları, meslek birlikleri ve odalar ile işbirliği halinde düzenlenebilmektedir. 2014 yılında mevzuatta yapılan değişiklikle program kapsamında girişimcilik eğitimi almış kişilere, iş kurma ve geliştirme konularında danışmanlık ve mentorluk hizmeti ile birlikte finansal destek imkanlarına erişimi kolaylaştırıcı hizmetler de verilmektedir. Ayrıca Kurumumuz tarafından 70 saat olarak uygulanan girişimcilik eğitim programları KOSGEB ile 01 Eylül 2016 tarihinde yenilenen protokol sonucu 32 saat olarak uygulanmaya başlamıştır.

Grafik 21. Girişimcilik Eğitim Programları (2010-2017)

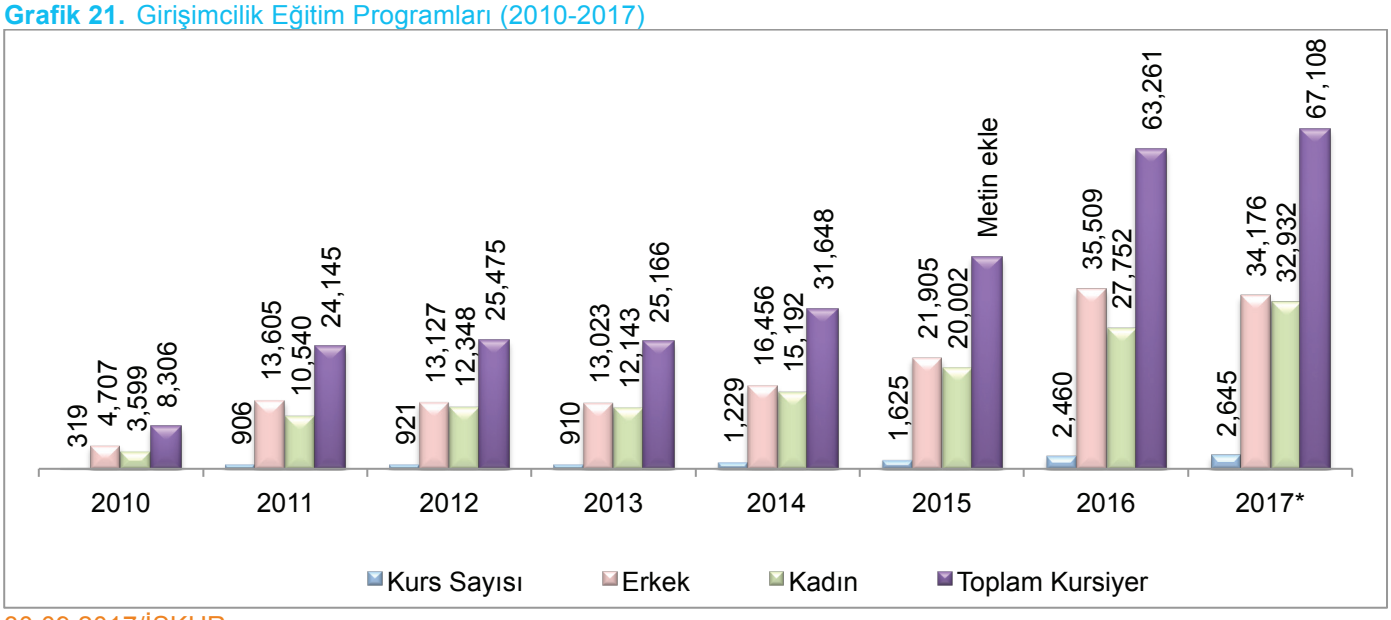

30.09.2017/İŞKUR

2010 yılı itibarıyla uygulanmaya başlanan girişimcilik eğitim programlarından söz konusu yılda 8.306 kişi yararlanmışken, bu sayı 2016 yılı itibariyle 63.261'e ulaşmıştır. 2017 yılı Ocak- Eylül dönemi itibarıyla da 67.108 kişi girişimcilik eğitim programlarından yararlanmıştır.

Tablo 47. Yaş Grubuna Göre Girişimcilik Eğitim Programı Katılımcı Sayısı(2017)

Yaş Grubu	Katılımcı			
	Erkek	Kadın	Toplam	Oran(%)
15-19	794	460	1254	**1,87**
20-24	6.172	4.319	10.491	**15,63**
25-29	7.737	5.946	13.683	**20,39**
30-34	6.323	6.199	12.522	**18,66**
35-39	5.437	6.469	11.906	**17,74**
40-44	3.461	4.568	8.029	**11,96**
45-49	2.043	2.634	4.677	**6,97**
50-54	1.235	1.475	2.710	**4,04**
55-59	591	618	1.209	**1,80**
60-64	283	185	468	**0,70**
65+	100	59	159	**0,24**
Toplam	**34.176**	**32.932**	**67.108**	**100**

30.09.2017/İŞKUR

Yaş grupları itibarıyla katılımcıların dağılımına bakıldığında; 25-39 yaş aralığında yer alanların programlardan daha fazla yararlandığı görülmektedir.

Grafik 22. Eğitim Durumuna Göre Girişimcilik Eğitim Programı Katılımcılarının Dağılımı(2017)

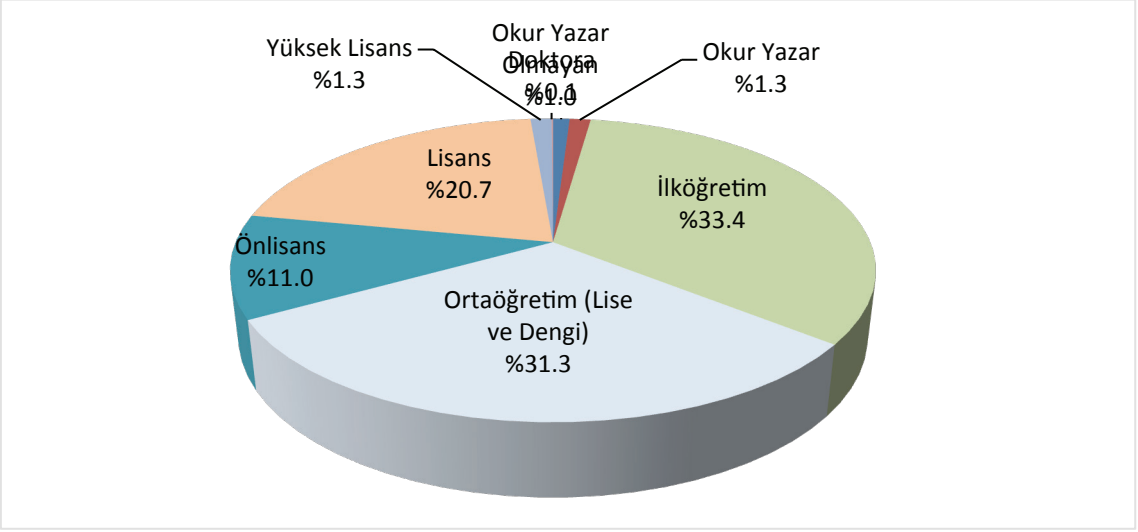

30.09.2017/İŞKUR

Programlara katılanların eğitim durumuna bakıldığında; her eğitim seviyesinde programın uygulanabildiği görülmektedir. Diğer gruplara oranla dezavantajlı olan ilk ve orta öğretim mezunlarının programlara yoğun ilgi gösterdikleri görülmekte, lisans mezunlarının da diğer programlara kıyasla katılım oranlarının daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir.

5.5 ENGELLİLERE VE ESKİ HÜKÜMLÜLERE YÖNELİK FAALİYETLER

İŞKUR; engellilere ve eski hükümlülere mesleki bilgi ve beceri kazandırarak, iş sahibi olmalarını ve istihdama katkı sunmalarını sağlamaktadır. Bu çalışmalar, hem İŞKUR'un kendi kaynakları hem de engelli ve eski hükümlülere çalıştırmayan işverenlerden tahsil edilen idari para cezaları fonu kaynakları kullanılarak yürütülmektedir.

Engelli ve eski hükümlü çalıştırmayan işverenlerden kesilen para cezaları sosyal tarafların katılımıyla oluşturan özel bir komisyon tarafından bu kişilere yönelik olarak uygulanan faaliyetlerin finansmanında kullanılmakta olup, bu kapsamda engellilere yönelik aşağıdaki projeler desteklenmektedir:

- Engellilerin ve eski hükümlülerin kendi işini kurmalarına yönelik projeler,
- Engellilerin iş bulmasını sağlayacak destek teknolojilerine ilişkin projeler,
- Engellilerin işe yerleştirilmesi, işe ve işyerine uyumunun sağlanmasına yönelik projeler,
- Engellilerin istihdam edilebilirliklerini artırmayı amaçlayan mesleki eğitim ve rehabilitasyon projeleri.

Bu kapsamda, engellilere yönelik olarak 2016 yılında 529 proje başvurusu alınmış olup bunların 301'i komisyon tarafından kabul edilmiş ve bu projelere 13 milyon 938 bin TL kaynak tahsis edilmiştir. 2017 yılında ise, 492 proje başvurusu alınmış olup bunların 294'ü komisyon tarafından kabul edilmiş ve bu projelere 16 milyon 311 bin 359 TL kaynak tahsis edilmiştir.

5.6 TOPLUM YARARINA PROGRAMLAR

Toplum Yararına Programlar (TYP), işsizliğin yoğun olduğu dönemlerde veya yerlerde doğrudan veya yüklenici eli ile toplum yararına bir iş ya da hizmetin gerçekleştirilmesi yoluyla özellikle istihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engelleyerek işgücü piyasasına uyumlarını gerçekleştirmek ve bunlara geçici gelir desteği sağlamak amacıyla uygulanan programlardır.

TYP kapsamında düzenlenen tüm programlarda kamu yararı gözetilmekte ve TYP aşağıdaki alanlarda uygulanmaktadır:

- Çevre temizliği,
- Kamusal altyapının yenilenmesi,
- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullarda çevre düzenlemesi,
- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullarda bakım onarım ve temizlik işleri yapılması,
- Restorasyon, tarihi ve kültürel mirasın korunması,
- Ağaçlandırma,
- Park düzenlemeleri,
- Vadi ve dere ıslahı,
- Erozyon engelleme çalışmaları.

TYP'ye katılabilmek için aşağıdaki genel şartları taşımak gerekmektedir.

- Kuruma kayıtlı işsiz olmak,
- 18 yaşını tamamlamış olmak,
- Emekli ve malul aylığı almamak
- Öğrenci olmamak (açık lise ve açık öğretim öğrencileri hariç),

27.09.2017 tarihinde Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliğinde Yapılan değişiklik ile; Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okulların güvenliğinin sağlanmasına yönelik Toplum Yararına Program uygulanması imkânı getirilmiştir.

Tablo 48. TYP Program ve Katılımcı Sayısı (2015-2017)

	2015	2016	2017*
Program Sayısı	7.380	3.372	3.130
Katılımcı Sayısı	429.233	172.995	176.692
Erkek	241.496	91.895	90.111
Kadın	187.737	81.100	86.581

30.09.2017/İŞKUR

TYP düzenlenmesi yoluyla işsizlerin işgücü piyasası içinde tutulması ve katılanlara geçici bir gelir desteği sağlanması hedeflenmiştir. 2017 yılının ilk 9 ayında toplam 3.130 program uygulanmış ve bu programlardan 90.111'i erkek, 86.581'i kadın olmak üzere toplam 176.692 işsiz faydalanmıştır.

İŞKUR

ALTINCI BÖLÜM
DANIŞMANLIK VE MESLEKİ BİLGİ HİZMETLERİ

9. GENEL KURUL
ÇALIŞMA RAPORU

6.1 İŞ VE MESLEK DANIŞMANLIĞI

İş arayanların ve iş bulmak gayesiyle meslek edinmek, mesleklerini geliştirmek ya da değiştirmek isteyenlerin özellikleri ile işin ve mesleğin gerektirdiği nitelik ve şartların karşılaştırılarak, bireyin istek ve durumuna en uygun işi veya mesleği seçmesi, seçtiği meslekle ilgili eğitim imkânlarından yararlanması, işe yerleştirilmesi, işe uyumunun sağlanması konusunda sistemli olarak yardım edilmesi iş ve meslek danışmanlığı olarak tanımlanmaktadır.

İŞKUR, 1991 yılında başlatılan iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerini 2012 ve 2013 yıllarında 4.000 İş ve Meslek Danışmanı istihdam ederek, daha geniş kitlelere ulaştırmış ve daha etkin bir şekilde sunar hale getirmiştir.

2012 yılından itibaren iş ve meslek danışmanlığı hizmetinde portföy sistemine geçilmiş, her iş ve meslek danışmanına iş arayan, işveren ve okullardan oluşan bir portföy atanmıştır. Böylelikle her iş arayan, işveren ve okulun bir İş ve Meslek Danışmanı olması sağlanmıştır.

2017 yılı Ekim ayı itibarıyla İŞKUR'da görev yapmakta olan 3.763 iş ve meslek danışmanının her birine ortalama 687 işsiz, 382 işveren düşmektedir.

Tablo 49. İş ve Meslek Danışmanlığı Faaliyetleri

Yıllar	İşyeri Ziyareti Sayısı	Danışan Sayısı	Bireysel Görüşme Sayısı	Öğrencilere Yönelik Danışmanlık(Görüşme Yapılan Öğrenci Sayısı)
2017*	473.396	2.419.734	3.302.474	812.523
2016	552.505	2.800.949	4.072.924	1.185.264
2015	477.606	2.370.523	3.378.949	1.081.977
2014	410.734	1.854.514	2.564.340	981.238
2013	376.654	1.230.544	1.632.850	632.299
2012	183.373	670.876	841.493	277.393

30.09.2017/İŞKUR

İşyeri ziyareti sayısı, bireysel görüşme sayısı ve görüşme yapılan öğrenci sayısında artış yönlü trend yıllar itibarıyla devam etmektedir. Özellikle 2012 yılından itibaren daha çok iş arayan, işveren ve öğrenciye hizmet sunulmaya başlanmış, portföy yönetimi sistemi ile danışmanlık faaliyetlerine kurumsal perspektif kazandırılmıştır.

2012 yılında 841.493 bireysel görüşme yapılmışken, 2017 yılı Eylül ayı itibarıyla bu sayı 3.302.474'e çıkmıştır.

2012 yılında 183.373 olarak gerçekleşmiş olan işyeri ziyareti sayısı 2017 yılı Eylül ayında 473.396 olarak gerçekleşmiştir.

Aynı şekilde görüşme yapılan öğrenci sayısında da büyük bir artış gözlemlenmektedir. 2012 yılında 277.393 öğrenciyle görüşme yapılmışken 2017 yılı Eylül ayında görüşme yapılan öğrenci sayısı 812.523 olarak gerçekleşmiştir.

6.2 İŞ ARAYANLARA YÖNELİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİ

İş arayan portföyleri; danışanların yaş, öğrenim seviyesi, sosyal durum (genel, eski hükümlü, engelli), işgücü ve iş arama durumları ile sosyal yardım alıp almadığı dikkate alınarak sistem tarafından eşit şekilde danışmanlara dağıtılmıştır. Danışmanlar, iş arayan portföylerinde bulunan bireylerle bireysel görüşme yaparak, kişilerin kendilerini tanımalarına, meslekler ve mesleki eğitim yerleri hakkında bilgi edinmelerine, edindikleri bilgileri bireysel bazda değerlendirerek kendilerine uygun iş seçimi konusunda karar vermelerine ve istihdam eylem planı oluşturmalarına yardımcı olmaktadır.

Ayrıca iş arayanlara, iş arama becerilerinin geliştirilmesi süreci, becerilerin tanımlanması, işveren beklentileri, iş imkanları, iş talep formu, etkili özgeçmiş hazırlama yöntemleri, takdim mektubu, görüşme esnasında işveren tarafından beğenilmeyen davranışlar ve benzeri konuların anlatıldığı iş arama becerilerinin geliştirilmesi semineri verilmektedir.

İŞKUR'a başvuranlar arasında herhangi bir mesleği olmayan ya da mesleği olup da mesleğinde iş bulamayan, mesleki gelişime ihtiyaç duyan bireylerin farkındalıklarının sağlanmasına yönelik bireysel iş danışmanlığı görüşmesi ve grup görüşmeleri yapılmaktadır.

Grafik 23. Bireysel Görüşme Sayısı (2009-2017)

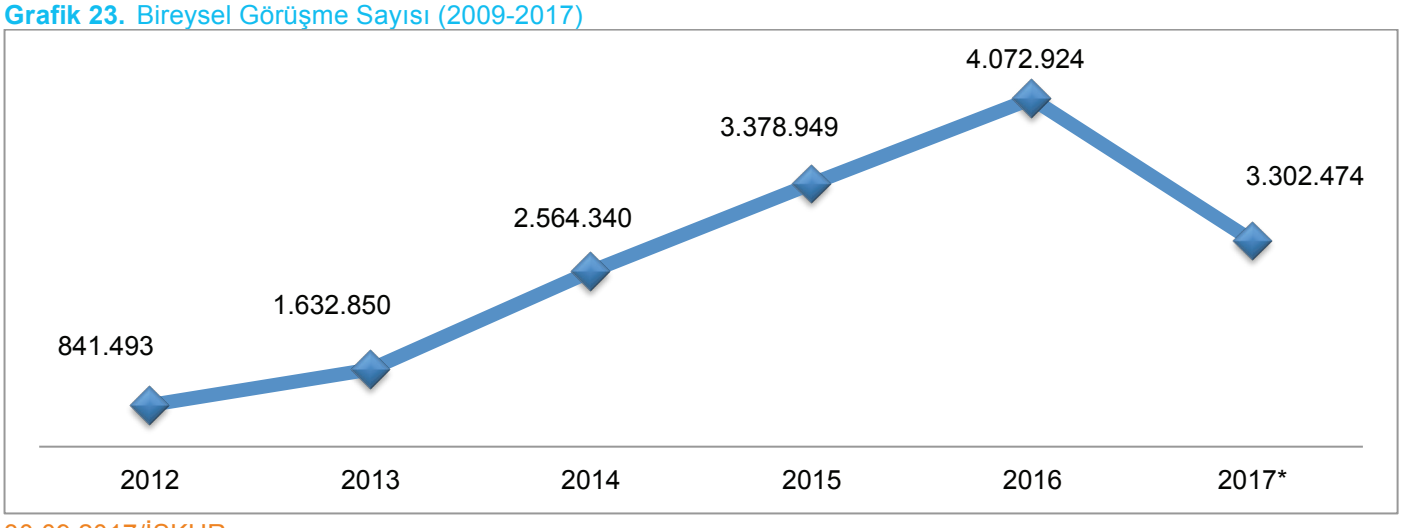

30.09.2017/İŞKUR

İş arayan danışmanlığı hizmetleri kapsamında verilen temel hizmetlerden olan bireysel görüşme ve grup görüşmesi ile iş arama becerileri eğitimi sayısında, 2012 yılından itibaren önemli bir artış görülmektedir. 2002-2011 yılları arasında toplam bireysel görüşme sayısı 218.175 iken, 2012 yılından 2017 yılı Eylül ayına kadar gerçekleştirilen bireysel görüşme sayısı son 9 yıla kıyasla yaklaşık 70 kat artışla 15.793.030 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 24. Grup Görüşmesi ve İş Arama Becerileri Eğitimi Sayısı (2012-2017)

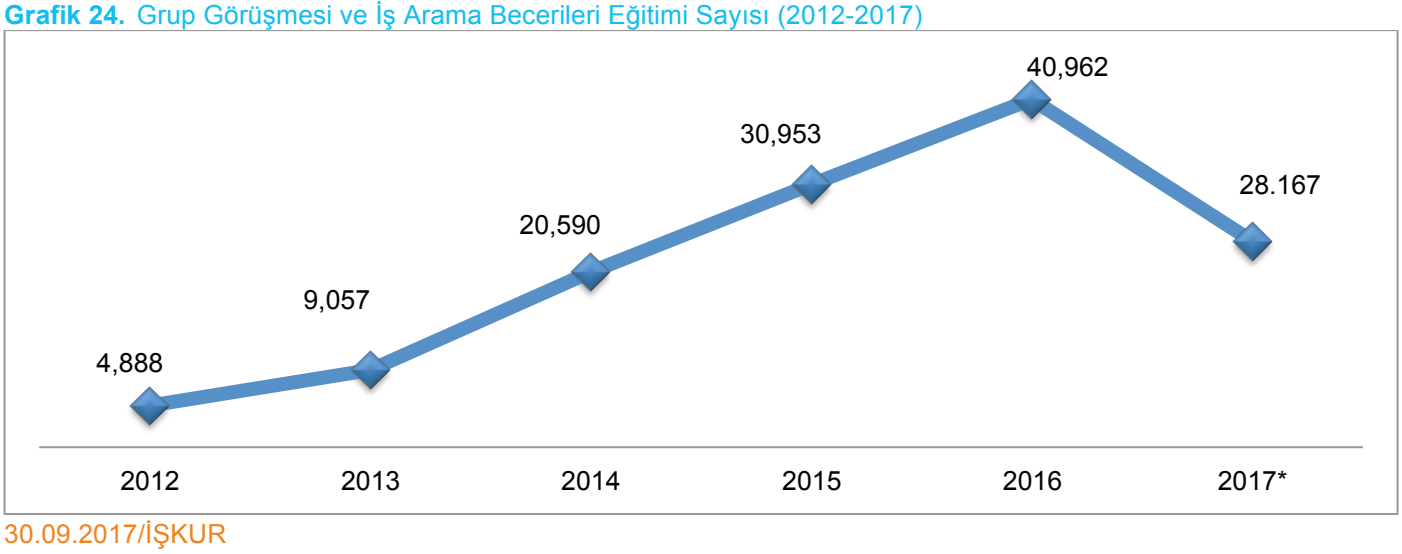

30.09.2017/İŞKUR

2017 yılının ilk 9 ayında iş arayanlarla 3 milyon 302 bin 474 bireysel görüşme, 28 bin 167 grup görüşmesi yapılmış ve iş arama becerileri eğitimi gerçekleştirilmiştir.

6.3 İŞVERENLERE YÖNELİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİ

Her danışmanın işyerlerinin sektörü, büyüklüğü ve coğrafi konumu dikkate alınarak oluşturulmuş işveren portföyü bulunmaktadır. Danışmanların portföylerinde tüm sektörlerden ve her büyüklükten işyerinin eşit şekilde yer almasına özen gösterilmektedir. Portföylerde yer alan işverenler ziyaret edilerek işverenlere İŞKUR hizmetlerini tanıtma, işgücü talebi alma, İŞKUR ile ilgili iş ve işlemlerini gerçekleştirme konularında yardımcı olunmaktadır.

İŞKUR, sunduğu kurumsal danışmanlık faaliyeti ile nitelikli elemana ihtiyaç duyan işveren taleplerini karşılayarak işgücü piyasasının arz ve talep yönünü buluşturan bir köprü görevi üstlenmektedir. Ayrıca, işverenlerin mevcut ihtiyaçlarını gidermenin yanı sıra gelecekte ihtiyaç duyacakları meslekleri de belirleyerek onlar için bir yol haritası çizmektedir.

Grafik 25. İşyeri Ziyareti Sayısı (2012-2017)

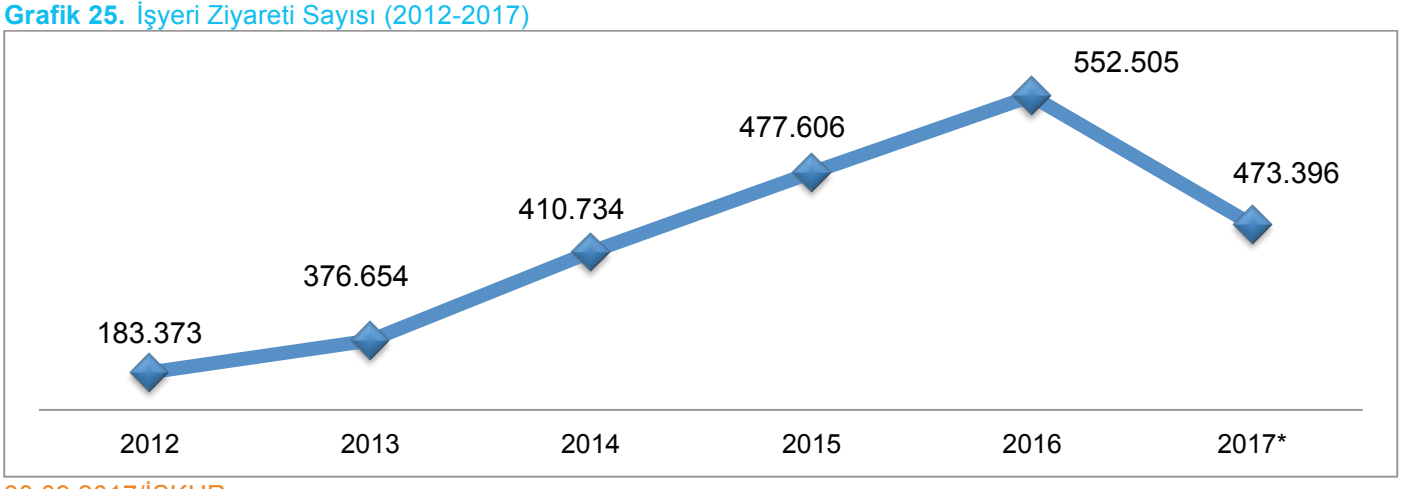

30.09.2017/İŞKUR

İşveren danışmanlığı kapsamında yapılan işyeri ziyaretleri yıllar itibarıyla önemli ölçüde artış göstermiştir. 2002-2011 yılları arasında toplam işyeri ziyareti sayısı 334.972 iken, 2012 yılından 2017 yılı Eylül ayına kadar gerçekleştirilen işyeri ziyareti sayısı 2.474.268'dir.

İŞKUR, danışmanlık hizmetleri kapsamında sunulan hizmetlerin etkinliğini ölçmek adına, telefon mülakatı şeklinde anket uygulamaktadır. Bu çerçevede;

- 06.06.2016 – 06.06.2017 tarihleri arasında toplam 67.726 işverene anket uygulanmıştır. Ankete katılanların memnuniyet düzeyi 97,53% olarak tespit edilmiştir.
- 06.06.2016 – 06.06.2017 tarihleri arasında toplam 43.697 iş arayana anket uygulanmıştır. Ankete katılanların memnuniyet düzeyi 85,29% olarak tespit edilmiştir.

6.4 ÖĞRENCİLERE YÖNELİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİ

İŞKUR; kendi özelliklerini, meslekleri ve eğitim imkanlarını tanımak ve mesleki yönelim konusunda bilgi sahibi olmak isteyen öğrencilerle meslek danışmanlığı boyutunda bireysel görüşmeler yapmaktadır.

Öğrencilerden oluşturulan gruplara, meslek seçiminin önemi ve meslek seçiminde dikkat edilecek noktaların anlatıldığı, meslekler hakkında bilgilendirmenin yapıldığı, mesleki eğitim imkanlarının ve bir üst eğitim-öğretim seçeneklerinin anlatıldığı grup çalışmaları yapılmaktadır.

Kurum tanınırlığının arttırılması, rehberlik ve danışmanlık faaliyetlerinin etkinliği ve ulaşılabilirliği adına 88 üniversitede "İŞKUR İrtibat Noktası" hizmet vermektedir. İŞKUR İrtibat Noktaları ile bireysel/ grup halinde öğrencilere yüz yüze danışmanlık hizmeti verilmekte ve öğrencilere işgücü piyasası, Kurum faaliyetleri, iş arama becerileri, işverenle mülakat/görüşme teknikleri, özgeçmiş hazırlama, "Europass CV Oluşturma" gibi konularda bilgilendirme faaliyetlerinde bulunulmaktadır.

İŞKUR, mesleki rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinde kullanılmak üzere meslek seçme aşamasında olan öğrencilerin bilgi ve ilgi düzeylerini arttırmak amacıyla "Meslek Seçimine Destek" dergisi hazırlamaktır. 2013 yılında 700 bin, 2014, 2015, 2016 ve 2017 yıllarında ise birer milyon hazırlanan dergi, tüm meslek liseleri ile diğer liselerin son sınıf öğrencilerine, iş arama becerileri, mülakat teknikleri, özgeçmiş hazırlama gibi konularda seminerler verilerek dağıtılmaktadır.

İllerde gerçekleştirilen "Meslek Tanıtım Günleri" ile üniversite tercihleri öncesinde öğrencilere yardımcı olmak amaçlanmaktadır. İl Müdürlüklerince belirlenen program çerçevesinde, Türkiye'de en çok tercih edilen meslekler dâhil birçok mesleğin tanıtımı yapılmaktadır. Meslek Tanıtım Günleriyle yanlış meslek seçiminin bireysel ve toplumsal anlamdaki olumsuz etkilerinin giderilmesi, Kurumumuzun tanınırlığının artırılması ve kariyer yolunda gençlerimizin yalnız kalmaması amaçlanmaktadır. Bu hizmet vasıtasıyla, İŞKUR'un özel politika gerektiren gruplara yönelik hizmetlerine bir yenisi daha eklenmiştir. 2017 yılı Eylül sonu itibarıyla yaklaşık 70.855 genç bu faaliyetlere katılmıştır.

Grafik 26. Okul Ziyareti Sayısı (2012-2017)

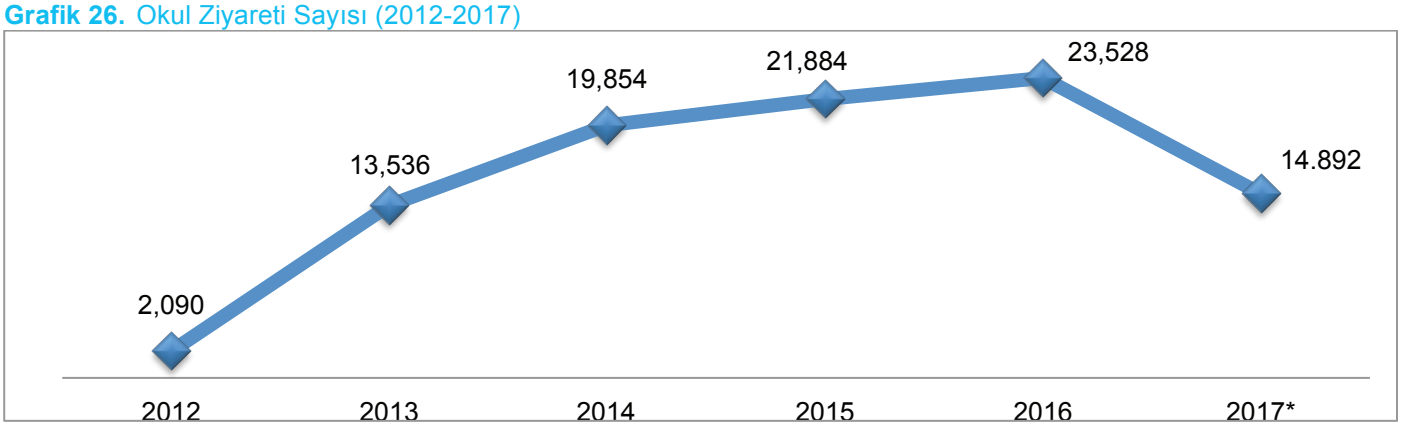

30.09.2017/İŞKUR

Grafik 27. Öğrencilere Yönelik Danışmanlık Sayısı (2012-2017)

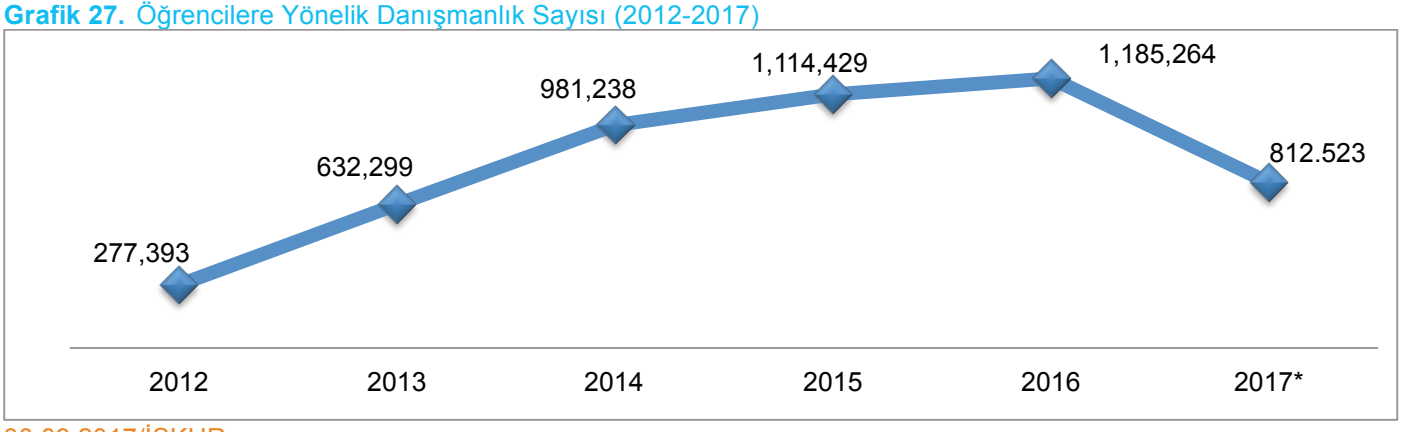

30.09.2017/İŞKUR

Okul ziyareti ve meslek yönlendirmesi yapılan öğrenci sayısında yıllar itibarıyla önemli seviyede artış görülmektedir. 2002-2011 yılları arasında toplam eğitim-öğretim kurumu ziyareti sayısı 3.065 iken, 2012 yılından 2017 yılı Eylül ayına kadar gerçekleştirilen eğitim-öğretim kurumu ziyareti sayısı 95.784'dir.

2016 yılı için 23.528 olan okul ziyareti sayısı 2017 yılının ilk 9 ayında 14.892 olarak gerçekleşmiş, yine 2016 yılında 1.185.264 olan hizmet sunulan öğrenci görüşme sayısı 2017yılının ilk 9 ayında 812.523'e ulaşmıştır.

6.5 MESLEK ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI

Yenilenen teknolojik yapı, üretim sistemlerinin gelişimi, mesleki iş bölümü ve uzmanlaşma alanlarındaki gelişmeler, işgücü piyasasında yeni meslekler ortaya çıkarttığı gibi mevcut mesleklerin standart tanım ve görevlerinin değişmesine de neden olmaktadır. İŞKUR tarafından hazırlanan, Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) günün şartlarına cevap verecek şekilde, kullanım etkinliği ve içerik olarak güncel halde tutmakta ve işgücü piyasasına giren yeni mesleklerin sözlük kapsamına alınarak ve/veya güncellenerek sözlüğün içeriği zenginleştirilmektedir.

Ulusal Meslek Sınıflandırma Sistemimizi oluşturan TMS, Kurumumuz istihdam hizmetlerinin yanı sıra diğer Kamu Kurum ve Kuruluşları tarafından kamusal uygulamalar için veri tabanı olarak da kullanılmaktadır. TMS, hem ülkemizin ulusal meslekler sözlüğü hem de ulusal meslek sınıflaması olması nedeniyle meslekler ile ilgili bilgilere ulaşmak isteyen kişi ve kurumlar için önemli bir referans kaynağı olarak bilinmektedir.

2017 Eylül ayı sonu itibarıyla, TMS'de 6.950 iş/meslek tanımlaması yapılmış olup, ilgili kişi ve kurumların bilgi ve kullanımına sunulmuştur. Sözlükte tanımlanan mesleklerden 895'inin, mesleklerle ilgili daha ayrıntılı bilgilerin yer aldığı Meslek Bilgi Dosyaları bulunmaktadır. Meslek Bilgi Dosyaları, genellikle 14-18 yaş arasındaki öğrencilere yönelik olarak, meslek seçme aşamasında kendilerine rehberlik hizmeti sunmak, doğru yönlendirme ile işgücü piyasasında kalıcı olmalarını sağlamak amacıyla hazırlanan dosyalardır. Bu gaye ile her yıl yeni meslek bilgi dosyaları hazırlanmakta ve mevcut dosyalar işgücü piyasasındaki değişimler dikkate alınarak güncellenmektedir.

Meslek Bilgi Dosyaları, Meslek Danışma Komisyonu (MEDAK)'nun onayından geçtikten sonra internet ortamında ve İŞKUR Meslek Bilgi Merkezlerinde hizmete sunulmaktadır.

6.5.1 Meslek Danışma Komisyonu (MEDAK)

MEDAK 17.09.1992 tarihinde Meslek Danışmanlığı Hizmetlerinde İşbirliği Protokolü ile kurulmuş ve çalışmalarına başlamıştır. 26.10.2004 tarihli Mesleki Bilgi, Rehberlik ve Danışmanlık Hizmetleri Protokolü ve protokol doğrultusunda imzalanmış olan 18.03.2009 tarihli Mesleki Bilgi, Rehberlik ve Danışmanlık Hizmetleri Mutabakat Belgesi ile de kapsamı genişletilmiştir.

MEDAK üyesi kurum ve kuruluşlar:

- Milli Eğitim Bakanlığı,
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, (Türkiye İş Kurumu tarafından temsil edilmektedir.)
- Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı,
- Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı,
- Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı,
- Mesleki Yeterlilik Kurumu,
- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği,
- Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu,
- Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu,
- Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu,
- Kalkınma Bakanlığı,
- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı.

Kurumumuza kayıtlı işsizlerin ve öğrencilerin yetenek, kişilik ve mesleki eğiliminin tespitine yönelik olarak "İŞKUR Mesleki Yönelim Bataryası" kullanılmaktadır. Söz konusu batarya, Kurumumuza başvuran ve iş arama sürecinde olan kişilerin başarılı olabilecekleri işlere ve meslek kurslarına yönlendirilmesi, buna bağlı olarak istihdamda kalma sürelerinin arttırılması amacı ile yetenek, kişilik ve mesleki eğilimlerinin tespitine yönelik olarak kullanılmakta olup 2015 yılı Ocak-Temmuz döneminde 3.869 danışana meslek önerilerinde bulunulmuştur.

6.6 AVRUPA REHBERLİK MERKEZİ FAALİYETLERİ

34 ülkede hizmet veren Avrupa Rehberlik Merkezinin (Euroguidance) genel amacı; eğitim, öğrenim, iş, meslek ve rehberlik konularında bilgi vererek ilgili ülkelerin desteklenmesine katkıda bulunmak ve Avrupa genelinde dolaşımın en etkin şekilde gerçekleşmesine imkân sağlamaktır. Euroguidance, Avrupa genelindeki imkanların daha iyi anlaşılması için rehber danışmanlara ve

bireylere yardım ederek hareketliliği desteklemekte ve PLOTEUS portalının geliştirilmesini, verilerin güncel tutulmasını sağlamaktadır.

Avrupa Rehberlik Merkezinin hedef kitlesinin birinci grubunu mesleki rehberlik ve danışmanlık hizmetleri alanında çalışanlar, meslek ve kariyer psikologları, psikolojik danışmanlar, öğretmenler, iş ve meslek danışmanları, akademisyenler, bu alanda çalışan, kurum ve kuruluşlar, ikinci grubunu ise öğrenciler ve iş arayanlar oluşturmaktadır. Görev sürekli olup, çalışma planı Avrupa Komisyonu ile yıllık sözleşmeler yapılarak uygulanmaktadır. Euroguidance hizmetleri, 2009 yılından itibaren İŞKUR tarafından yürütülmektedir.

6.6.1 Uluslararası İş ve Meslek Danışmanlığı Kongresi

İŞKUR Euroguidance faaliyetleri kapsamında 2013 ve 2014 yıllarında Uluslararası İş ve Meslek Danışmanlığı Kongresi düzenlemiştir. Yapılan Kongreler ile mesleki rehberlik ve danışmanlık hizmetleri alanında; teorik ve uygulamalı akademik çalışmaların paylaşılması, özendirilmesi, alana bilimsel kaynak sağlanması, bu alandaki hizmetlerin akademik temelli sürdürülmesi amaçlanmıştır. Ayrıca 2017 yılı aralık ayı içerisinde Uluslararası Kariyer ve İstihdam Kongresi düzenlenmesi planlanmaktadır.

6.6.2 İŞKUR-Üniversite İşbirliği Çalıştayı

Üniversitelerle İŞKUR'un işbirliği imkanlarını değerlendirmek ve yeni bir hizmet biçimi tasarlama maksadıyla 15-16 Aralık 2015 tarihinde Ankara'da yapılan İŞKUR-Üniversite İşbirliği Çalıştayına 18 farklı üniversiteden 20'nin üzerinde Akademisyen ve Uzman katılmıştır. Çalıştayda işbirliği imkanları tüm yönleriyle değerlendirilmiş, grup çalışmaları neticesinde tartışılan konular ana başlıklar altında toplanmış ve uygulamaya yönelik birtakım öneriler ve sonuç bölümüyle birlikte raporlanmıştır.

6.6.3 Eğitim İstihdam İlişkisinin Kurulmasında Kariyer Yönetimi Çalıştayı

Avrupa Rehberlik Merkezi Türkiye Birimi 2016 Yılı Çalışma Planı kapsamında 22-23 Aralık 2016 tarihlerinde Afyon da "Eğitim İstihdam İlişkisinin Kurulmasında Kariyer Yönetimi Çalıştayı" gerçekleştirilmiştir. Ülkemizde eğitim istihdam ilişkisinin geliştirilmesinde rol oynayan Milli Eğitim Bakanlığı, Üniversiteler ve İŞKUR, vb. Kurum/Kuruluşların temsilcilerini bir araya getirilerek

eğitim istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi bakımından Kariyer Yönetiminin önemi üzerinde durulmuştur.

6.6.4 İŞKUR Eşleştirme Hizmetlerinin Geliştirilmesi Arama Konferansı

Günümüzde kitle iletişim araçlarında yaşanan hızlı gelişmeler otomatik eşleştirme ve otomasyon sistemlerinin önemini artırmıştır. Bu kapsamda Türkiye İş Kurumunun eşleştirme otomasyon sistemi incelendiğinde söz konusu sistemin iyileştirilmesi/geliştirilmesi ve etkinliğinin artırılması gereği ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda Kurum olarak eşleştirme otomasyonundan teknik olarak sorumlu olan merkez personeli ile eşleştirme hizmetinin alanda uygulayıcısı olan taşra personeli bir araya getirilerek sistemde yaşanan sıkıntıları belirlemek, çözüm önerileri sunmak ve eşleştirme hizmetinin etkinliğinin arttırmak amacıyla 7-8 Aralık 2016 tarihlerinde Ankara'da "İŞKUR Eşleştirme Hizmetlerinin Geliştirilmesi Arama Konferansı" yapılmıştır.

6.6.5 Grup Görüşme Rehberi

Kurumumuz Avrupa Rehberlik Merkezi Türkiye Birimi 2015 yılı Çalışma Planı kapsamında, İş ve Meslek Danışmanlarının iş arayanlarla, Kurum hizmet binalarında ya da iş arayanların toplu bir şekilde hizmet alabilecekleri yerlerde, okullarda, Kadın Sığınma Evlerinde, Askeri Birliklerde, Denetimli Serbestlik vb. yerlerde yürüttüğü grup görüşmelerinin, iş arama becerileri seminerlerinin ve öğrencilerle yapılan sınıf görüşmelerinin etkinliğinin arttırılması amacıyla "Grup Görüşmeleri Rehberinin hazırlanması, eğitici eğitiminin verilmesi ve rehberin basım ve dağıtımının yapılması" faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda rehberin hazırlanmasının akabinde 60 iş ve meslek danışmanına Ankara da 3 gün süren grup görüşmeleri eğitici eğitimi verilmiştir.

6.6.6 İşveren Danışmanlığı Rehberi

Kurumumuz Avrupa Rehberlik Merkezi Türkiye Birimi 2016 yılı Çalışma Planı kapsamında İşverenlere daha etkin iş ve meslek danışmanlığı hizmeti sunulabilmesi amacıyla 375 İş ve Meslek Danışmanına işveren danışmanlığı eğitimi verilmiştir. İş ve Meslek Danışmanlarının kullanımına sunulmak amacıyla İşveren Danışmanlığı Rehberi hazırlanarak İl müdürlüklerine dağıtımı yapılmıştır.

6.6.7 İş Kulüpleri Projesi

Proje, çalışmak isteyen herkese göre bir iş olduğu fikrinin işsizlerde oluşmasını sağlamayı, bazı kimselerin henüz iş sahibi olmamasının sebebinin farkına varmalarını, iş arama kanallarını, mülakat teknikleri, işveren beklentileri gibi hususları işsizlerle paylaşarak özgüvenlerini yükseltmeyi ve gerekli sunum tekniklerini tatbik ederek işsizlerdeki ümitsizliği kırmayı amaçlar. 2015- 2017 dönemi Yatırım Programı'nda yer alan projenin pilot illeri İstanbul, Ankara, Sakarya, Mersin, Bursa, Trabzon, Çanakkale, Denizli, İzmir ve Elazığ olarak belirlenmiştir. İş Kulüpleri Projesi kapsamında 2017 Ocak-Temmuz döneminde kulüp faaliyetleri başlamıştır.

6.6.8 Meslek Bilgi Kitapçıkları

Öğrencileri meslek seçimi süreçlerinde ve diğer kariyer gelişim yollarında desteklemeyi amaçlayan İŞKUR, hizmet portföyüne güncellenmiş meslek bilgi kitapçıklarını eklemiş bulunmaktadır. Bu kapsamda, Türkiye geneli öğrenciler ve diğer hedef kitleye ulaşması planlanan 250 adet mesleğe ilişkin bilgilerin yer alacağı 8 adet meslek bilgi kitapçığı tasarlanmış olup, kitapçıklardaki meslek bilgileri meslek bilgi dosyalarından özetlenmiştir.
Temmuz-Aralık döneminde Meslek Bilgi Kitapçıklarının online versiyonları hayata geçirilecek, ilerleyen dönemlerde ise basılmış versiyonlarının okullara, öğrencilere ve rehber öğretmenlere dağıtılması sağlanacaktır

6.6.9 İŞKUR-GOOGLE İşbirliği

İŞKUR ve Google arasında "Türkiye İçin Dijital Dönüşüm Hareketi" işbirliği yapılmaktadır. Bu kapsamında İŞKUR Üniversite İrtibat Noktaları aracılığıyla düzenlenen etkinliklerde Bursa, Kayseri, Van, Gaziantep, Samsun ve Antalya'da öğrencilere yönelik olarak Google tarafından "Dijital Girişimcilik" ve "YouTuber Nasıl Olunur" konu başlıklı eğitimler verilmeye başlanmıştır. Ayrıca İstanbul, İzmir, Kocaeli ve Bursa'da da Girişimcilik Eğitim Programından yararlanan vatandaşlara da yine Google tarafından iki saatlik bir "Dijital Girişimcilik Eğitimi" sunulmaktadır. Nisan ayı içerisinde Kayseri'de (Erciyes Üniversitesi) Mayıs ayı içerisinde ise Antalya'da (Akdeniz Üniversitesi) üniversite öğrencilerine yönelik etkinlikler düzenlenmiştir.

6.6.10 İŞKUR Kariyer

Gençlerimize kariyer yolculuklarında destek olmak ve bilgiler sunmak amacıyla 2017 yılında "İŞKUR Kariyer" isimli bir web sayfası hazırlanmıştır.. İçeriğinde; meslek bilgi kitapçıkları, hedef kitleye özel duyurular, röportajlar, blog ve e-bültenler yer almaktadır.

6.6.11 MESS Eğitim Vakfı ile Türkiye İş Kurumu İşbirliği Protokolü

Mesleki ve teknik eğitimin kalitesini yükseltmek ve metal sektörüne nitelikli işgücü yetiştirmek için Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS), Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (MTEGM) ve MESS Eğitim Vakfı (MEV) işbirliğinde başlatılan Türkiye İçin Mesleki Eğitime Tam Destek (METAD) projesinde, İŞKUR ile işbirliği protokolü yapılmıştır. Bu kapsamda, meslek liselerinin metal sektörü ile ilgili alanlarında eğitim gören öğrencilere, kariyer gelişiminde rehberlik hizmeti sunulacaktır. Öğrencilerin kendilerine uygun mesleğe yönelmeleri sağlanarak, sektöre nitelikli işgücü yetiştirilmesi desteklenecektir.

6.6.12 İŞKUR – İşitme Engelliler Federasyonu İş Birliği

Engelli bireylere yönelik daha etkin hizmet sunabilmek amacıyla İşitme Engelliler Federasyonu ile Kurumumuz arasında bir çalışma yapılması planlanmaktadır. Bu çalışmada, pilot olarak İstanbul ilinden başlamak üzere (tüm illerde), İşitme Engelliler Federasyonu (İEF) ile Çalışma ve İş Kurumu İstanbul İl Müdürlüğü arasında her hizmet merkezinde irtibat kişileri olarak belirlenecektir. Bu bağlamda, iş ve meslek danışmanları vasıtasıyla engelli bireylere yönelik sunulan hizmetler, iş ve işlemlerle ilgili işbirliği imkânlarının geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Pilot çalışmaya Çalışma ve İş Kurumu İstanbul İl Müdürlüğünden başlanmasına karar verilmiş ve koordinasyon sürecinin Federasyon ve İl Müdürlüğü arasında planlanması öngörülmüştür.

6.6.13 İŞKUR – MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü İle Protokol Çalışması

Genel Müdürlüğümüz ve MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü arasında bir iş birliği Protokolü hazırlanarak Mayıs 2017'de imzalanmıştır. Protokol kapsamında, MEB ve İŞKUR iş birliğinde, Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezleri'nde eğitim gören hafif düzeyde

zihinsel engelli öğrencilere ve zorunlu eğitimini tamamlamış özel eğitim ihtiyacı olan bireylere temelde iş ve meslek danışmanlığı hizmeti sunarak, bu öğrencilerin istihdam odaklı işe/mesleğe ve tespit edilecek ihtiyaçlar doğrultusunda aktif işgücü piyasası programlarına yönlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

2017 Temmuz-Aralık döneminde iş birliği protokolü kapsamında yürütülecek faaliyetlere ilişkin çalışma takvimi oluşturularak 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında, planlanan faaliyetlerin başlaması öngörülmektedir. Söz konusu özel eğitim okullarının bulunduğu illerden seçilecek iş ve meslek danışmanlarının portföylerine bahse konu okulların eklenmesi ve bu okullara yönelik başta iş ve meslek danışmanlığı olmak üzere protokol kapsamında öngörülen Kurum hizmetlerinin sunulması planlanmaktadır.

6.6.14 İŞKUR - Hacettepe Üniversitesi İle Protokol Çalışması

Engelli Bireylerin İstihdam Edilebilirliğinin Arttırılması İçin Teknik Yardım Projesi" kapsamında Hacettepe Üniversitesi ile işbirliğine gidilmiştir. Projenin sürdürülebilirliğini sağlamak ve Hacettepe Üniversitesi ile iş birliğimizin pekiştirilmesi amacıyla Hacettepe Üniversitesi Ergoterapi Bölümü ile Temmuz 2017'de protokol imzalanmıştır.

Proje kapsamında kurulan Mesleki Rehabilitasyon Merkezi (MRM) ile Çalışma ve İş Kurumu Ankara İl Müdürlüğü Hizmet Merkezleri arasında iş birliği çalışmasına başlanmıştır. MRM'de 2 İş ve Meslek Danışmanı haftada bir yarım gün görev almaktadır. İş ve meslek danışmanları tarafından MRM'lere engelli danışanların yönlendirilmesi ve bu engelli danışanların çalışma kapasitesinin MRM tarafından değerlendirmesi sonucu hazırlanan sonuç raporlarının iş ve meslek danışmanlarına gönderilmesi ve böylece daha sağlıklı danışmanlık hizmeti sunularak engelli danışanların uygun işe/mesleğe yönlendirilmesi sağlanacaktır.

6.6.15 İşaret Dili Eğitimi

İşitme Engelli Vatandaşlarımıza yönelik yapılan danışmanlık hizmetleri kapsamında İŞKUR, mevcut hizmetlerinin yanında ilgili hedef kitleye yönelik etkili danışmanlık hizmeti yapılabilmesi adına iş ve meslek danışmanlarının bir kısmına işaret dili eğitimi aldırmıştır. Mevcut durumda,

81 ilde işaret dili eğitimi almış yaklaşık 650 iş ve meslek danışmanı fiili olarak görev yapmaktadır.

6.6.16 Engelli Bireylerin İstihdamı Projesi İş & Meslek Danışmanları İçin Eğiticilerin Eğitimi Programı

Hacettepe Üniversitesi, Ergoterapi Bölümü'nün faydalanıcısı olduğu "Engelli Bireylerin İstihdam Edilebilirliğinin Arttırılması İçin Teknik Yardım Projesi" kapsamında "eğiticilerin eğitimi" programı düzenlenmiştir. Eğitimin amacı, iş ve meslek danışmanlarına engelli bireyler için hazırlanan "İşe Hazırlık" eğitimini verebilecek bilgi ve beceriyi kazandırmaktır.
Proje kapsamında, 2016 yılı Eylül- Ekim aylarında projenin uygulama illeri olan Ankara, İstanbul, Antalya, Denizli ve Gaziantep illerinden 3 grup halinde toplamda 70'e yakın İş ve Meslek Danışmanına İş & Meslek Danışmanları İçin Eğiticilerin Eğitimi Programı kapsamında eğitim verilmiştir.

6.6.17 Hizmet İçi Eğitimler

2016 yılı Mayıs ayında başlayan İş ve Meslek Danışmanı hizmet içi eğitimlerine "Engellilere Yönelik İletişim Teknikleri", "İşyerlerinde Erişilebilirlik", "Destekli İstihdam Modeli ve Başarı Örnekleri" konulu dersler eklenmiş olup, bu yolla engellilere yönelik danışmanlık hizmeti sunumunun verimliliğinin artırılması planlanmaktadır. Bu kapsamda yaklaşık 360 İş ve Meslek Danışmanına bu konularda eğitim verilmiştir.

Kurumumuz istatistiklerine baktığımızda;

- Eylül 2017 itibariyle Kurumumuza kayıtlı engelli işgücü sayısı 70.529 erkek ve 17.808 kadın olmak üzere toplamda 88.337, kayıtlı işsiz sayısı ise 37.595 erkek ve 11.034 kadın olmak üzere toplamda 48.629'dur.
- 2016 yılında 55.152'si erkek, 27.928'i kadın olmak üzere toplam 83.080 engelli vatandaşımızla 185.780 bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir. İşe yerleşen sayısı ise 15.031'dir.
- 2017 Ocak-Eylül döneminde 41.238'i erkek, 23.019'u kadın olmak üzere toplam 64.257 engelli vatandaşımızla 128.415 bireysel görüşme gerçekleşmiştir. İşe yerleşen sayısı ise 11.039'dur.

İŞKUR

YEDİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZLERİ, İŞGÜCÜ PİYASASI BİLGİ SİSTEMİ ÇALIŞMALARI

9. GENEL KURUL
ÇALIŞMA RAPORU

7.1 İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMALARI

Herhangi bir konuda isabetle karar almanın yolunun sağlıklı veriler üzerinden yapılan sağlıklı analizlerden geçtiği aşikârdır. Bu gerçek, temel politika belgelerinin hazırlığında kendini daha da belirgin hissettirmektedir.

İşgücü piyasasının istenilen düzeyde olması, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da İŞKUR, İşgücü Piyasası Talep Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır.

4904 sayılı Kanun ile İŞKUR; "İşgücü piyasası verilerini, yerel ve ulusal bazda derlemek, analiz etmek, yorumlamak ve yayınlamak, ... , işgücü arz ve talebinin belirlenmesine yönelik işgücü ihtiyaç analizlerini yapmak, yaptırmak"la görevlendirilmiştir. Çok dinamik bir yapı gösteren işgücü piyasasındaki değişimleri takip ederek, işgücü piyasasında önemi azalan ve artan meslekleri tespit etmek söz konusu görevin doğal bir parçasıdır.

İşgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesine yönelik olarak İŞKUR tarafından 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları düzenli olarak yapılmaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırmaları ile;

- İşgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek,
- İşgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek,
- İşgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek,
- İŞKUR dışındaki kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamak; mümkün olmaktadır.

Tablo 50. İŞKUR'un Uyguladığı İşgücü Piyasası Araştırmaları

Dönem	Kapsamı	Periyot	Sınıflamalar	Yöntem	Görüşme Yapılan İşyeri Sayısı	
2007	50+ Tüm İşyerleri	15 Ekim - 30 Kasım	ISCO 88-NACE REV.1.1	Yüz yüze	Toplam	**12.712**
2008	Tüm İşyerleri	15 Ekim - 5 Aralık	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**71.001**
					10+ işyeri	**26.409**
					50+işyeri	**7.224**
2009/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	17 Nisan - 30 Mayıs	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**275.099**
					10+ işyeri	**83.404**
					50+işyeri	**15.273**
2009/II	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	4 Kasım-13 Aralık	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**255.938**
					10+ işyeri	**80.638**
					50+işyeri	**15.985**
2010/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	26 Nisan- 1 Haziran	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**218.068**
					10+ işyeri	**73.418**
					50+işyeri	**14.476**
2010/II	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	28 Eylül- 28 Ekim	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**198.479**
					10+ işyeri	**69.442**
					50+işyeri	**14.688**
2011/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	1 Nisan- 13 Mayıs	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**159.862**
					10+ işyeri	**60.501**
					50+işyeri	**13.393**
2011/II	10 + Girişimler (TÜİK)	19 Aralık- 19 Ocak	ISCO 08- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**5.941**
					10+ Girişim	**3.283**
					50+Girişim	**1.606**
2012/I	10 + Girişimler (TÜİK)	2 Mayıs- 15 Haziran	ISCO 08- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**5.225**
2012/II	10 + İşyerleri (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	ISCO 08- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**53.194**

Dönem	Kapsamı	Periyot	Sınıflamalar	Yöntem	Görüşme Yapılan İşyeri Sayısı	
2013/I	10 + İşyerleri (TÜİK)	15 Mayıs-30 Haziran	ISCO 08- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**87.719**
2013/II	10 +Girişimler (TÜİK)	11-29 Kasım	ISCO 08- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**10.540**
2014/I	10 + İşyerleri (TÜİK)	12 Mayıs-28 Haziran	ISCO 08- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**110.509**
2014/II	10 + Girişimler (TÜİK)	17-28 Kasım	ISCO 08- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**8.040**
2015	2-9 İstihdamlı İşyerleri ile 10 + İşyerleri (TÜİK)	15 Mart-30 Nisan	ISCO 08- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**103.390**
					2-9 istihdamlı işyeri	**6.513**
					10+ istihdamlı İşyeri	**96.877**
2016	2-9, 10-19 ve 20+ istihdamlı İşyerleri (TÜİK)	8 Nisan – 6 Mayıs	ISCO 08- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**88.966**
					2-9 istihdamlı işyeri	**11.531**
					10-19 istihdamlı İşyeri	**4.684**
					20+ istihdamlı işyeri	**72.751**
2017	2-9, 10-19 ve 20+ istihdamlı İşyerleri (TÜİK)	3 Nisan – 5 Mayıs	ISCO 08- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**90.749**
					2-9 istihdamlı işyeri	**11.993**
					10-19 istihdamlı İşyeri	**5.535**
					20+ istihdamlı işyeri	**73.221**

30.09.2017/İŞKUR

2017 yılı İşgücü Piyasası Araştırması 3 Nisan – 5 Mayıs tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Türkiye genelinde 2-9 istihdamlı 11.993, 10-19 istihdamlı 5.535, 20 ve daha fazla istihdamlı olan 73.221 işyeri olmak üzere toplam 90.749 işyeri ziyaret edilmiştir. 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için 77 ilde tamsayım 4 ilde örneklem yöntemi ile çalışma yürütülmüştür.

TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık olarak kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerleri ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre tarım, ormancılık ve balıkçılık (A); kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik (O); hane halklarının işverenler olarak faaliyetleri (T) ve uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri (U) dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 2-9 arası kişi istihdam eden, 10-19 arası istihdamlı ile 20 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Çalışmada 3 işyeri büyüklüğü için tabaka oluşturulmuştur. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için il ve Türkiye, 2-19 arası kişi istihdam eden işyerleri için ise Türkiye geneli tahmini verilmiştir.

Çalışma kapsamında 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için Türkiye geneli ve il düzeyinde tahmin üretilebilirken 2 ile 19 kişi arası istihdamlı işyerleri için sadece Türkiye geneli için tahmin üretilebilmiştir. 2 ile 19 kişi arası istihdamlı işyerlerine de 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerine uygulanan işyeri bilgi formu uygulanmıştır. Çalışmanın metodolojisi açısından her iki büyüklükteki işyerleri için bir farklılık bulunmamaktadır.

Araştırma sonuçları ekseninde Türkiye geneli ve tüm iller için hazırlanan raporların ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına, üniversitelere, sivil toplum örgütlerine, araştırmacılara ve tüm kamuoyuna faydalı olması beklenmektedir. Söz konusu işgücü piyasası analizi raporlarına Kurum internet sitesi üzerinden erişim mümkündür.

7.2 AÇIK İŞ İSTATİSTİKLERİ ARAŞTIRMASI

Resmi istatistiklerin üretimine ve yayımına ilişkin temel ilkeler ile standartları belirlemek, ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan alanlarda güncel, güvenilir, zamanlı, şeffaf ve tarafsız veri üretilmesini sağlamak amacıyla 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'na dayanılarak beşer yıllık dönemler için Resmi İstatistik Programı (RİP) hazırlanmaktadır. Bu program kapsamında açık işler konusundaki istatistiklerin kapsamının program döneminde Avrupa Birliği mevzuatı da dikkate alınarak genişletilmesi ve açık iş istatistiklerinin yılda dört kez anket yoluyla derlenmesi görevi İŞKUR'a verilmiştir. Başka bir deyişle, AB mevzuatının öngördüğü şekilde Türkiye genelini yansıtan açık iş istatistiklerinin derlenmesi görevi İŞKUR'a verilmiştir. Bu çerçevede, RİP ile İŞKUR'a verilen söz konusu görevin yerine getirilebilmesi amacıyla İŞKUR tarafından gerekli çalışmalar yapılmış olup, açık iş istatistiklerinin AB mevzuatına uygun biçimde derlenmesine yönelik olarak yeni bir araştırma tasarlanmıştır. Yeni araştırma tasarlanırken hem RİP'de yer alan görevin hem de 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile ortaya konulan görevlerin yerine getirilmesi hedeflenmiştir. İŞKUR tarafından 2014 yılının son çeyreğinde başlatılan ve ilerleyen dönemlerde de devam ettirilecek olan "Açık İş İstatistikleri Araştırmasının" temel gayesi; Türkiye'de işgücü piyasasının talep tarafındaki gelişmeleri yansıtabilecek, uluslararası standartlar ile uyumlu, kendi içerisinde tutarlılığı ve karşılaştırılabilirliği olan üçer aylık dönemler için açık iş istatistiklerini derlemek ve derlenen veriler doğrultusunda Türkiye işgücü piyasasının makro analizine katkı sunmaktır.

İŞKUR tarafından tasarlanan Açık İş İşletme Bilgi Formu (AİBF)'nun işverenler ile gerçekleştirilen yüz yüze görüşmelerde uygulanması suretiyle yürütülen araştırma ile birlikte, ilgili çeyrek itibarıyla Türkiye geneline ilişkin olarak; sektörlere, mesleklere ve cinsiyete göre çalışan sayısına, sektörlere ve mesleklere göre açık iş sayısına ve açık işler için işverenler tarafından talep edilen beceri düzeylerine ilişkin veriler derlenmektedir.

2014 yılının son çeyreğinden itibaren gerçekleştirilen araştırmanın kapsamını TÜİK İş Kayıtları Sistemi altlık olarak kullanılmak üzere sektörel kapsam dâhilinde ilgili sektörde yer alan 10 ve daha fazla çalışana sahip girişimler/işletmeler oluşturmaktadır.

Araştırmanın coğrafi kapsamı; nüfus büyüklüklerine bakılmaksızın tüm il ve ilçe merkezlerinden oluşmaktadır. Araştırmanın sektörel kapsamını ise Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin

İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2 sınıflandırmasına göre; tarım, ormancılık ve balıkçılık (A), kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik (O), hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri (T) ile uluslararası kuruluşlar ve temsilciliklerinin faaliyetleri (U) sektörleri dışında kalan 17 sektör oluşturmaktadır.

Açık İş İstatistikleri Araştırması'nda tabakalı rassal örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bunun yanında, örnek hacminin dağıtımı sektörlere göre uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

2017 yılı Üçüncü Çeyrek Açık İş İstatistikleri Araştırması kapsamında, 14-31 Ağustos 2017 tarihleri arasında Türkiye genelinde örneklemde yer alan 10.572 işletme ziyaret edilmiştir. Araştırma kapsamında cevap alınan 8 bin 336 işletmeye uygulanan soru formu aracılığıyla Türkiye genelinde araştırma kapsamında yer alan 198 bin 912 işletmeye yönelik veri derlenmiştir.

7.3 İŞGÜCÜ PİYASASI BİLGİ SİSTEMİ

İşgücü piyasasına yönelik veri üreten kurum ve kuruluşların verilerini tek çatı altında toplayan İşgücü Piyasası Bilgi Sisteminin altyapı oluşturma çalışmalarına devam edilmektedir. İŞKUR, TÜİK, ÇSGB, MEB, SGK, TOBB, YÖK ve Kalkınma Bakanlığı verilerini İŞKUR çatısı altında toplayarak İşgücü Piyasası Bilgi Sistemi ile tek noktada kamuoyu ile paylaşmayı hedefleyen bilgi sisteminin tamamlanmasının ardından kamuoyunun kullanımına açılması hedeflenmektedir.

7.4 İŞGÜCÜ PİYASASI BİLGİ DANIŞMA KURULU

İşgücü piyasası ile ilgili bilgi ihtiyaçlarının tespit edilmesi, derlenmesi ve dağıtılması faaliyetlerinin izlenmesi ve geliştirilmesi, işgücü piyasasına ilişkin ortak veri tabanının oluşturulması, çeşitli kurum ve kuruluşlarca oluşturulmuş ve oluşturulacak veri tabanlarının uyumlaştırılması ve geliştirilmesi, veri üretiminde norm ve standart birliğinin sağlanması için ilgili kurum ve kuruluşlar arasında sürekli diyalog ve işbirliği ortamı oluşturmak maksadıyla; kamu kurum ve kuruluşları ile sosyal taraflarını katılımı ile Kurum bünyesindeki "İşgücü Piyasası Bilgi Danışma Kurulu" ile Kurulda alınan kararları yürütmekle görevli "İşgücü Piyasası Bilgi Danışma Kurulu Yürütme Komitesi" çalışmalarını sürdürmektedir.

Bilgi Danışma Kurulu Mart ve Kasım aylarında olmak üzere altı ayda bir olağan; Yürütme Komitesi ise Bilgi Danışma Kurulu toplantılarının öncesinde Şubat ve Ekim aylarında olağan olarak toplanmaktadır. Bilgi Danışma Kuruluna ve Yürütme Komitesine Kurum Genel Müdürü veya görevlendireceği Genel Müdür Yardımcısı Başkanlık etmekte ve gerekli gördüğünde olağanüstü toplantıya çağrı yapabilmektedir.

7.5 AYLIK VE YILLIK İSTATİSTİK BÜLTENLERİ

Kurum tarafından sunulan hizmetlerin takibi amacıyla, her ay düzenli olarak “Aylık İstatistik Bülteni” yayımlanarak Kurum internet sitesi üzerinden kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Kurum faaliyetlerine yönelik istatistiki bilgiler aylık ve yıllık derlenmektedir. Her ayın 14’ünde Aylık İstatistik Bültenleri ve İlgili yıldan sonraki yılın Haziran ayı sonuna kadar da İstatistik Yıllığı yayınlanmaktadır.

İŞKUR

SEKİZİNCİ BÖLÜM
İŞSİZLİK SİGORTASI FONU VE PASİF İŞGÜCÜ PİYASASI PROGRAMLARI

9. GENEL KURUL
ÇALIŞMA RAPORU

8.1 İŞSİZLİK SİGORTASI FONU VE YÖNETİMİ

İşsizlik sigortası hizmetleri, 2000 yılında 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile uygulanmaya başlanmıştır. İşsizlik sigortası sisteminin kurulmasında, işsizliğin olumsuz sosyal ve ekonomik etkilerinden vatandaşların korunması ve sosyal adaletin sağlanması anlayışı ön planda tutulmuştur.

İşsizlik sigortası hizmetleri, İşsizlik Sigortası Fonu tarafından finanse edilmektedir. Fon, çalışanların prime esas aylık brüt kazançlarından kesilen (%1 sigortalı, %2 işveren ve %1 devlet payı) primlerden ve bu primlerin değerlendirilmesinden elde edilen faiz gelirlerinden oluşmaktadır. Primlerin toplanmasından Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), diğer her türlü hizmet ve işlemlerin yapılmasından İŞKUR görevli, yetkili ve sorumludur.

Fon, İŞKUR Yönetim Kurulunca yönetilmekte olup, kanunlarda yer alan hükümler dışında herhangi bir harcama yapılmamaktadır.

8.1.1 Fonun Gelirleri ve Fon Varlığı

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu kapsamında 2017 Ocak-Eylül döneminde, Fonun girişler toplamı; 8 milyar 579 milyon TL işçi ve işveren primi, 2 milyar 866 milyon TL devlet primi, 889 milyon 859 bin diğer gelirler, 7 milyar 202 milyon TL faiz geliri olmak üzere, toplam 19 milyar 537 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Uygulamanın başladığı 2000 yılından 2017 yılı Eylül ayı sonuna kadar ise Fonun toplam geliri 170 milyar 509 milyon TL, toplam giderleri ise 57 milyar 661 milyon TL'dir.

2017 Eylül sonu itibariyle toplam Nakit Fon Varlığı 112 milyar 847 milyon TL'dir.

8.1.2 Fonun Giderleri ve Harcama Kalemleri

İşsizlik Sigortası Fonundan 2017 yılı Ocak-Eylül döneminde işsizlik ödeneği için toplam 3 milyar 205 milyon TL, kısa çalışma ödemesi için 594 bin TL, yarım çalışma ödemesi için 13 milyon 375 bin TL, Ücret Garanti Fonundan 17 milyon 716 bin TL ödemede bulunulmuştur.

Aktif işgücü programları çerçevesinde 2017 Ocak-Eylül döneminde 2 milyar 655 milyon TL aktarılmış olup, bu miktarın içinde kadın istihdamının desteklenmesi kapsamında 6 milyon 349 bin TL Büyükanne Projesi gideri bulunmaktadır.

4447 sayılı Kanunu'nun 53-h maddesi gereğince uygulanan işbası eğitim programları giderleri 2017 yılı Ocak-Eylül döneminde 1 milyar 502 milyon TL olup, bunun 217 milyon 196 bin TL'si 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununun geçici 12. Maddesi gereğince aday çırak ve çıraklar ile işletmelerde mesleki eğitim gören öğrencilere, staj ve tamamlayıcı eğitim kapsamında aktarılmıştır. Ayrıca, 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun geçici 74. maddesi gereğince Devlet yükseköğretim kurumlarının lisans düzeyinde fen ve mühendislik bilimleriyle sınırlı olmak üzere, öğrencilerin öğrenimlerinin son yılında bir yarıyılı özel sektör işletmelerinde, teknoparklarda, araştırma altyapılarında, Ar-Ge merkezlerinde ya da sanayi kuruluşlarında uygulamalı eğitim giderleri İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanacaktır.

4447 sayılı Kanunun Ek 3. Maddesi "Tehlikeli ve çok tehlikeli işlerden olup, Bakanlıkça çıkarılacak tebliğlerde belirtilen mesleklerde, 21/9/2006 tarihli ve 5544 sayılı Meslekî Yeterlilik Kurumu Kanunu kapsamında yetkilendirilmiş sınav ve belgelendirme kuruluşlarının gerçekleştireceği sınavlarda başarılı olan kişilerin 31/12/2017 tarihine kadar belge masrafı ile sınav ücreti, 1/1/2018 tarihinden 31/12/2019 tarihine kadar ise belge masrafı ile sınav ücretinin yarısı Fondan karşılanır" gereğince 2017 Ocak-Eylül döneminde 75 milyon 309 bin TL aktarılmıştır.

Fon gelir ve giderlerine ilişkin özet tablo aşağıda yer almaktadır.

Tablo 51. Sigortası Fonu Gelir-Gider Tablosu (Bin TL)

	2015	2016	2017 (Ocak-Eylül)
Toplam Gelir	**18.273.110**	**22.273.480**	**19.536.909**
İşçi ve İşveren Primi	8.158.465	9.930.192	8.578.973
Devlet Katkısı	2.719.488	3.310.064	2.865.963
Diğer Gelirler	487.252	1.007.875	889.859
Faiz Gelirleri	6.907.904	8.025.350	7.202.114
Toplam Gider	**6.592.110**	**12.145.158**	**9.891.946**
İşsizlik Ödeneği	2.199.365	3.692.584	3.205.307
Kısa Çalışma Ödeneği	305	1.280	594
Yarım Çalışma Ödeneği	0	3.087	13.375
Ücret Garanti Fonu Ödemesi	16.130	15.705	17.716
Aktif İşgücü Programları	3.026.361	4.912.229	2.654.416
İşbaşı Eğitim Programları	0	1.556.518	1.502.346
Diğer Giderler	1.349.950	1.963.755	2.498.192
Gelir / Gider Farkı	**11.681.000**	**10.128.322**	**9.644.962**
Nakit Fon Varlığı(*)	**93.074.090**	**103.202.412**	**112.847.375**

Eylül 2017/İŞKUR, *Toplam Fon Varlığına Ücret Garanti Fonu dâhildir.
Not: Rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

8.1.3 İşsizlik Sigortası Fonu Değerlendirilmesi

2017 Eylül sonu itibariyle toplam Nakit Fon Varlığı 112 milyar 847 milyon TL'dir. 30 Eylül 2017 tarihi itibarıyla toplam nakit Fon varlığının %1,77'si kuponsuz tahvil, %88,05'i kuponlu tahvil, %10,18'i mevduattan oluşmaktadır.

Grafik 28. Fon Portföyünün Yatırım Araçları İtibarıyla Dağılımı

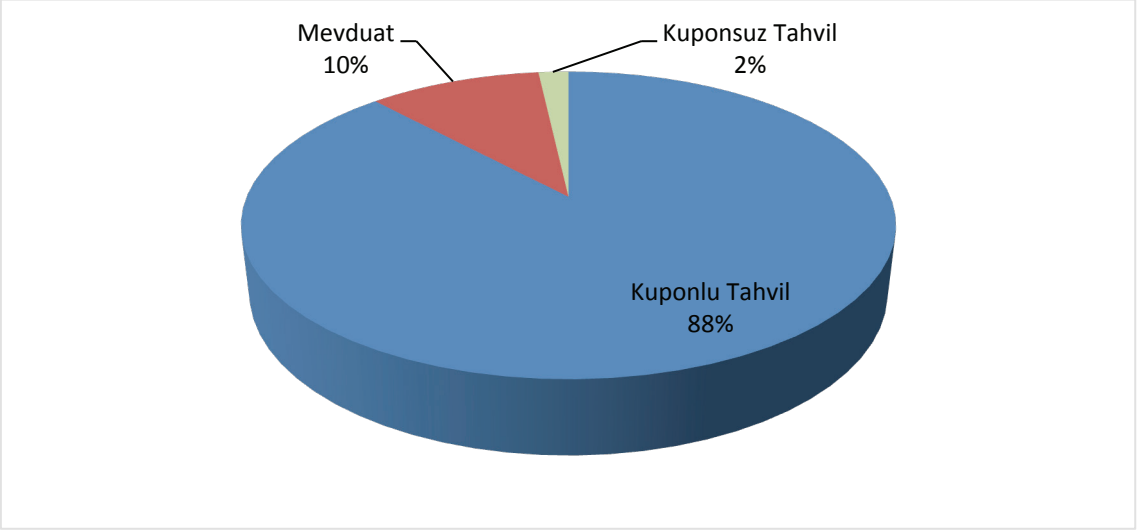

30.09.2017/İŞKUR

8.2 PASİF İŞGÜCÜ PİYASASI PROGRAMLARI

Kurumumuz faaliyetleri arasında yer alan pasif işgücü piyasası programları ile kendi istek ve kusuru dışında işini kaybedenlerin veya kaybetme riski ile karşı karşıya olanların yaşaması muhtemel sosyal risklerin etkisini kısmen azaltmak amacıyla, işsiz kaldıkları dönemde maruz kaldıkları gelir kaybı belirli oranlarda tazmin edilmektedir.

İŞKUR tarafından 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu hükümleri çerçevesinde işsizlik ödeneği, kısa çalışma ödeneği, yarım çalışma ödeneği, esnaf ahilik sandığı ve ücret garanti ödemeleri ile 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde iş kaybı tazminatı ödemelerine ilişkin çalışmalar yürütülmektedir.

İlk prim kesintisinin gerçekleştirildiği 2000 yılının Haziran ayından itibaren 17 yıldır büyüyen kaynağı ile İşsizlik Sigortası Fonu, pasif işgücü piyasası programlarının temel dayanağını oluşturmaktadır. Toplumun en geniş kesimine hitap eden uygulama ise işsizlik sigortasıdır. İşsizlik sigortası ile kendi istek ve kusuru dışında işini kaybedenlerin, uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayarak, kendilerinin ve aile fertlerinin zor duruma düşmelerinin önlenmesine, yeni nitelikler kazanabileceği aktif programlardan yararlanmalarına ve yeni iş bulmalarına destek olunmaktadır.

8.2.1 İşsizlik Ödeneği

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununda yapılan tanım ile işsizlik sigortası; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına karşın, kendi istek ve kusuru olmadan işini kaybedenlerin uğradıkları gelir kaybını belli süre ve ölçüde karşılayan, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren zorunlu bir sigorta koludur.

Son 120 günü kesintisiz olmak üzere, hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 3 yıl içerisinde en az 600 gün süre ile işsizlik sigortası primi ödeyen ve kendi istek ve kusuru dışında işsiz kalan sigortalı işsizler, hizmet akdinin feshinden itibaren mücbir sebepler hariç 30 gün içerisinde Kurumumuza başvurarak iş almaya hazır olduklarını kaydettirmeleri halinde, son üç yıl içerisindeki prim gün sayılarına göre 6 ila 10 ay işsizlik ödeneği alabilmektedir. İşsizlik ödeneği alanlara ayrıca;

- Genel sağlık sigortası primlerinin ödenmesi,
- İş ve meslek danışmanlığı,
- Meslek geliştirme, edindirme, yetiştirme eğitimi,
- İşe yerleştirme,

hizmetleri sunulmaktadır.

Günlük işsizlik ödeneği, işten ayrılmadan önceki son dört aylık prime esas brüt kazanç ortalamasının %40'ı olarak hesaplanmaktadır. Ancak, hesaplanan bu tutar aylık brüt asgari ücretin %80'ini geçememekte ve ödenek miktarından sadece damga vergisi kesilmektedir. 2017 yılı için hesaplanan miktar, aylık brüt asgari ücretin %40'ı (705,60 TL) ile %80'i (1.411,21 TL) arasında değişmektedir.

İşsizlik sigortası primi 2000 yılı Haziran ayında kesilmeye başlanmış olup, 2002 yılı Mart ayında ilk işsizlik ödeneği ödenmiştir. Mart 2002'den 2017 yılı Eylül ayı sonuna kadar 5 milyon 647 bin kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. Hak sahiplerine yaklaşık 17 milyar 518 milyon TL ödeme gerçekleştirilmiştir.

Tablo 52. Yıllar İtibarıyla İşsizlik Ödeneği Verileri

Yıllar	Başvuru	Hak Eden	Ödeme Miktarı (Milyon TL)
2008	382.051	331.459	517,05
2009	597.282	473.308	1.114,27
2010	459.427	331.742	807,41
2011	499.233	322.982	791,05
2012	609.539	372.090	966,18
2013	733.033	431.834	1.272,49
2014	901.892	514.060	1.657,72
2015	1.086.858	592.773	2.192,79
2016	1.521.105	802.009	3.682,65
2017*	978.068	506.388	3.205,30

30.09.2017/İŞKUR

8.2.2 Kısa Çalışma Ödeneği

Genel ekonomik, sektörel veya bölgesel kriz ile zorlayıcı sebeplerle işyerindeki haftalık çalışma sürelerinin geçici olarak önemli ölçüde azaltılması veya işyerinde faaliyetin tamamen veya kısmen geçici olarak durdurulması hallerinde, işçilere çalışamadıkları süreler için kısa çalışma ödeneği ödenmektedir. Bu uygulama ile işini kaybetme riski taşıyan kişilerin istihdamda kalmaları sağlanarak işsizliğin artmasının önüne geçilmekte, çalışamadığı için ücret kaybı yaşayan işçilere gelir desteği sunulmakta, işverenlerin işgücü maliyetlerini azaltmalarına imkan verilmekte, yaşanan şokun atlatılmasının ardından yaşanacak muhtemel işe alım maliyetlerinin önüne geçilmektedir.

Bir işçinin kısa çalışma ödeneğinden yararlanılabilmesi için, işvereninin genel ekonomik, sektörel veya bölgesel kriz ile zorlayıcı sebeplerden etkilendiğinin tespit edilmiş olması ve işçinin de fesih hariç işsizlik sigortasından hak kazanma şartlarını taşıması gerekmektedir. Kısa çalışma ödeneği, çalışılmayan süreler için işçilere ödenmekte olup, miktarı sigortalının son on iki aylık prime esas kazançları dikkate alınarak hesaplanan günlük ortalama brüt kazancının %60'ıdır. Hesaplanan bu miktar aylık asgari ücretin brüt tutarının %150'sini geçememekte ve ödenek miktarından sadece damga vergisi kesilmektedir. 2017 yılı için hesaplanan kısa çalışma miktarı, 1.058,41 TL ile 2.646,01 TL arasında değişmektedir.

Kısa çalışma ödeneğinin süresi üç ayı aşmamak üzere kısa çalışma süresi kadar olup, her halükarda 3 ayı aşamaz ve bu süre işsizlik ödeneği süresinden mahsup edilir. Kısa çalışma süresini 3 aydan 6 aya kadar uzatmaya ve ödenen sürelerin işsizlik ödeneğinden mahsup edilip edilmeyeceğini belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

2003 yılında mevzuatımıza giren kısa çalışma ödeneğinin ilk uygulamaları 2005 yılında görülen kuş gribi vakaları nedeniyle olmuştur. Ardından 2008 yılının sonunda başlayan ve 2009-2010 yıllarına da sirayet eden küresel ekonomik krizin sosyo-ekonomik etkilerini azaltabilmek için kısa çalışma uygulaması etkin bir şekilde kullanılmıştır. Ayrıca, Libya iç savaşı, Japonya'da yaşanan tsunami, Van depremi ve terör eylemleri gibi sebeplerden etkilenen işverenlerimizin işçilerine kısa çalışma ödeneği ile destek olunmuştur.

Tablo 53. Yıllar İtibarıyla Kısa Çalışma Ödemelerinden Yararlanan Sayısı

	Ödeme Yapılan Kişi (Hak Eden)	Ödeme Miktarı(Milyon TL)
2005	21	0,01
2006	217	0,06
2007	40	0,02
2008	0	0,00
2009	190.069	162,5
2010	27.158	39,1
2011	5.814	4,2
2012	2.855	3,0
2013	969	0,8
2014	66	0,1
2015	115	0,3
2016	733	1,3
2017*	330	0,6
Toplam	**228.387**	**212,0**

30.09.2017/İŞKUR

8.2.3 Yarım Çalışma Ödeneği

İş ve aile yaşamının uyumlaştırılması için 4857 sayılı İş Kanununda ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununda 2016 yılında yapılan düzenlemeler ile yarım çalışma ve yarım çalışma ödeneği çalışma hayatımıza girmiştir.

4857 sayılı İş Kanununun 74'üncü maddesine eklenen hüküm ile doğum sonrası analık hali izninin bitiminden itibaren kadın işçi ile 3 yaşını doldurmamış çocuğu evlat edinen kadın veya erkek işçilere istekleri halinde doğum sayısı ve çocuğun engellilik durumuna göre 60 ila 360 gün süreyle, haftalık çalışma süresinin yarısı kadar ücretsiz izin verilmesine imkan tanınmıştır.

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa eklenen madde ile de İş Kanununda tanınan bu yeni izinden yararlananların,

- Haftalık çalışma süresinin yarısı kadar fiilen çalışmış olması,
- Adına doğum veya evlat edinme tarihinden önceki son üç yılda en az 600 gün işsizlik sigortası primi bildirilmiş olması,
- Doğum ve evlat edinme sonrası analık hâli izninin bittiği tarihten itibaren mücbir sebepler hariç 30 gün içinde İŞKUR birimine doğum ve evlat edinme sonrası yarım çalışma belgesi ile başvuruda bulunması,

halinde ücretsiz izin verilen süreler için yarım çalışma ödeneğinden faydalanacağı hüküm altına alınmıştır.

Yarım çalışma ödeneğinin günlük miktarı, günlük asgari ücretin brüt tutarı kadardır (Aylık azami 882 TL). Ödenek miktarından sadece damga vergisi kesilmektedir. Yarım çalışma ödenen günler için, uzun vadeli primler ile genel sağlık sigortası primleri İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmaktadır.

Tablo 54. Yarım Çalışma Ödemelerine İlişkin Veriler (2016-2017)

YARIM ÇALIŞMA ÖDEMELERİ				
Yıllar/ Aylar	**Başvuru**	**Hakeden**	**Ödeme Yapılan Kişi Sayısı**	**Ödeme Miktarı**
2016	4.468	4.102	2.140	2.946.896
2017*	5.737	5.425	6.729	13.375.089
Toplam	**10.205**	**9.527**	*****	**16.321.985**
NOT: Mevzuat gereği yarım çalışma ödeneği, çalışılan aya ait aylık prim ve hizmet belgesinin ilişkin olduğu aydan sonraki ikinci ay içinde İşsizlik Sigortası Fonundan aylık olarak ödenmektedir.				

30.09.2017/İŞKUR

8.2.4 Ücret Garanti Fonu

Ücret Garanti Fonu, işverenin; konkordato, aciz vesikası, iflas veya iflasın ertelenmesi nedenleri ile ödeme güçlüğüne düştüğü hallerde, işçilerin iş ilişkisinden kaynaklanan ve ödenmeyen üç aylık ücret alacaklarını karşılamak için oluşturulmuştur.

İşverenlerce işsizlik sigortası primi olarak yapılan ödemelerin yıllık toplamının %1'inden oluşan Ücret Garanti Fonu, İşsizlik Sigortası Fonu içinde değerlendirilmekte olup, 30.09.2017 tarihi itibarıyla Ücret Garanti Fonu varlığı 478.131.769,87 TL'dir.

Tablo 55. Yıllar İtibarıyla Ücret Garanti Fonundan Yararlanan Sayısı

	Ödeme Yapılan Kişi (Hak Eden)	Ödeme Miktarı (Milyon TL)
2005	1.269	3,4
2006	1.134	1,6
2007	2.223	3,6
2008	827	1,1
2009	12.371	22,3
2010	12.905	22,1
2011	5.807	9,4
2012	3.210	8,7
2013	5.671	15,0
2014	8.193	21,6
2015	5.547	16,1
2016	4.591	15,7
2017*	4.559	17,7
Toplam	**68.307**	**158,2**

30.09.2017/İŞKUR

2009 ve 2010 yılında Ücret Garanti Fonu'ndan ödeme yapılan kişi sayısı, küresel ekonomik krizin işgücü piyasasına etkisi dolayısıyla oldukça yüksek olmuştur. Sonraki yıllarda ise ödeme yapılan kişi sayısı önemli ölçüde azalmıştır. 2005 yılından 30.09.2017 tarihine kadar yaklaşık 68 bin 307 kişiye 158,2 milyon TL ödeme yapılmıştır.

8.2.5 İş Kaybı Tazminatı

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun çerçevesinde, özelleştirme kapsamına alı- nan kuruluşlarda iş sözleşmesine dayalı olarak ücret karşılığı çalışanlardan; bu kuruluşların özel- leştirmeye hazırlanması, özelleştirilmesi, küçültülmesi veya faaliyetlerinin kısmen veya tamamen durdurulması, süreli veya süresiz kapatılması veya tasfiye edilmeleri nedeniyle, hizmet akitleri, tabi oldukları iş kanunları ve toplu iş sözleşmeleri gereğince tazminata hak kazanacak şekilde sona erenlere iş kaybı tazminatı ödenmektedir.

İş kaybı tazminatı ödemesi ile birlikte yararlanıcılara;

- Sosyal güvenlik primlerinin ödenmesi,
- İş ve meslek danışmanlığı,
- Meslek geliştirme, edindirme, yetiştirme eğitimi ve
- İşe yerleştirme,

hizmetleri verilmektedir.

4046 sayılı Kanuna göre ilgililer, özelleştirilen işyerinde hizmet akdinin devam ettiği süreye göre 90 ile 240 gün süre ile İş Kaybı Tazminatı almaya hak kazanmaktadır.

Ödeme miktarı ise günlük net asgari ücretin iki katıdır (2.541,50 TL). Engelliler için ise bu tutar, günlük net asgari ücretin dört katı olarak belirlenmiştir (5.083,00 TL).

Tablo 56. Yıllar İtibarıyla İş Kaybı Tazminatı Ödemeleri

YILLAR	HAKEDEN	ÖDEME MİKTARI (MİLYON TL)
2008	671	4,92
2009	654	7,11
2010	9.485	68,00
2011	1.856	8,09
2012	532	6,63
2013	3.353	11,16
2014	1.214	13,21
2015	879	6,36
2016	300	3,76
2017*	195	3,17

30.09.2017/İŞKUR

8.2.6 Esnaf Ahilik Sandığı

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun ek 6 ncı maddesi ile hizmet akdine tabi olarak çalışanlar için 2000 yılından beri uygulanan işsizlik sigortası sisteminin yanında, yaklaşık 2 milyon sigortalıyı kapsamına alan esnaf ahilik sandığı oluşturularak, pasif istihdam programlarının yaygınlaştırılmasına devam edilmiştir.

Ticarî kazanç veya serbest meslek kazancı nedeniyle gelir vergisi mükellefi veya vergiden muaf olmakla birlikte esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı olanlar ile şirket ortaklarının ekonomik olarak zor duruma düşmeleri sonucu işyerlerini kapatmaları veya iflas etmeleri halinde gelir kayıplarını kısmen karşılayabilmek, sağlık hizmetlerinin devamlılığını sağlayarak kendilerinin ve aile fertlerinin zor duruma düşmelerini önlemek amacıyla “Esnaf Ahilik Sandığı” oluşturulmuştur.

İsteğe bağlı sigortalılar, jokey ve antrenörler, köy ve mahalle muhtarları ile tarımsal faaliyette bulunanlar “Esnaf Ahilik Sandığı” kapsamı dışında tutulmuştur.

Esnaf Ahilik Sandığı devlet tarafından kurulan zorunlu bir sigorta koludur. Halen çalışanlar yasanın yürürlük tarihi olan 01.01.2018 tarihinde, bu tarihten sonra faaliyete başlayanlar ise faaliyete başladıkları tarihten itibaren esnaf ahilik sandığı kapsamına girecektir.

Esnaf ahilik sandığı primi, sigortalının prime esas aylık brüt kazançlarından % 2 sigortalı ve %1 Devlet payından oluşmaktadır. Brüt asgari ücretin iki katını aşan prime esas kazanç tutarı esnaf ahilik sandığı prim kesintisinden muaf tutulmuştur.

Ödeneğe hak kazanılabilmesi için;

- İflasa tabi olanlar için iflas istemiyle mahkemeye başvurmak suretiyle, iflasa tabi olmayanlar için işyerini kapatmak suretiyle sigortalılığın sona ermiş olması,
- Sigortalılığın sona erdiği tarihten önceki son 120 gün sürekli olmak üzere son 3 yıl içerisinde en az 600 gün esnaf ahilik sandığı primi ödenmiş olması,
- Sigortalılığın sona erdiği tarihten itibaren 30 gün içerisinde şahsen ya da elektronik ortamda İŞKUR’a başvuruda bulunulması,

gerekmektedir.

Ayrıca bu şartları taşıyan esnafların ödeneğe hak kazanabilmeleri için esnaf ahilik sandığı primine ilişkin herhangi bir borçlarının olmaması gerekmekle birlikte, sigortalılığının sona ermesinden önceki en fazla 90 günlük süreye ilişkin prim borcu olan sigortalılar;

- Ödeneğe hak kazanmak için Kanunda sayılan diğer şartları sağlamaları ve
- 90 günlük süreye ilişkin esnaf ahilik sandığı prim borçlarının, alacakları ödenekten tahsil edilmesi kaydıyla,

esnaf ahilik sandığı ödeneğinden faydalanabileceklerdir.

Esnaf Ahilik Sandığı ödeneği almaya hak kazanan kişilere ödeneğin yanı sıra, genel sağlık sigortası primlerinin ödenmesi, yeni iş bulma ve aktif işgücü hizmetleri kapsamında kurs ve programlardan yararlanma imkanı sağlanmaktadır.

İŞKUR

DOKUZUNCU BÖLÜM
ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR

9. GENEL KURUL
ÇALIŞMA RAPORU

9.1 ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR

Türkiye İş Kurumu, istihdam politikaları kapsamındaki uluslararası çalışmalarını; yabancı muadil kuruluşlarla ikili iyi ilişkiler geliştirmek yoluyla farklı uygulamaları tanımak, uluslararası kuruluşlar ile işsizlikle mücadele paydasında ortak çalışmalar yapmak, uluslararası platformlarda Türkiye'yi ve İŞKUR'u layıkıyla temsil etmek hedefleriyle yürütmektedir.

İŞKUR, üyesi olduğu küresel ve bölgesel kuruluşlarda aktif olarak görev alarak bilgi ve tecrübe değişimi imkanlarından yararlanmaktadır. Bununla birlikte dezavantajlı gruplara ve göçmen statüsünde bulunan kişilere yönelik uluslararası kuruluşların da dahil olduğu proje ve programlar yürütmektedir.

Son yıllarda uluslararası alandaki faaliyetlerinin ve uluslararası platformlardaki temsilinin etkisiyle tanınırlığı artan İŞKUR, 2015 yılında WAPES Başkanlığına seçilmiştir.

9.1.1 Dünya Kamu İstihdam Kurumları Birliği (WAPES)

Dünya çapında 85 ülkeden kamu istihdam kurumlarının üye olduğu WAPES'e 2003 yılında üye olan İŞKUR, 2012 yılında Birliğin Yönetim Kurulu Üyeliğine, 2015 yılı Mayıs ayında İstanbul'da İŞKUR ev sahipliğinde düzenlenen 10. Dünya Kongresinde ise 2015-2018 dönemi için WAPES Başkanlığına seçilmiştir.

İŞKUR'un başkanlık döneminde WAPES için belirlenen vizyonu: "Dünya ile iletişim halinde ve üyelerinin desteğiyle tüm dünyada istihdam politikaları konusunda birinci referans noktası olmak"tır.

Birlik, üye ülkelerin istihdam kurumlarında yaşanan son gelişmeleri ve güncel çalışmaları bir araya getirmekte, kamu istihdam kurumları için eğitimler düzenlemekte ve işgücü piyasaları için çözüm üretmeye çabalayan dünyanın dört bir yanındaki kamu kurumları ve uluslararası kuruluşlar için bir bilgi ve tecrübe paylaşımı platformu görevi üstlenmektedir. İŞKUR, Başkan olarak WAPES'in tüm ortakları (ILO, European PES Network, WEC, IDB, ASEAN, vb) nezdinde birinci temsilci konumundadır.

İŞKUR, WAPES başkanı olarak yapılan çalışmalara yön vermekte ve örnek kurumsal çalışmaları, uluslararası alanda diğer ülkelerle paylaşarak istihdama ilişkin küresel sorunların çözümüne katkı sunmaktadır. Ayrıca İŞKUR, Birliğin gelecekte gerçekleştireceği faaliyetlerin bir yol haritası olan "WAPES Stratejisi"ni belirlemiş, birlik mevzuatını gözden geçirip, değişiklik önerilerinde bulunmuştur. Başkanlık döneminde Filistin Kamu İstihdam Kurumu'nun Birliğe üyelik başvurusunun kabul edilmesi için ülkemizin diplomatik pozisyonu aktif bir şekilde temsil edilmiş, Filistin'e gözlemci üye statüsü verilmesi sağlanmış ve tam üyelik meselesi 2017 yılı Yönetim Kurulu gündemine taşınmıştır.

Yönetim Kurulu ve İcra Komitesi toplantılarına başkanlık yapan İŞKUR, WAPES Ankara Ofisi ve Brüksel'deki İdare Sekreterliği ile birlikte Birliğin tüm idari süreçlerini yönetmektedir.

Dünya Başkanlığımız Kapsamında;

- 22 adet WAPES çalıştayına katılım sağlanmış
- 5 adet çalışma grubu toplantısına katılım sağlanmış,
- 6 toplantıda İŞKUR uzmanları sunum gerçekleştirilmiş,
- 4 adet idari toplantıya başkanlık yapılmış ve bu toplantılar öncesinde Sekretarya ve Sayman ile hazırlık toplantıları yapılmış
- 4 adet Avrupa Bölgesi toplantısına katılım sağlanmış,
- 2 kez WAPES idari heyeti Ankara'da ağırlanmıştır.

Nisan 2018'de gerçekleştirilecek başkanlık seçimlerine kadar, İŞKUR 2017 yılı Yönetim Kurulu Toplantısı'nı yönetecek, Başkanlık dönemimiz faaliyetlerine dair yönetim raporunu hazırlayacak, 2018 yılı İcra Komitesinde ve Nisan 2018'de Fas'ta başkanlık dönemimizin kapanışının yapılacağı Dünya Kongresi hazırlıklarında da görev alacaktır.

9.2 AVRUPA BİRLİĞİ İLE İLİŞKİLER

AB'ye katılım sürecinde İŞKUR, uyum sürecini hızlandıracak ve ülkemizin istihdam politikalarını etkinleştirecek çalışmalarını Bakanlığımız, AB Bakanlığı ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla koordineli ve etkin bir şekilde sürdürmektedir. Bu doğrultuda AB'ye uyum çalışmaları kapsamında istihdam, çalışma hayatı ve işgücü piyasası alanındaki gelişmeler ve direktifler

takip edilerek gerekli iş ve işlemler gerçekleştirilmekte; Kurumumuzun uzmanlık ve bilgi birikimi süreçlere dâhil edilmeye çalışılmaktadır.

9.2.1 Genel Koordinasyon ve Müzakerelere İlişkin Çalışmalar

AB Komisyonu tarafından hazırlanan Türkiye Düzenli İlerleme Raporlarına ve AB süreçlerine ilişkin çeşitli strateji belgelerine ve eylem planlarına Kurumumuz görev ve sorumluluk alanı çerçevesinde katkı sunulmaktadır. AB üyelik müzakereleri çerçevesinde özellikle "Fasıl 2: İşçilerin Serbest Dolaşımı" ve "Fasıl 19: Sosyal Politika ve İstihdam" kapsamında gerek görülen çalışmalar İŞKUR tarafından yürütülmektedir.

Ayrıca Avrupa Sosyal Şartı, 7 No.lu Bölgesel Kalkınma, İstihdam ve Sosyal Politika Alt Komitesi ve diğer alt komiteler ile İstihdam ve Sosyal Reform Programı (ESRP) çalışmalarına Kurumumuz görev ve sorumluluk alanında etkin katılım ve katkı sağlanmaktadır.

9.2.2 Türkiye Ulusal Ajansı Çalışmaları

Avrupa Birliği'nin eğitim, gençlik ve spor programı olan Erasmus+ Programını ülke içinde duyurma, koordine etme, yürütme ve izleme görevlerini üstlenmiş olan AB Bakanlığı Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı) ile kurulan ilişkiler doğrultusunda süreç takip edilmekte ve gerekli iş ve işlemler bu doğrultuda yürütülmektedir.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürü tarafından, Türkiye Ulusal Ajansı Yönlendirme Komitesi Üyeliği kapsamında Yönlendirme Komitesi toplantılarına katılım sağlanmakta ve Komite görevleri dâhilinde; Ulusal Ajans bütçesi, çalışma planı ve diğer hususlarda Komite Üyesi sıfatıyla Kurumumuz adına görüş bildirilmekte ve diğer yükümlülükler yerine getirilmektedir. Kurumumuzca Türkiye Ulusal Ajansı çalışmaları kapsamında olası işbirlikleri üzerinde çalışılarak, bu konularda ilave görüşmeler, toplantılar ve eğitimler düzenlenmektedir.

9.2.3 Teknik Destek ve Bilgi Değişimi (TAIEX) Faaliyetleri

Teknik Destek ve Bilgi Değişimi (TAIEX) aday ülkelere Avrupa Birliği müktesebatının üstlenilmesi ve mevzuat uyumu çalışmalarında kısa süreli teknik destek verilmesini amaçlayan mekanizmadır. TAIEX çalışmaları kapsamında;

- 2015 yılı Şubat ayında "Stratejik Planların Hazırlanmasına Yönelik İyi Uygulamalar" başlıklı uzman talebi faaliyeti gerçekleştirilmiştir.
- 2015 yılı Kasım ayında 6 ülkeden uzmanların ve ülkemizde çeşitli kurum ve kuruluşların katılımıyla "Aktif İşgücü Programlarına Yönelik İyi Uygulamalar" konulu çalıştay gerçekleştirilmiştir.
- 15-16 Şubat 2017 tarihlerinde Almanya, Finlandiya, Polonya, Romanya ve İspanya'dan uzmanların ve ilgili kamu kurumlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve uluslararası kurumların katılımı ile "Ne Eğitimde Ne İstihdamda Yer Alan Gençlere (NEETs) Yönelik Uyum ve Aktivasyon Politikaları" konulu çalıştay gerçekleştirilmiştir.
- 2017 yılı TAIEX faaliyetleri kapsamında "Türkiye'de İşgücü Piyasası Bilgi Sisteminin Kurulması için İyi Örneklerin İncelenmesi" konulu TAIEX uzman talebi başvurusu yapılmış ve söz konusu talep Avrupa Komisyonu tarafından kabul edilmiştir. Etkinliğin 2017 yılı içinde gerçekleştirilmesi için gerekli işlemler AB Bakanlığı ve AB Komisyonu nezdinde yürütülmektedir.

9.3 Diğer Uluslararası Kuruluşlarla İlişkiler

İŞKUR, üyesi olduğu Güneydoğu Avrupa Ülkeleri Kamu İstihdam Kurumları Merkezi-CPESSEC'in 2016 yılı Başkanlığını yürütmüş ve bu kapsamda 6-7 Aralık 2016 tarihlerinde İstanbul'da, bölge ülkelerinin istihdam politikalarının tartışıldığı ve iyi uygulama örneklerinin paylaşıldığı konferansa ev sahipliği yapmıştır.

İlki 2014 yılında düzenlenen İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Kamu İstihdam Kurumları Ağı - OIC PESNET toplantılarının ikincisi, 27-28 Eylül 2016 tarihlerinde İŞKUR ev sahipliğinde Ankara'da düzenlenmiş olup istihdam politikaları alanında kurumsal tecrübe ve bilgi paylaşımına yönelik adımlar atılmıştır.

17-18 Eylül 2015 tarihlerinde İŞKUR öncülüğünde Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kamu istihdam kurumları temsilcilerinin katılımıyla sürdürülebilir bir işbirliği platformu oluşturmak, işgücü piyasası sorunlarına yönelik etkin çözüm önerileri geliştirmek, muadil kurumlarla birlikte kapasite

arttırma programları tasarlamak amacıyla Ankara'da "Türk Cumhuriyetleri Kamu İstihdam Kurumları Çalıştayı" adıyla bir çalıştay gerçekleştirilmiştir. Söz konusu çalıştayın ikincisinin 2017 yılı içerisinde İŞKUR ev sahipliğinde, Avrasya PESNET adlı bir teknik bilgi, tecrübe ve uzmanlık değişimi platformu ağının kurulması gündemiyle düzenlenmesine yönelik hazırlıklar devam etmektedir.

İŞKUR'un; istihdamın korunması ve işsizlikle mücadele kapsamında gerçekleştirdiği hizmet ve faaliyetlerin ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtılması, uluslararası etkinliklerde temsilinin sağlanması, bunun yanısıra ülkemizin istihdam politikaları ve işgücü piyasası ile ilgili bilgilerin dış aktörlerle paylaşılması amacıyla İngilizce dilindeki ISKUR International dergisinin ilk iki sayısı 2015 ve 2016 yıllarında çıkarılmış olup üçüncü sayının 2017 yılında çıkarılması yönünde çalışmalara devam edilmektedir.

İŞKUR

ONUNCU BÖLÜM
PROJELER VE DİĞER ÇALIŞMALAR

9. GENEL KURUL
ÇALIŞMA RAPORU

10.1 PROJELER

Türkiye İş Kurumu, ulusal ve uluslararası fon kaynaklarıyla son 15 yılda hayata geçirdiği ve katkı sunduğu projelerle kadınlardan gençlere, mültecilerden Roman vatandaşlara kadar özel politika gerektiren gruplara yönelik çok sayıda başarılı çalışmaya imza atmıştır.

2002 yılından günümüze uzanan süreçte, AB Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) öncesi dönem ve IPA-I dönemlerinde yaklaşık 200 Milyon Avro fon kullanımı ile ulusal üst politika hedefleri doğrultusunda dezavantajlı grupların istihdamı ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesine yönelik yenilikçi ve sürdürülebilir projeler yürütülmüştür. Bu tutar, İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programının yaklaşık %25'ini ve istihdam öncelik eksenine tahsis edilen fonların ise yaklaşık %54'ünü oluşturmaktadır.

Öte yandan son 5 yılda Kurumumuzun yapısal dönüşümü ile birlikte öğrenen ve öğreten bir kurum olarak işgücü piyasasında insana yakışır iş yaklaşımıyla 10. Kalkınma Planı, Ulusal İstihdam Stratejisi, Kurumumuz Stratejik Planı ve diğer üst politika belgeleriyle uyumlu olarak pek çok proje hayata geçirilmiştir.

Bu projeler kapsamında hibe destekleri ve teknik destek yoluyla hedef kitleye girişimcilik eğitimleri, mesleki rehberlik ve danışmanlık hizmetleri, işbaşı eğitimler, staj imkanları ve meslek edindirme kursları sunulmuş olup; bununla birlikte teknik destek ve mal alımı bileşenleri aracılığıyla kurumsal hizmet sunum kapasitemiz artırılmıştır.

10.2 TAMAMLANMIŞ PROJELER

10.2.1 Sektörel Yatırım Alanlarında Genç İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu

AB Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) kapsamında AB ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilen Sektörel Yatırım Alanlarında Genç İstihdamının Desteklenmesi Operasyonunun amacı:

- Gençlerin mesleki ve genel becerilerini ve niteliklerini uygun sektörlerle uyumlu şekilde geliştirmek,
- Gençlerin uygun sektörlerde kendi işlerini kurmaları için girişimcilik bilgilerini ve becerilerini artırmak,
- İyi nitelikte rehberlik ve danışmanlık hizmetleri ile okuldan işe geçişi kolaylaştırmak ve gençlerin iş deneyimlerini, meslek ve kariyer bilgilerini staj yoluyla artırmaktır.

Bütçesi yaklaşık 17,3 milyon Avro olan Operasyon kapsamında, bütçeleri 200.000-400.000 Avro arasında değişen 33 ilde 56 hibe projesinin uygulama süreci 2016 Mart itibariyle başlamış olup süre uzatımı alan projeler haricinde uygulama süreci 28 Şubat 2017 tarihinde sona ermiştir.

İŞKUR Tematik İzleme Ekibi tarafından hibe projelerine yönelik yerinde tematik izleme ziyaretleri gerçekleştirilmiş ve hibe faydalanıcılarına tematik destek ve sigorta primi desteği sağlanmıştır. Hibe projelerinin sonuçlarına ilişkin nihai tematik izleme çalışmaları devam etmekte olup operasyon kapsamında desteklenen 56 hibe projesi ile yaklaşık:

- 3.600 gencin mesleki eğitimlerden faydalanması,
- 1.000 gencin genel beceri eğitimlerinden faydalanması,
- 700 gencin girişimcilik eğitimlerinden faydalanması,
- 4.200 gencin staj ve çıraklık programlarına katılması,
- 500 gencin istihdam garantili mesleki eğitim kurslarına katılması,
- 15.000 gencin danışmanlık ve rehberlik hizmetinden faydalanması,
- 720 gencin hibe projelerinin ardından istihdam edilmesi,
- 12 üniversite kariyer merkezinin kurulması veya geliştirilmesi,
- Mezun izleme sistemlerinin ve üniversite – sanayi işbirliklerinin geliştirilmesi beklenmektedir.

Operasyonun ulusal kapanış konferansı 31 Mart 2017 tarihinde hibe faydalanıcıları, paydaş kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları ve ilgili paydaş kurumların katılımı ile Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

10.3 DEVAM EDEN PROJELER

10.3.1 Kadın İşletmelerine Finansman ve Danışmanlık Desteği Programı

AB Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) kapsamında AB ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilen Kadın İşletmelerine Finansman ve Danışmanlık Desteği Programı'nın operasyon faydalanıcısı Türkiye İş Kurumu ve yürütücüsü Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (AİKB)'dır. Söz konusu programın amacı:

- Kadınlara ait veya kadınların yönettiği işletmelerin sürdürülebilir büyümeleri ve istihdam oluşturmaları için finansal araçlara erişimlerinin desteklenmesi,
- Kadın işletmelerine yönelik sürdürülebilir finansman mekanizmalarının geliştirilmesi için programa katılan ulusal bankaların teknik destek yoluyla desteklenmesi,

- Kadın işletmelerinin know-how, networking gibi finansal olmayan iş geliştirme araçlarına erişimlerinin desteklenmesidir.

2014 – 2017 yılları arasında uygulanacak olan projenin bütçesi 38 milyon Avro olup uygulama bölgesi 81 ildir. Projenin hedef grubu:

- Çoğunluk hisselerine kadınların sahip olduğu KOBİ'ler,
- Kadınların yönetici olduğu KOBİ'ler,
- Kadınlara ait veya kadınların yönettiği işletmelerin finansal ihtiyaçlarının karşılanması için kapasite geliştirme faaliyetlerinden yararlanacak olan programa katılan ulusal bankalardır.

10.3.2 Kadınlar İçin Daha Çok ve İyi İşler: Türkiye'de İnsana Yakışır İş İçin Kadınların Güçlendirilmesi Projesi

İŞKUR ve ILO işbirliği ile yürütülen projenin amacı, kadın istihdamının artırılması ve yaygınlaştırılması için ulusal ölçekte kapsayıcı ve bütüncül bir politikanın geliştirilmesine destek olmak, aktif işgücü piyasası programları ile kadınlar için insana yakışır iş imkanları sağlamak, toplumsal cinsiyet eşitliği ve çalışma standartları alanında farkındalık oluşturmak ve Türkiye'de kadın istihdamının güçlendirilmesine destek olmaktır.

Proje bütçesi yaklaşık 3,6 milyon Dolar olup İsveç Uluslararası Kalkınma Ajansı (SIDA) tarafından finanse edilmektedir. Proje, 2013 yılı Mart ayında başlamış olup 2017 yılı içerisinde sona ermesi planlanmaktadır.

Proje Ankara, Konya, Bursa ve İstanbul pilot illerinde uygulanmakta olup kadın istihdamının artırılmasında ulusal ölçekte sonuçlara ulaşılması hedeflenmektedir. Projenin hedef grubu ise İŞKUR'a kayıtlı işsiz kadınlardır.

10.3.3 Yerelde İş Oluşturma Kapasitesinin Araştırılması Projesi

İŞKUR – OECD ortaklığında 2015 – 2017 yılları arasında yürütülen Proje ile işgücü politikalarının ve kamu istihdam hizmetlerinin, kaliteli iş oluşturma süreçleri üzerindeki etkilerinin tanımlanması amaçlanmaktadır.

Proje ile istihdam politikalarının ve kamu istihdam hizmetlerinin, işgücü piyasalarının ihtiyaçlarını nasıl daha iyi karşılayacağına, ekonomik gelişme ile nasıl koordine edileceğine, yeni ekonomik fırsatlar doğrultusunda nasıl daha esnek olabileceğine ve beceri kullanımı ile nasıl daha üretken olacağına dair sonuçlara ulaşılması hedeflenmektedir.

Projenin beklenen sonuçları:

- Yerelde iş oluşturmaya yönelik bir durum tespitinin yapılması ve mevcut politika çerçevesinin haritasının çıkarılması,
- Yerelde sürdürülebilir iş oluşturmaya katkı kapasitesinin ölçülmesi için 4 temel alanı içeren gösterge tablosunun uygulanması:
    - Yerel ekonomik gelişme için daha iyi ve uyumlu politika ve programlar
    - Beceriler yoluyla katma değer sağlanması
    - Yerel istihdamı ve kaliteli işlere yatırımları hedefleyen politikalar
    - İçerme
- Politika seçeneklerinin belirlenmesi ve politika geliştirmesine katkıda bulunulmasıdır.

10.4 HAZIRLIK AŞAMASINDAKİ PROJELER

10.4.1 İş ve Meslek Danışmanlığı Hizmetlerinin Geliştirilmesi Operasyonu

AB Katılım Öncesi Yardım Aracı 2014-2020 dönemi (IPA - II) İstihdam, Eğitim ve Sosyal Politika Sektörel Operasyonel Programı kapsamında hazırlık çalışmaları sürdürülen "İş ve Meslek Danışmanlığı Hizmetlerinin Geliştirilmesi Operasyonu"nun amacı, İŞKUR'un kurumsal kapasitesinin ve iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinin geliştirilerek daha çok iş arayan ve işverene daha etkili ve erişilebilir hizmet sağlanmasıdır.

Projenin 81 ilde uygulanması planlanmakta olup proje kapsamında İŞKUR'un kurumsal kapasitenin geliştirilmesi, İŞKUR hizmetlerine yönelik görünürlük ve farkındalığının artırılması ve etkili işbirliği mekanizmalarının oluşturulmasına yönelik faaliyetler planlanmaktadır. Projenin genel çerçevesini oluşturan operasyon tanımlama belgesi (OIS), Sözleşme Makamı olan Bakanlığımız AB ve Mali Yardımlar Dairesi Başkanlığı ile yoğun işbirliği içerisinde hazırlanmakta olup sürecin 2017 yılı sonuna kadar tamamlanması öngörülmektedir.

Hazırlık çalışmaları kapsamında, 30'u aşkın paydaş kurum ve kuruluşların katımlıyla 28 Eylül 2017 tarihinde Paydaş Analizi Çalıştayı gerçekleştirilmiş ve paydaş kurum/kuruluşların projeye ilişkin görüş ve değerlendirmeleri alınmıştır.

10.4.2 Çok Ülkeli Program Çalışmaları

IPA Çok Ülkeli Program 2018 Yılı Programlaması kapsamında, genç girişimciliğinin desteklenmesi ve ne eğitimde ne istihdamda yer alan gençlerin (NEETs) işgücü piyasasına katılımlarının ve istihdamlarının desteklenmesine yönelik IPA Çok Ülkeli Programa dâhil olan ülkelerle işbirliklerini içeren iki proje teklifi AB Bakanlığı'na gönderilmiştir.

AB Bakanlığı tarafından Kurumumuz da dâhil olmak üzere tüm kurumların proje teklifleri Avrupa Komisyonu'na iletilmiş olup proje tekliflerimiz hayata geçirilmek üzere Avrupa Komisyonu nezdinde 2018 yılı programlamasına dâhil olmuştur. Söz konusu proje tekliflerine ilişkin Avrupa Komisyonu'nun nihai değerlendirme sonuçları beklenmektedir.

10.4.3 Sosyo-Duygusal Beceriler Projesi

Dünya Bankası ile Kurumumuz arasında daha yüksek istihdam edilebilirlik için işgücü piyasasında işsizlerin motivasyonunu artırma amacıyla hayata geçirilmesi planlanan "Evet Yapabilirsin: Türkiye'de Daha Yüksek İstihdam Edilebilirlik İçin Sosyo-Duygusal Beceriler Projesi" protokolü taraflarca imzalanmış olup proje faaliyetlerinin kurumsal kapasitenin artırılması ve yenilikçi politikaların uygulanması amacıyla önümüzdeki dönemde hayata geçirilmesi öngörülmektedir.

10.5 İŞBİRLİĞİ KAPSAMINDA KATKI SUNULAN PROJELER

İşgücü piyasası ve istihdam alanlarında ilgili kurum ve kuruluşlarca yürütülen projeler, Kurumumuz görev ve sorumlulukları çerçevesinde takip edilmekte; yönlendirme komitesi toplantılarına katılım sağlanmakta ve bu projelerin yürütülmesine katkıda bulunulmaktadır.

Bu doğrultuda;

- İKG PRO ve Operasyon Faydalanıcılarının Kurumsal Kapasitelerinin Geliştirilmesi, Bilgilendirme ve Tanıtım Teknik Yardım Projesi,
- Dezavantajlı Bireylerin Entegrasyonuna Yönelik İstihdam ve Sosyal Destek Hizmetleri Koordinasyon ve Uygulama Modeli Operasyonu (İSKEP),
- İş Kurma Hakkı ve Hizmet Sunumu Serbestisi Faslında AB Müktesebatıyla Uyumlaştırma konusunda Ulusal Strateji Hazırlanması Teknik Yardım Projesi (Hizmetler Projesi),
- Aile İçi Şiddetle Mücadele İçin Kadın Sığınma Evleri Teknik Destek Projesi (Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi),
- Dezavantajlı Yükseköğrenim Öğrencilerinin İş Piyasasına Erişiminin Kolaylaştırılması için Teknik Yardım Projesi (DEZÖDES),
- Dezavantajlı Kişilerin Sosyal Entegrasyonu ile İstihdam Edilebilirliklerinin Geliştirilmesi Projesi (DESİP),
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın Sosyal İçerme Politikaları Alanında Kurumsal Kapasitesinin Geliştirilmesi Projesi,
- İşçi ve İşverenlerin Kapasitelerinin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yoluyla Geliştirilmesi Operasyonu (Bilge-İş),
- Romanların Yoğun Olarak Yaşadığı Yerlerde Sosyal İçermenin Desteklenmesi Operasyonu (SİROMA),
- Esnaf ve Sanatkârların Yeteneğinin Arttırılması Projesi (ADAPTESK),
- Gençlik Wiki Ulusal İrtibat Noktası Projesi,

gibi projelere Kurumumuz görev ve sorumlukları çerçevesinde katkı sunulmaktadır.

10.6 GÖÇ VE SURİYELİLER KONUSUNDA DEVAM EDEN PROJELER

10.6.1 İŞKUR-Alman Kalkınma Bankası (KfW)-Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı İşbirliğinde Becerileri ve İstihdamı Geliştirme Programı

Alman Kalkınma Bankası (KfW) tarafından fonlanan projenin toplam bütçesi 3,7 Milyon Avro olup toplam süresi 18 aydır.

Proje kapsamında Gaziantep, Kilis, Hatay ve Şanlıurfa pilot iller olarak belirlenmiştir.

Projenin temel amacı, Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilerin (GKSS) ve Türk Vatandaşlarının istihdam edilebilirliğinin artırmak ve İŞKUR'un kurumsal kapasitesini desteklemektir.

2017 yılı son çeyreğinde hayata geçen Proje kapsamında:

- İŞKUR'un GKSS'lere yönelik aktif işgücü piyasası programları tasarlama ve sunma kapasitesi değerlendirilecek ve analiz edilecektir.
- İŞKUR'un kamu istihdam hizmetlerini daha güçlü bir şekilde sunulabilmesi için kapasite geliştirmeye yönelik tespit ve önerileri içeren bir yol haritası çıkartılacaktır.
- Pilot illerdeki GKSS'lerin ve aynı sayıda Türk vatandaşının beceri profilleri çıkartılacaktır. GKSS'ler ve Türk Vatandaşları sahip oldukları beceri ve niteliklere göre segmente edilecek, yani gruplara ayrıştırılacaktır.
- İlk bileşenin çıktıları ve segmentasyon sonucuna göre kapasite geliştirmeye yönelik müdahaleler belirlenecektir.
- İŞKUR İl Müdürlüklerinin hizmet sunumuna ilişkin fiziksel kapasiteleri geliştirilecektir. GKSS'lerin verilerini kaydetmek amacıyla bilgi işlem kapasitesine ilişkin çevrimiçi araçlar, yeni yazılımlar vb. oluşturulacaktır.

10.6.2 İŞKUR-GIZ-BMZ İşbirliğinde İŞKUR'un Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi

804 bin Avro bütçe öngörülen proje 2017 yılı son çeyreğinde hayata geçmiştir. Türk vatandaşlarına ve mültecilere yönelik hizmet sunum kapasitesini artırmak üzere uygulanmakta olan projenin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile İŞKUR'un öncelikleri ve ihtiyaçları doğrultusunda yürütülerek 2018 yılı Haziran ayında tamamlanması ve ilave fon ve kaynakların Kuruma ve Bakanlığa kazandırılması için GIZ ile olan çalışmaların sürdürülmesi amaçlanmaktadır.

Proje kapsamında;

- Projenin koordinasyonuna, yönetimine ve paydaşlarla ilişkilere yönelik faaliyetler,
- İŞKUR hizmetlerinin erişilebilirliğini destekleyen İŞKUR Artı Hizmet Noktalarının Kurulması, İŞKUR Mobil Hizmet Araçları, akıllı telefon uygulamaları ve istihdam fuarları faaliyetleri,

- Kurumsal teknik kapasite geliştirme faaliyetleri: İŞKUR personeli için yerel ve merkezi düzeyde eğitim tedbirleri, pilot il analizleri, mültecilerin işgücü piyasasına entegrasyonu konulu konferans, çalışma ziyaretleri, veri tabanı üyeliği,
- Sosyal destek ve farkındalık faaliyetleri: fotoğraf makinaları, örümcek stantlar, roll-uplar, karşılama masaları, broşürler, el ilanları ve posterler, OUTDOOR TV kurulumu vb. faaliyetlerin desteklenmesi planlanmaktadır.

10.6.3 İŞKUR ve BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) İşbirliğinde ile Kurumsal Kapasitenin Desteklenmesi Çalışmaları

IPA 40 Programı ve UNHCR Program Bütçesi kapsamında fonlanan çalışmaların temel amacı, İŞKUR'un kurumsal kapasitesini güçlendirmek ve mültecilerin işgücü piyasasına entegrasyonları ile sosyal uyumu desteklemektir.

Genel olarak faaliyetlerin içeriğini eğitimler, uluslararası organizasyonlar, personel istihdamı, çeşitli mal ve hizmet alımları ile kurumsal kapasiteyi destekleyici diğer faaliyetler oluşturmaktadır.

Bu işbirliği kapsamında ikisi Ankara'da biri İstanbul'da olmak üzere İŞKUR personeline mültecilerin işgücü piyasasına erişimi konulu 3 eğitim verilmiştir. 2017 yılı sonuna kadar devam edecek olan eğitimler ikişerli gruplar halinde çevre illerden personelin katılımıyla Ankara, İstanbul, Antalya, Ordu ve Gaziantep'te gerçekleştirilecek olup toplam 254 İŞKUR personelinin bu eğitimlerden faydalanması planlanmaktadır.

İl Müdürlüklerimiz tarafından gerçekleştirilen hizmetleri hem mültecilere hem de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına tanıtmak ve Kuruma kayıtlı olmayan kişilerin kaydını almak amacıyla İŞKUR Kampanya Otobüsü faaliyeti gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 20'den fazla ilimize ziyaret gerçekleştirilmiştir.

Yine, Kurum faaliyetleri hakkında vatandaşları ve mültecileri bilgilendirmek amacıyla Genel Müdürlük binasının bahçesine kurulmak üzere bir adet Outdoor TV ile İl Müdürlüklerinde kullanılmak üzere 25 adet kiosk temin edilmiştir.

Söz konusu işbirliği kapsamında, Ülkemizin mültecilere yönelik çalışma ve çabalarının uluslararası aktörlere en üst düzeyde aktarılması ve anlatılması amacıyla 2018 yılı Mayıs ayı

içerisinde 500 katılımcının iştiraki ile Dünya Göç ve İstihdam Zirvesi gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

10.6.4 UNDP–İŞKUR İşbirliğinde Güneydoğu Anadolu Bölgesinde Sosyal İstikrarın Güçlendirilmesi Projesi

Suriye krizi bağlamında, Güneydoğu Anadolu'da geçim imkânlarının iyileştirilmesini ve daha iyi belediye hizmetleriyle sosyal istikrarın güçlendirilmesini amaçlayan proje Japonya Hükümeti tarafından fonlanmakta olup UNDP ve GAP Bölge Kalkınma İdaresi teknik işbirliğiyle yürütülmektedir.

Uygulama dönemi Nisan 2016 - Mart 2018 olan proje, iki bileşenden oluşmaktadır. Birinci bileşen, tarım, sanayi ve hizmetler sektörünün ihtiyaç duyduğu mesleki eğitim ve yetkinlik geliştirme programlarının sunulması, daha çeşitli ve kapsamlı geçim imkânları için yerel değer zincirlerinin, yerel üretim ekosistemlerinin ve altyapılarının geliştirmesi yoluyla Suriyeli nüfusun ve ev sahibi toplumların farklı kesimlerinin istihdam edilebilirliğine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. İkinci bileşen, kamu hizmetlerinde ve kamusal alanlar/sosyal bölgeler oluşturmada belediye kapasitelerinin güçlendirmeleri açısından tespit edilen/bildirilen açığı doldurmayı hedeflemektedir.

Birinci bileşen kapsamında, Şanlıurfa ve Kilis illerinde üniversitelerde hizmet noktalarının kurulumunun yanı sıra, yine Şanlıurfa, Kilis ve Hatay illerinde İşbaşı Eğitim Programı uygulanması öngörülmektedir.

10.7 GÖÇ VE SURİYELİLER KONUSUNDA HAZIRLIK AŞAMASINDA OLAN PROJELER

10.7.1 İŞKUR ve Dünya Bankası İşbirliğinde Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilere Yönelik İstihdam Desteği Projesi

Türkiye'deki Sığınmacılar İçin AB Mali İmkân Programı (AB-FRiT) kapsamında Dünya Bankası ile işbirliği içerisinde uygulanacak olan 50 Milyon Avro bütçeli projede İŞKUR'un sunduğu aktif işgücü piyasası programlarından elverişli olanların Suriyeli sığınmacılar ve Türk vatandaşları için proje kapsamında fonlanması, işverenlerin hibeler yoluyla desteklenmesi ve İŞKUR'un kurumsal kapasitenin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Proje bileşenleri;

- Geçici koruma altındaki Suriyeliler ve Türk vatandaşları için İŞKUR'un sunduğu aktif işgücü piyasası programlarının proje kapsamında fonlanması,
- İşgücü piyasasının mikro hibeler yoluyla talep yönlü olarak desteklenmesi ve yeni işlerin ortaya çıkarılması için işverenlere mali imkân sağlanması,
- İŞKUR'un kurumsal kapasiteni geliştirmeye yönelik altyapı ve teknik danışmanlık faaliyetleri gerçekleştirilmesi,

olarak sıralanmaktadır.

İstanbul, Adana ve Şanlıurfa gibi pilot illerde uygulanması planlanan projede ulusal düzeyde etkileri bulunan kurumsal kapasite çalışmaları mevcuttur.

Taraflar arasında sürdürülen müzakere süreci doğrultusunda projenin başlatılmasına yönelik son aşamaya gelinmiştir.

10.7.2 İŞKUR-GIZ-ATO-Bahçeşehir Üniversitesi İşbirliğinde Sosyal Uyum İçin Eğitim ve İstihdam Desteği Projesi

3 Milyon Avro bütçe öngörülen projenin hazırlıkları devam etmekte olup 2017 yılı son çeyreğinde uygulama aşamasına geçilmesi hedeflenmektedir.

Ankara'da uygulanacak Proje kapsamında OSTİM ve Siteler'de 400 Suriyeli ve 400 Türk vatandaşı olmak üzere toplamda 800 kişinin işbaşı eğitim programları ve toplum yararına programlara benzer programlardan faydalandırılması ile sosyal uyum ve desteğin artması hedeflenmektedir.

Taraflar arasında sürdürülen müzakere süreci doğrultusunda projenin başlatılmasına yönelik son aşamaya gelinmiştir.

Proje İçeriği:

- Proje yararlanıcılarına dil eğitimi, iş sağlığı ve güvenliği, ulusal mevzuat, çalışma ortam ve kültürünü içeren eğitimler verilecektir.

- ÇSGB ve diğer ulusal yetkililerin modülleri ile uyumlu olacak şekilde tasarlanacak bu eğitimler sonunda katılımcılara sertifika verilecektir.
- Türkiye'deki Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler ve ev sahibi topluluktaki kırılgan üyeler (faydalanıcılar) Özel Sektör İş Karşılığı Ücret Programlarına 4 aylık bir süre için kaydedilecektir. Bu süre zarfında kişilere asgari ücret düzeyinde ödeme yapılacaktır.
- Proje dahilinde, İŞKUR Genel Müdürlüğü ve Ankara İl Müdürlüğüne yönelik Fiziki ve Kurumsal Kapasite Geliştirme Faaliyetleri desteklenecektir.

10.8 DİĞER PROJE VE ÇALIŞMALAR

10.8.1 Uyuşturucu Bağımlılığı İle Mücadele Kapsamında Yürütülen Çalışmalar

İŞKUR tarafından işsizlikle mücadele ve istihdamın korunması bağlamında; madde bağımlılığı tedavisi gören veya rehabilitasyon sürecindeki kişilere yönelik mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları, girişimcilik eğitimleri alanlarında hizmet verilmektedir. Uyuşturucu bağımlılığı ile mücadelede İŞKUR faaliyetlerini tanıtan broşürler ve posterler bastırılıp 81 il müdürlüğüne gönderilerek konuya dair farkındalık yaratılması hedeflenmiştir. Ayrıca bu hususta yapılan çalışmalar yine İŞKUR tarafından aylık olarak takip edilmekte ve değerlendirilmektedir.

10.8.2 Aktif İşgücü Programlarının Etki Değerlendirmesi Projesi

Kurumumuz tarafından yürütülen aktif işgücü hizmetlerine ilişkin olarak Kalkınma Bakanlığı'na sunulan "Aktif İşgücü Programlarının Etki Değerlendirmesi Projesi", 2015 yılı Yatırım Programı'nda yer almış olup, süresi 2017 yılına kadar uzatılmıştır.

Aktif İşgücü Programlarının Etki Değerlendirmesi Projesi ile aktif işgücü piyasası programları kapsamında uygulanan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları, girişimcilik eğitim programları ve diğer kurs, program ve uygulamaların etki değerlendirmesinin yapılarak kurs/programların yeniden tasarlanması amaçlanmaktadır.

Aktif işgücü piyasası programları çerçevesinde yürütülen kurs, program, proje ve uygulamaların tümünü kapsayan bir etki değerlendirme çalışması ile her birinin kendi içinde analizinin yapılması ve hizmet sağlayıcılar, kursiyerler vb. tüm faktörlerin dikkate alınarak işgücü piyasası üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi planlanmaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

2008 küresel krizi ile oluşan riskler ve olumsuzluklar, düzeyleri farklı da olsa her ülkeyi etkilemiş ve henüz tam olarak ortadan kaldırılabilmiş değildir. Jeopolitik riskler, yönlendirilmesi güç insan ve sermaye hareketliliği, ekonomik ve siyasi kırılganlıklar, iç ve dış kaynaklı baskılar ve benzeri nedenler var olan sorunların derinleşmesine sebep olmaktadır.

Ana aktörü "insan" olan işgücü piyasaları için de söz konusu riskler varlığını sürdürmektedir. Zor şartlara karşı farklı araçlarla direnç göstermeye çalışan piyasalarda, kamu istihdam kurumlarının rolü daha da önem kazanmıştır.

Tüm dünyada kamu istihdam kurumlarının kurumsal kapasiteleri güçlendirilirken, faaliyetleri çeşitlendirilmektedir. Bu bağlamda; istihdama ilişkin gelişmeleri izleyen işgücü piyasası araştırmaları, "mesleksizlik" ve "nitelik eksikliği" sorununa çözüm bulmayı amaçlayan aktif işgücü piyasası politikaları, işsizliğin sosyo-ekonomik etkilerini azaltmaya yönelik uygulanan pasif işgücü piyasası politikaları ve istihdamı artırmak amacıyla uygulanan teşvik mekanizmaları ve işgücü hareketliliğini yönlendirme politikaları kamu istihdam kurumlarının işlevleri arasında yer almıştır.

Öte yandan kamu istihdam kurumlarının hareket alanı ve kabiliyeti esnekleştirilmektedir. Üstlendiği sorumluluk ve ifa ettiği fonksiyonlar itibarıyla kamu gücü ve argümanlarını kullanarak işgücü piyasalarını sübvanse edici yönü günden güne artırılmaktadır.

Ülkemizde, kamu istihdam hizmetlerinin sunumu köklü bir geçmişe sahiptir. II. Dünya Savaşı sonrası İş ve İşçi Bulma Kurumu adıyla kurulan ve 71 yıllık tecrübe ve birikime sahip olan İŞKUR, 2003 yılında yaşadığı yapısal dönüşüm ile birlikte, hizmetlerini etkin bir şekilde sunma kabiliyetine kavuşmuştur. Bu süreçte geleneksel kamu istihdam hizmetlerinin yanı sıra işgücü talebine olan duyarlılık artırılarak, iş arayanların istihdam edilebilirliklerine yönelik çalışmalar öncelikli hedefler arasında yer almıştır.

Yeni dönemde; etkin insan kaynakları yönetimi anlayışı kapsamında personel yapısı güçlendirilmiş, danışmanlık faaliyetleri etkin bir eşleştirme mekanizması için önemli bir argüman olmuştur. İşgücü piyasası araştırmaları talep yönüyle referans bir çalışma haline gelmiştir.

Eğitim sistemini destekleyici aktif işgücü piyasası politikaları ve işsizlik sebebiyle oluşan gelir kayıplarını telafi etmeyi amaçlayan pasif işgücü piyasası programları etkinlikle yürütülmektedir.

Ülkemizde işsizlikle mücadele ve istihdamın artırılması noktasında çok yönlü, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir mücadele yürütülmektedir.

İşsizlik olgusunun ve neden olduğu sosyo-ekonomik sorunların en aza indirgenmesi koordinasyon ve işbirliği gerektiren bütüncül politikalarla sağlanabilecektir. Bu kapsamda gerek 2023 hedefleri gerekse de bu vizyona göre hazırlanan UİS'te ifade edilen politikalar tüm tarafları sürece dâhil etmesi yönüyle oldukça önemlidir. İşsizlikle mücadele başta olmak üzere, işgücü piyasalarının iyileştirilmesine yönelik çalışmaların uygulanma noktasındaki en başat aktörler arasında yer alan İŞKUR, ulusal ve uluslararası gelişmeleri yakından takip ederek daha çok bireyin insana yaraşır iş imkânlarına kavuşturulması, talep ve arzın buluşturulması ve uyumlaştırılması konularında çalışmalarını azim ve kararlılıkla sürdürecektir.

KAYNAKÇA

10. Kalkınma Planı (2014-2018)

8. Genel Kurul Raporu, İŞKUR

Akdemir, Koray Alper; **Geçici İş İlişkisinin Yurtdışı Örnekleri ve Türkiye'deki Uygulanabilirliği**, Uzmanlık Tezi, 2014, Ankara

ASPB, İşgücü Piyasasının Özürlüler Açısından Analizi,2011

Ay, Sema; "Türkiye'de İşsizliğin Nedenleri: İstihdam Politikaları Üzerine Bir Değerlendirme", **Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi,** Cilt 19, Sayı 2, Manisa 2012

Aylık İstatistik Bültenleri, İŞKUR

EUROSTAT

Genel, Mehmet Mustafa; **Dünyanın Önde Gelen Kamu İstihdam Kurumlarından Bazılarının İstihdam Arttırıcı Politikalarının İncelenmesi ve İŞKUR İçin Öneriler**, Uzmanlık Tezi, 2014

Gökçen, Ahmet M.; "Türkiye'de İstihdam Politikası", http://dergipark.gov.tr/download/article-file/8619

Gölhan, Mehmet; "Türkiye'de Sanayileşme ve İstihdam", http://dergipark.gov.tr/download/article-file/9762

ILO İstatistikleri

ILO Dünyada İstihdama Sosyal Bakış Raporu, 2017

İstatistik Yıllıkları, İŞKUR

İŞKUR 2013-2017 Dönemi Stratejik Planı

İşsizlik Sigortası Fonu Aylık Bültenleri, İŞKUR

OECD İstatistikleri

OECD Ekonomik Görünüm, 2017

OECD İstihdam Görünümü Raporu, 2017

Orta Vadeli Program (2018-2020)

ÖCAL, Mert; **Ulusal ve Uluslararası Politikalar Çerçevesinde Engellilerin İstihdamını Artırmaya Yönelik Politikalar**, Uzmanlık Tezi, 2014

TÜİK

Ulusal İstihdam Stratejisi

444 75 87 İŞKUR
İletişim Hattı

www.iskur.gov.tr
TurkiyeIsKurumu

ALO 170
Bilgi Danışma Hattı

Emniyet Mahallesi Mevlana Bulvarı (Konya Yolu) No: 42 Yenimahalle / ANKARA
T:+90 (312) 216 30 00 - 216 30 01 F: +90 (312) 435 29 27